

Eesti Pank

EESTI PANGA
2011. AASTA
ARUANNE

2012

Eesti Pank on Eesti Vabariigi keskpank ning Euroopa Keskpankade Süsteemi ja eurosüsteemi liige¹.

Eesti Panga peamine ülesanne on aidata kaasa hindade stabiilsuse säilitamisele euroalal. Seda ülesannet täidab Eesti Pank, kujundades koos teiste euroala liikmetega euroala ühtset rahapoliitikat ning viies ellu euroala ühtset rahapoliitikat Eestis. Kui hinnastabiilsuse eesmärk on täidetud, siis toetab Eesti Pank kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepinguga ka muude Eesti ja euroala majanduspoliitiliste eesmärkide saavutamist.

Samuti täidab Eesti Pank jätkuvalt Eestis kõiki traditsioonilisi keskpanga ülesandeid: korraldab sularaharinglust, toetab ja korraldab ülekannete jõudmist ühest kommerts pangast teise, osaleb finantsstabiilsuse tagamises, haldab Eesti välisreserve, koostab finantssektori ja maksebilansi statistikat ning nõustab Vabariigi Valitsust Eesti ja euroala majanduspoliitilistes küsimustes.

¹ Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) moodustavad Euroopa Keskpank (EKP) ja Euroopa Liidu riikide keskpangad. Eesti Pank sai EKPSi liikmeks 2004. aastal, kui Eesti astus Euroopa Liitu. Eurosüsteem koosneb EKPst ja euro kasutusele võtnud riikide keskpankadest. Eurosüsteemi liikmeks sai Eesti Pank 2011. aastal, mil Eesti ühines euroalaga ja võttis kasutusele euro.

SISUKORD

EESTI PANGA PRESIDENDI SISSEJUHATUS	8
EESTI PANGA PRIORITEEDID 2011	13
EUROALA JA EESTI MAJANDUS 2011. AASTAL	20
ÜLEILMNE MAJANDUS.....	20
Euroala.....	20
EESTI MAJANDUS.....	23
Reaalsektor.....	23
Finantssektor.....	24
EESTI PANGA TEGEVUS JA SAAVUTUSED 2011. AASTAL	28
OSALEMINE RAHA- JA MAJANDUSPOLIITIKA KUJUNDAMISES.....	28
Rahapoliitilised otsused.....	28
Seire.....	30
Prognoos.....	30
Valitsuse nõustamine.....	31
Uuringud.....	32
RAHAPOLIITILISTE OTSUSTE ELLUVIIMINE EUROALAL JA EESTIS.....	36
Eurosüsteemi rahapoliitika rakendamise raamistiku alustalad.....	36
Eurosüsteemi rahapoliitilised operatsioonid 2011. aastal.....	37
Eesti Panga rahapoliitilised operatsioonid.....	38
Reservihaldus.....	39
OSALEMINE FINANTSSTABIILSUSE TAGAMISES.....	46
Finantssektori olukorra analüüs ja hinnang finantsstabiilsusele.....	46
Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu tegevus.....	47
Finantssektori õigusraamistik.....	47
STATISTIKATEGEVUS.....	52
Finantssektori statistika.....	53
Välissektori statistika.....	53
Üldmajandusstatistika.....	54
ARVELDUSSÜSTEEMID.....	58
Arveldused Eesti Panga hallatavates arveldussüsteemides.....	58
Arvelduskeskkonna edendamine ja poliitika.....	60
Ühtne euromaksete piirkond.....	60
Eurosüsteemi platvormid TARGET2 ja TARGET2-Securities.....	61
Arveldussüsteemide järelevaatamine.....	62

SULARAHA	68
Euroalal ja Eestis ringlusse lastud pangatähed ja nende struktuur.....	68
Sularaha töötlemine ja ekspertiis.....	69
Uute pangatähtede ja müntide ettevalmistamine	70
KOOSTÖÖ	74
Keskpanga aruandekohustus	74
Rahvusvaheline koostöö.....	74
Koostöö Eestis.....	80
Avalikud suhted.....	82
Eesti Panga muuseum.....	84
JUHTIMINE, ORGANISATSIOON JA PERSONALIPOLIITIKA	88
Eesti Panga järelevalve- ja juhtimisorganid	88
Eesti Panga juhtimissüsteemi ja töökorralduse arendamine 2011. aastal	91
Riskihaldus.....	92
Eesti Panga personalipoliitika.....	93
EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	
31. DETSEMBRIL 2011 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA	98
LISAD	129
EUROOPA KESKPANGA NÕUKOGU RAHAPOLIITILISED OTSUSED	129
EUROOPA KESKPANGA NÕUKOGU MUUD OTSUSED	132
EESTI PANGA PRESIDENDI MÄÄRUSED 2011. AASTAL	148
EESTI PANGA PUBLIKATSIOONID 2011	150

Merike Tiivits
2010
„Sajus”

EESTI PANGA
PRESIDENDI
SISSEJUHATUS

Eesti Panga presidendi sissejuhatus 2011.aasta aruandele

2011. aasta oli Eesti Panga jaoks tööderohke. Aasta alguses sai Eestist seitsmeteistkümnes euroala riik. Majanduses osutus 2011. aasta väga heitlikuks. Seetõttu oli majanduse ja finantssektori analüüsimine ning edasise arengu prognoosimine oluliselt keerukam kui tavaliselt. Ilmselgeks sai vajadus astuda julgeid ja otsustavaid samme euroalal.

Euro tuli Eestis kasutusele sujuvalt. Sujuv üleminek nõudis pingutusi kogu ühiskonnalt – nii elanikelt ja jaekaupmeestelt kui ka ettevõtjatelt ja pankadelt. Kõik said ühtviisi edukalt hakkama. Heakskiit eurole on püsinud kindlana ebakindluse kasvust hoolimata.

Eesti Pangale tõi euro kaasa uusi ülesandeid ja suuremat vastutust, sest me osaleme nüüd võrdväärse partneri ja otsustajana eurosüsteemi tegevuses. See on meie väikese riigi jaoks suur saavutus, aga ühtlasi ka suur väljakutse.

Euroala majanduses olid aasta esimene ja teine pool väga erilised. Aasta alguses jätkus nii üleilmse kui ka euroala majanduse elavnemine, kuigi kasvutempo oli varasemast aeglasem. Nafta ja muu toorme hinnad tõusid, likviidsust oli rohkesti ning surve euroala hinnakasvule suurenes. Meie peamine ülesanne on aidata kaasa hindade stabiilsuse säilitamisele euroalal. See tähendab tarbijahindade kasvu hoidmist euroalal tervikuna pisut madalamana kui 2% aastas keskpika aja jooksul. Hinnastabiilsuse säilitamiseks otsustasime Euroopa Keskpanga nõukogus pärast enam kui aastapikkust pausi taas rahapoliitilisi intressimäärasid tõsta. Aprillis ja juunis tõstsime EKP baasintresside määrasid.

2011. aasta teisel poolel meelsus muutus ning üleilmset kasvu hakkas pärssima kindlustunde vähenemine ja ebakindluse kasv finantsturgudel. Põhjus oli turuosaliste mure mitme euroala riigi rahanduse arengu pärast. Kui aasta esimesel poolel olid ettevõtted olnud ettevaatlikult optimistlikud, siis alates suvest hakati investeerimis- ja värbamisotsuseid suureneva ebakindluse tõttu edasi lükkama. Üldisest ebakindlusest tingitud majanduskasvu pidurdumine kahandas inflatsioonisurvet. Seetõttu alandasime novembris ja detsembris intressimäärasid ajalooliselt madalaimale tasemele.

Tavaolukorras piisakski hindade ja majandusaktiivsuse mõjutamiseks üksnes intressimäärade muutmisest. Paraku osutus kriis sedavõrd ulatuslikuks, et rahapoliitika ülekandemehhanismide toime oli häiritud ja kommertsbankade võime ettevõtetele ning leibkondadele laenu anda vähenes oluliselt. Seetõttu rakendasime alates 2011 aasta augustist rea erakorralisi meetmeid: toetasime võlakirjaturgu, et vältida pankade tegevuse halvamist; jätkasime pankadele piiramatut mahus likviidsuslaenu pakkumist; võimaldasime pankadele kolmeaastase tähtajaga laenu väga soodsatel tingimustel; laiendasime likviidsuslaenu taotlemiseks sobivate tagatiste hulka ning alandasime möödunud aasta lõpus pankade kohustusliku reservi määra 2 protsendilt 1 protsendile.

Need olid julged aga vajalikud sammud, mille tulemusel Eurosüsteem – euroala keskpangad ja Euroopa Keskpank üheskoos – andsid eelmisel aastal olulise panuse stabiilsuse ja kindlustunde säilimisse euroala finantsturgudel. Eesmärk oli tagada rahapoliitika toimimine ja pankade likviidsus ning leevendada osade riikide rahandusraskuste mõju euroala ettevõtete ja kodumajapidamiste laenamisele.

Nendel sammudel on paraku olnud ka oma hind – riskid keskpankade bilanssides on kasvanud. Riskianalüüsi ja puhvrite kasvatamisega tuleb lähiaastatel senisest tõsisemalt tegeleda ka Eesti Pangal, kes lõpetas äsja esimese aasta euroala liikmena ja kelle omakapitali suhe rahapoliitilistesse varadesse on euroala keskpankade võrdluses üks madalamaid.

Lõplik väljumine võlakriisist ei sõltu aga keskpankadest, vaid eeldab Euroopa Ülemkogu ning euroala riigipeade ja valitsusjuhtide vastuvõetud meetmete ja kokkulepete kiiret elluviimist liikmesriikide valitsuste poolt. On oluline, et majanduspoliitiline koostöö euroala riikide vahel areneks edasi. Kriisijuh-timismeetmete kõrval tuleb pöörata tähelepanu stabiilse kasvupinnase loomisele pikemas vaates. Siinkohal on euroala riikidel selged ühishuvid – võlakooormuse kasv tuleb peatada. Tuleb luua raamis-tik, mis toetaks turgude usku euroala riikide rahanduse kestlikkusse. Kasvupinnase ettevalmistami-seks on vaja juba praegu tegelda struktuurireformidega, mis suurendavad liikmesriikide majanduse paindlikkust, konkurentsivõimet ja tööhõivet.

Nende tegevuste kõrval ei tulnud õnneks Eestis, erinevalt mitmest teisest euroala riigist, 2011. aastal tegelda kohaliku kriisitõrjega. Eesti majanduse ning Eesti finantssektori olukord oli ja on suhteliselt hea. Senise edu hoidmiseks tuleb Eestil edaspidigi pingutada eelarvetasakaalu ja reservide taasta-mise nimel. Jälgida tasuks sedagi, et jätkuv energiahindade tõus ei saaks õigustuseks teiste hindade tõstmisele.

Euroopa majandus- ja rahaliidul on ka praegu olemas need head omadused, mille pärast see ühen-dus omal ajal ellu kutsuti. Nüüd on vaja majandus- ja rahaliit meie kõigi hüvanguks paremini, kindla-malt ja turvalisemalt toimima panna.

Andres Lipstok
president

Margus Opp

2012

„Vesine metsaalune”

EESTI PANGA PRIORITEEDID 2011

EESTI PANGA PRIORITEEDID 2011

2011. aastal võttis Eesti kasutusele euro. See tõi keskpangale mitu uut ülesannet ja muutusi tegevusraamistikus. Eurosüsteemis on kõikide euroala puudutavate otsuste langetamisel ja nende elluviimisel kasutusel põhimõte, mille järgi langetatakse otsused keskselt Euroopa Keskpanga nõukogus¹, kuid otsuste elluviimine toimub hajutatult riikide keskpankade kaudu.

Eesti Panga jaoks tuleneb siit kaks olulist tegevuspõhimõtet.

1. Eesti Panga president võtab otsustajana, Euroopa Keskpanga nõukogu liikmena osa kõikidest eurosüsteemi puudutavate otsuste langetamisest.
2. Eurosüsteemi otsuste elluviimine Eestis on Eesti Panga, mitte Euroopa Keskpanga ülesanne.

Eesti Panga president ja Eesti Pank on oma tegevuses iseseisvad ega tohi saada enda seadusjärgseid ülesandeid täites korraldusi või suuniseid valitsuselt ega teistelt pangavälistelt huvigruppideelt. Sõltumatus ja iseseisev analüüs annavad keskpankadele parimad võimalused raha- ja finantsstabiilsuse tagamiseks.

2011. aastal keskendus Eesti Panga tegevus järgmistele strateegilistele valdkondadele.

1. Osalemine euroala rahapoliitika kujundamises ja elluviimises

Eesti Panga peamine ülesanne on aidata kaasa hindade stabiilsuse säilitamisele euroalal. See tähendab tarbijahindade kasvu hoidmist euroalal tervikuna pisut madalamana kui 2% aastas. Hinnastabiilsus on tugeva majanduse eeltingimus.

Hinnastabiilsuse hoidmise ülesannet täidab Eesti Pank, kujundades koos teiste euroala liikmetega euroala ühtset rahapoliitikat. Selleks osaleb Eesti Pank rahapoliitiliste otsuste tegemisel sisendina kasutatavate analüüside ja aruannete koostamises. Koostöö toimub ka arvukates komiteedes ja rakkerühmades nii koosolekute kui ka telekonverentside vormis, kus kõik olulised otsused eelnevalt läbi arutatakse. Eesti Panga president osaleb rahapoliitiliste otsuste ja muude oluliste otsuste tegemisel Euroopa Keskpanga nõukogus.² Euroala ühtset rahapoliitikat viivad ellu eurosüsteemi keskpangad.

Aastal 2011 olid Eesti Pangal rahapoliitika valdkonnas järgmised prioriteedid:

- suurema asjatundlikkuse saavutamine euroala rahapoliitiliste otsuste tegemiseks vajalikus seires ja analüüsis;
- rahapoliitika elluviimise raamistiku kujundamine;
- Eesti majanduse arengu vajaduste arvestamine seires ja analüüsis ning valitsuse nõustamise jätkamine.

Nende teemade kohta võib lähemalt lugeda peatükkides „Osalemine majandus- ja rahapoliitika kujundamises“ ning „Rahapoliitiliste otsuste elluviimine euroalal ja Eestis“.

¹ Euroopa Keskpanga nõukogu koosneb euroala keskpankade presidentidest (17 keskpanka) ning Euroopa Keskpanga juhatuselt (6 liiget).

² Vt otsuste loendid lisades „Euroopa Keskpanga nõukogu rahapoliitilised otsused“ ja „Euroopa Keskpanga nõukogu muud otsused“.

2. Osalemine euroala finantsstabiilsuse tagamises finantssektori poliitika kujundamise ja finantssektori turvavõrgu arendamise kaudu

Eesti Pank analüüsib regulaarselt Eesti finantssüsteemi toimimist ning annab hinnangu Eesti finantsstabiilsusele. Eesmärk on avastada varakult finantssüsteemi ohustavaid riske ning vajaduse korral muuta Eesti finantssektori poliitikat. Eesti Pank saab täita oma peamist ülesannet – tagada hinnastabiilsus – vaid siis, kui finantsvahendussüsteem toimib tõrgeteta.

Probleemide ennetamise kõrval on tähtis tagada Eesti valmisolek finantssektori kriisihalduseks. Kriisiolukorras on Eesti Panga esmaülesanne kindlustada pangasüsteemis piisav likviidsus. Eesti Pank jälgib koos Tagatisfondi, Rahandusministeeriumi ja Finantsinspeksiooniga, et finantssektori turvameetmed oleksid piisavalt tugevad.

Eesti Pank osaleb euroala ning Euroopa Liidu finantssüsteemi toimimise hindamises ning euroala ja Euroopa Liidu finantsstabiilsust käsitlevate analüüside koostamises. Koostöö toimub ka komiteedes ja töögruppides, kus kõik olulised otsused eelnevalt läbi arutatakse. Eesti Panga president on Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu liige.

Eesti Panga kogemus finantsstabiilsuse tagamises suuresti välisomanduses oleva finantssektori puhul ning Põhja- ja Baltimaade hea ja tihe omavaheline koostöö finantsstabiilsuse vallas on eurosüsteemis väga kõrgelt hinnatud.

Aastal 2011 olid Eesti Pangal finantsstabiilsuse valdkonnas järgmised prioriteedid:

- osalemine euroala keskpankade ühistegevuses finantsstabiilsuse tagamisel;
- osalemine Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu tegevuses;
- tihedam koostöö Põhja- ja Baltimaade finantsstabiilsuse grupis, et tagada infovahetus ja finantsstabiilsuse ladus toimimine, tõkestada võimalike finantskriiside levikut ja minimeerida finantskriiside kulusid;
- finantssektori õigusraamistiku ja turvavõrgu tõhustamine Euroopa Liidus.

Nende teemade kohta võib lähemalt lugeda peatükis „Osalemine finantsstabiilsuse tagamises“.

3. Eesti Pank hoiab käigus ning arendab usaldusväärseid ja hästitoimivaid arveldussüsteeme

Eesti Panga ülesanne on toetada maksete ja arvelduste tõrgeteta liikumist nii Eestis kui ka Eesti ja muu maailma vahel. Eesti Pank haldab kahte pankadevahelist arveldussüsteemi: üleeuroopalise kiirmaksete arveldamise süsteemi TARGET2 osa TARGET2-Eesti ning jaemaksete süsteemi ESTA. Tänapäevases majandus- ja finantskeskkonnas sõltub finantssektori efektiivsus ja usaldusväärsus ka arveldussüsteemide ladusast ja jätkusuutlikust toimimisest.

Samuti aitab Eesti Pank kaasa makse- ja arveldussüsteemide edendamisele ning täidab arveldussüsteemide järelevalvamise rolli riiklikul ja Euroopa Liidu tasemel.

Aastal 2011 olid Eesti Pangal makse- ja arveldussüsteemide valdkonnas järgmised prioriteedid:

- Eesti Panga hallatavate arveldussüsteemide usaldusväärse ja talitluspidevuse säilitamine;
- osalemine Eesti pankadevaheliste jaemaksete süsteemi kujundamisel ühtse euromaksete piirkonna (SEPA) nõuetele vastavaks;

- osalemine eurosüsteemi keskse väärtpaberiarveldusplatvormi TARGET2-Securities arendamises;
- arveldussüsteemide järelevaatamise raamistiku arendamine ja avalikustamine ning keskpanga ja Finantsinspeksiooni koostööleppe sõlmimine.

Nende teemade kohta võib lähemalt lugeda peatükis „Arveldussüsteemid“.

4. Eesti Pank korraldab sularaharinglust Eestis ja osaleb euroala sularaharingluse tõrgeteta toimimise tagamises

Sularaharingluse igapäevane korraldamine Eestis on ka pärast euro kasutuselevõttu Eesti Panga oluline ülesanne. See tegevus hõlmab sujuva sularaharingluse korraldamist, euro võltsingute tuvastamist ning rikutud ja kulunud rahatähtede väljavahetamist Eestis. Eurosüsteemi ühiste otsustega määratakse kindlaks kogu eurosüsteemis ringlusse lastava sularaha üldkogus ja sularahavajaduse tagamiseks vajalik erineva nimiväärtusega pangatähtede hulk.

Ka pangatähtede valmistamine on riikide keskpankade ülesanne. Eurosüsteemis lepitakse kokku, milliste nimiväärtustega pangatähtede valmistamise üks või teine riigi keskpank ühel või teisel ajal enda peale võtab.

Eesti Pank aitab kaasa europangatähtede kõrge turvalisuse tagamisele ja eurosularaha käitlemise ühtsete kvaliteedistandardite arengule, osaledes eurosüsteemi ja Euroopa Liidu selleteemalises koostöös.

Aastal 2011 olid Eesti Pangel sularaharingluse valdkonnas järgmised prioriteedid:

- europangatähtede ja -müntide nõudluse rahuldamine ja ringluseks vajalike sularahavarude turvaline säilitamine;
- europangatähtede ja -müntide töötlemine kooskõlas euroalal kehtivate ühtsete kvaliteedistandardite ning taasringluse ja ehtsuse kontrollimise nõuetega;
- Eesti krooni sularaha vahetamine eurodeks ning kroonipangatähtede ja -müntide ringlusest kõrvaldamine ja käibekõlbmatuks muutmine.

Nende teemade kohta võib lähemalt lugeda peatükis „Sularaha“.

5. Eesti ametlike välisreservide ja muude Eesti Panga käsutuses olevate finantsvarade kasvatamine ja säilitamine

Eesti ametlike välisreservide hoidmine ja haldamine on Eesti Panga ülesanne. Eesti Panga hallatavad välisreservid ja muud finantsvarad peavad toetama eurosüsteemi võimet rahapoliitikat tõhusalt ellu viia ning tagama Eesti Pangale oma ülesannete täitmiseks vajaliku finantsvõimekuse. Reservide olemasolu tagab usalduse euroala rahasüsteemi vastu ning keskpanga materiaalse sõltumatus.

Euroopa Ühenduse asutamislepingu kohaselt on ühisraha kasutusele võtnud liikmesriikide keskpangad kandnud Euroopa Keskpanga välisvaluutareservid³, mille suurus on üldjuhul proportsionaalne

³ Vt ka http://www.eestipank.info/pub/et/ylidine/pank/haldamine/ekp_reserv.html.

liikmesriigi osaga Euroopa Keskpannga kapitalis. Eesti Pank kandis Euroopa Keskpannga välisvaluuta-reservi kokku 103 115 678 eurot. Euroopa Keskpannga välisreservide kogusuurus on 50 miljardit eurot.

Euroopa Keskpannga välisreservide igapäevane haldamine on usaldatud riikide keskpankadele. Ka Eesti Pank haldab koostöös Soome Pangaga üht osa Euroopa Keskpannga välisreservidest.

Eesti Pank lähtub varade investeerimisel konservatiivsuse põhimõttest, pidades eelkõige silmas varade säilivust ja piisavat likviidsust, kuid arvestades ka tootlust. Eesti Panga investeerimisportfell koosneb välisvaluutaportfelligi ja europortfelligi ning see investeeritakse rahvusvahelistel finantsturgudel. Peamiselt paigutatakse investeerimisportfell juhtivate tööstusriikide likviidsetel võlakirjaturgudel, jälgides ja juhtides pidevalt investeringutega kaasnevaid riske.

Aastal 2011 olid Eesti Pangal välisreservide haldamisel järgmised prioriteedid:

- investeringute struktuuri põhjalik analüüs, lähtudes euro kasutuselevõtu järel mõnevõrra muutunud nõuetest investeerimisvara likviidsusele ja säilivusele;
- investeringute järkjärguline hajutamine järgmistel aastatel analüüsi tulemustele tuginedes ja riskitaset oluliselt tõstmata, et saavutada pikemaajaline kõrgem tulusus.

Nende teemade kohta võib lähemalt lugeda peatükis „Rahapoliitiliste otsuste elluviimine euroalal ja Eestis“ ning Eesti Panga 2011. aasta raamatupidamise aastaaruandes.

6. Finantssektori statistika ja Eesti Vabariigi maksebilansi koostamine

Eurosüsteem vajab oma põhiülesannete täitmiseks üksikasjalikku teavet euroala majanduse ja finantsüsteemi kohta. Sarnaselt kõikide teiste valdkondadega otsustatakse selleks tööks vajalikud statistika kvaliteedinõuded ja edastustähtajad ühiselt, kuid statistiliste andmete igapäevase kogumise ja töötlemisega ning statistikaväljundite koostamisega tegelevad riikide keskpangad. Eesti Panga ülesanne on koguda finantssektori statistikat Eestis tegutsevate finantsasutuste kohta ning koostada Eesti Vabariigi maksebilanssi.

Eesti Panga kogemus statistika koostamise vallas ning uuenduslikkus kaasajaste tehnoloogiate kasutamises statistika kogumisel on eurosüsteemis väga kõrgelt hinnatud.

Aastal 2011 olid Eesti Pangal statistika valdkonnas järgmised prioriteedid:

- valmistumine rahaliitu astumisest lisanduvate andmenõuete täitmiseks;
- üleminek uutele rahvusvahelistele statistikastandarditele 2014. aastast;
- Eesti Panga veebilehe kasutajasõbraliku statistikarubriigi arendamine.

Nende teemade kohta võib lähemalt lugeda peatükis „Statistikategevus“.

7. Eesti stabiilse ja jätkusuutliku majandusarengu toetamine, nõustades selleks valitsust ja tehes koostööd teiste keskpankade ning muude rahvusvaheliste institutsioonidega

Eesti Panga oluline ülesanne on anda Vabariigi Valitsusele nõu majanduspoliitilistes küsimustes. Valitsus ei langeta olulisi majanduspoliitilisi otsuseid ilma Eesti Panga seisukohta ära kuulamata.

Eesti osalemine otsustajana kõikides euroala küsimustes tähendab seda, et euroala majanduspoliitika on sisepoliitika, mitte välispoliitika küsimus. Eurosüsteemi liikmesus eeldab enesekindlat kaasaraakimist üleeuroopalistel teemadel. See tähendab senisest veelgi aktiivsemat välissuhtlust mitte üksnes eurosüsteemis, vaid ka teistes rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelises meedias, kus Eesti Pank esindab nii Eestit kui ka eurosüsteemi.

Aastal 2011 olid Eesti Panga valitsuse nõustamises ja rahvusvahelises koostöös järgmised prioriteedid:

- Eesti majandusanalüüsi ja majanduspoliitilise nõustamise protsesside täiendamine seoses eurosüsteemi liikmesusega ja uuenenud „Euroopa kalendriga“;
- Eesti Panga töökorralduse täiustamine, et mõjusalt osaleda eurosüsteemi töös ja otsustusprotsessides;
- osalemine Euroopa võlakriisi ja üleilmse finantskriisi lahenduste väljatöötamisel Euroopa institutsioonides ja Rahvusvahelises Valuutafondis;
- Rahvusvahelise Valuutafondi liikmesusega seotud rahaliste kohustuste ja esindusülesannete täpsustamine Eesti seadusandluses.

Nende teemade kohta võib lähemalt lugeda peatükis „Koostöö“.

8. Keskpanga ülesannete täitmiseks vajaliku kuluefektiivse, jätkusuutliku organisatsiooni ning asjatundliku ja motiveeritud töötajaskonna arendamine

Aastal 2011 olid Eesti Panga selles vallas järgmised prioriteedid:

- jätkata süsteemset ja pidevat organisatsiooniarendust ja viia läbi korraline juhtimiskvaliteedi uuring;
- tagada panga protsesside võrreldavus eurosüsteemi funktsionaalse raamistikuga ning olla valmis panustama eurosüsteemis läbiviidavasse kulude võrdlusesse;
- rakendada tööle uuenenud Eesti Panga muuseum.

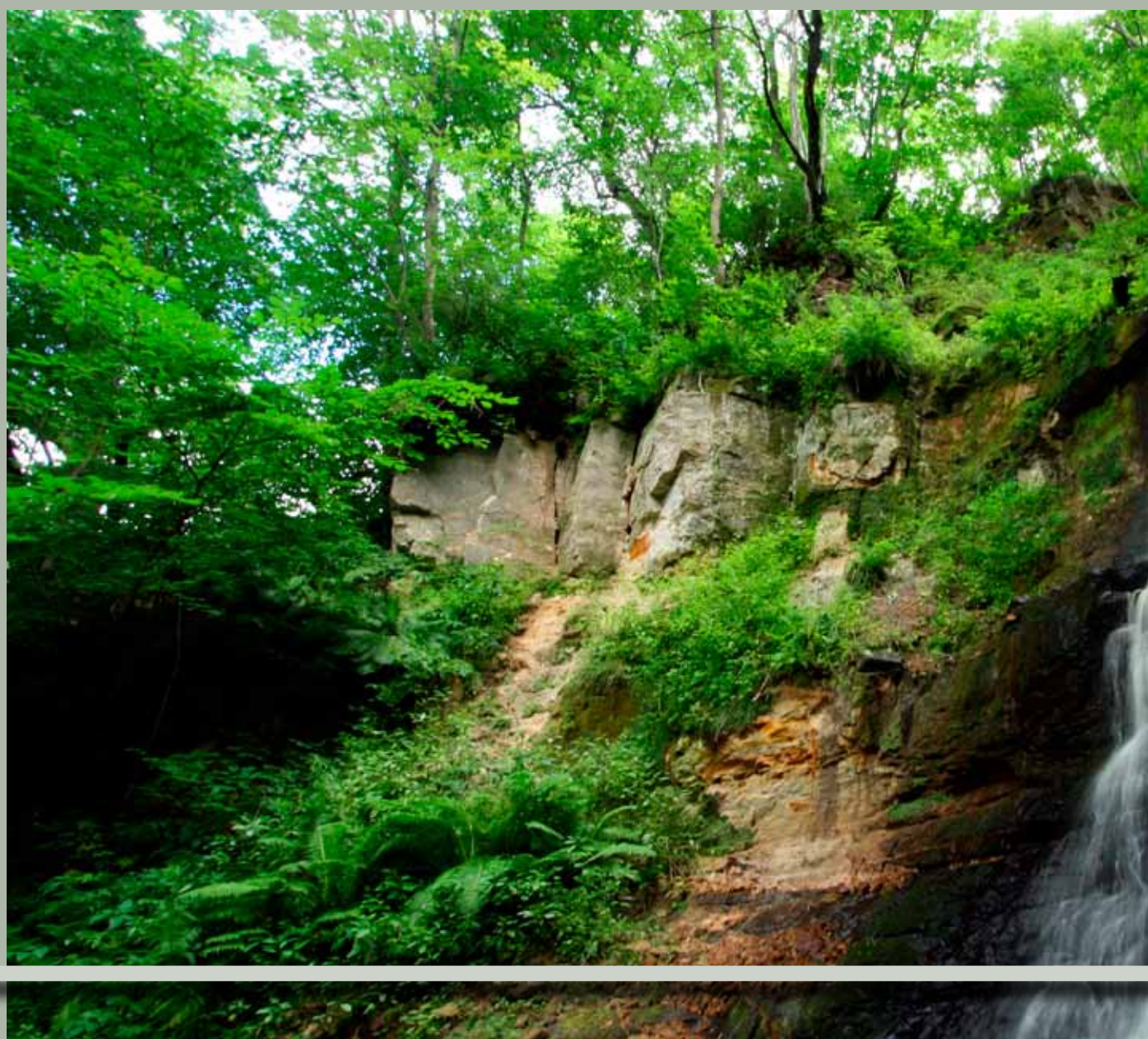
Nende teemade kohta võib lähemalt lugeda peatükkides „Juhtimine, organisatsioon ja personalipoliitika“ ning „Koostöö“.

Veiko Belials

2012

„Kivisilla ehk Saka joastik“

Pildistatud metsa-aasta fotoprojekti „Meil on elu keset metsa“ raames.

EUROALA JA
EESTI MAJANDUS
2011. AASTAL

EUROALA JA EESTI MAJANDUS 2011. AASTAL

ÜLEILMNE MAJANDUS¹

Üleilmses majanduses jätkus ka 2011. aastal pärast 2008.-2009. aasta kriisi alanud elavnemine, kuid võrreldes 2010. aastaga oli SKP kasv aeglasem. Kasv hakkas aeglustuma juba teises kvartalis, kui üleilmne nõudlus vähenes. Aasta teisel poolel pidurdas kasvu euroala võlakriisi teravnemise ebasoodne mõju kindlustundele ja finantsturgudele. Riigiti oli majanduskasv ebaühtlane: arenenud riikides moodustas SKP kasv hinnanguliselt 1,6%, samal ajal kui arenevates riikides oli see ligi neli korda kiirem ehk 6,2%.

Majanduse elavnemine ning energia ja toiduainete hindade tõus suurendas paljudes riikides 2011. aasta esimesel poolel inflatsiooni. Hiljem hinnatase stabiliseerus ja inflatsioon hakkas vähenema. Hindade kasvutempo muutus peegeldus ka keskpankade rahapoliitikas. Veel 2011. aasta esimesel poolel karmistasid mitu keskpanka oma rahapoliitikat, aasta teisel poolel aga leevendas nii mõnigi arenenud riik (nt Austraalia, Rootsi, Norra) rahapoliitikat ja baasintressimäärad alanesid.

Üleilmsete finantsturgude arengut mõjutas 2011. aastal kõige enam euroala võlakriisi teravnemine, mis tõi aasta teisel poolel kaasa aktsiaturgude languse ja suurenenud nõudluse turvalisemate investeeringute järele. Toormehinnad tõusid 2011. aasta esimesel poolel, kuid hakkasid hiljem langetama. Kahekümne kahe peamise toorme hindu peegeldav toormeturu-uuringute büroo (Commodity Research Bureau) indeks alanes aastaga 7%. Toornafta hind seevastu tõusis 14% ja endiselt püsis tugev nõudlus ka kulla järele, mille hind tõusis 10%, jõudes 1564 dollarini untsist. Rahaturu intressimäärad jäid arenenud riikides madalaks. USA ja Saksamaa pikaajalised intressimäärad langesid ning euroala ääreriiikide (Kreeka, Itaalia, Hispaania, Portugal ja Lirimaa) pikaajaliste intressimäärade vahed Saksamaa intressimääradega kasvasid märgatavalt.

Kuigi 2011. aasta lõpus üleilmne majandus stabiliseerus, prognoositakse 2012. aastal SKP kasvu edasist aeglustumist.

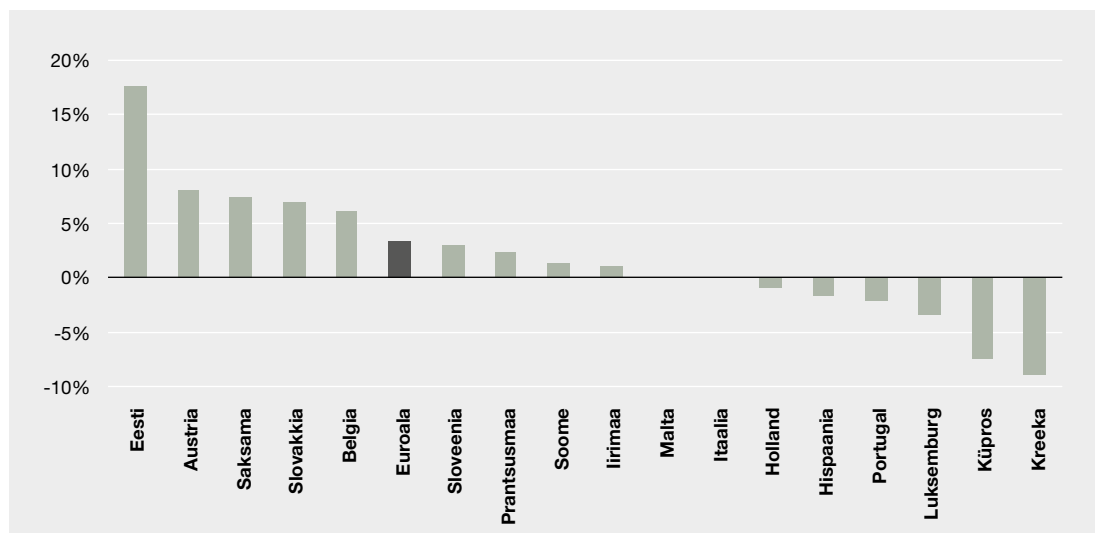
Euroala

Euroala majanduses valitsesid 2011. aasta alguses optimistlikud toonid, kuid suve teisel poolel meel-sus muutus. Esimeses kvartalis kasvas majandustegevus eelneva kvartaliga võrreldes 0,7%, ent kolmandas kvartalis aeglustus kasv 0,1%ni. Aasta esimesel poolel hõive euroalal suurenes ja tööpuudus jäi stabiilselt 2010. aasta lõpu tasemele, 10% juurde. Mõnevõrra paranesid finantseerimistingimused ettevõtetele, välja arvatud väikese ja keskmise suurusega ettevõtete puhul. Majapidamistele anti taas rohkem laene, aastakasv stabiliseerus 3% ümber.

Riigivõlakriisi ägenedes halvenesid suvel euroala majanduse väljavaated märgatavalt. Majanduskeskkonna muutusi kajastas tarbijate ja ettevõtete kindlustunde järsk vähenemine augustis. Aasta esimesel poolel olid ettevõtted olnud ettevaatlikult optimistlikud, kuid alates suvest hakati investeerimis- ja värbamisotsuseid suureneva ebakindluse tõttu edasi lükkama. Vähenes ka sisenõudlus, eriti võlakriisi sattunud riikides. Aasta teisel poolel hõive enam ei suurenenud, tööpuudus hakkas uuesti kasvama ning küündis detsembris 10,4%ni.

¹ Esialgsed andmed: Rahvusvaheline Valuutafond, „World Economic Outlook Update“, jaanuar 2012.

2011. aastal kasvas euroala majandus hinnanguliselt 1,6%, kusjuures enim panustas kasvu taas Saksamaa. Piirkondlikud erinevused majandusaktiivsuses olid suured (vt joonis 1).

Joonis 1. Tööstustoodangu kasv 2011. aastal

Toormehindade tõus maailmaturul, aga ka ülekuumenemise ilmingud tärkava majandusega riikides, suurendasid 2011. aasta esimesel poolel inflatsioonisurvet. Euroala ühtlustatud tarbijahinnaindeks püsis kogu aasta ülalpool 2% piiri. Kevadel ulatus inflatsioon 2,8%ni ja sügisel, kui toorme kevadise hinnatõusu mõju tarbijani kandus, küündis see mitme kuu vältel 3%ni, enne kui alanes detsembris 2,7%ni. Euro vahetuskurss peamistesse valuutadesse tõusis aasta esimesel poolel. Alates oktoobrist hakkasid vahetuskursile mõju avaldama võlakriisi lahenduse venimine ning Euroopa finantssektori sattumine surve alla. Euro kurss USA dollarisse oli mais 1,48 dollarit ühe euro eest, langedes tiptasemelt aasta viimastel päevadel kuni 1,29 dollarini euro eest.

Euroala võlakriis ja valitsuste vastumeetmed

Lootustandva stabiliseerumise maailma finantsturgudel katkestas mõnes euroala riigis 2010. aasta kevadel puhkenud võlakriis. Põhjendatud kahtlused valitsuse maksevõime suhtes sundisid Iirimaa ja Kreeka paluma Euroopa Liidult ja Rahvusvaheliselt Valuutafondilt (IMF) rahaabi. Üldine usaldamatus suurenes ja seetõttu oli rahapoliitika ülekandemehhanismide toimimine häiritud. See sundis Euroopa Keskpanka täiendama tavapärasest rahapoliitika operatsiooniraamistikku mitme erakorralise meetmega.²

Liikmesriikide valitsused ja Euroopa Komisjon tegelesid samal ajal juhtimise ümberkorraldamisega, eesmärgiks kriisist väljumine ning majandus- ja rahaliidu toimimise stabiliseerimine kaugemas tulevikus.

² 2009. a käivitati tagatud võlakirjade ostu kava (Covered Bond Purchase Programme) ja 2010. a väärtpaberituruprogramm (Securities Market Programme).

Pikaajalise kestliku kasvu tagamiseks asuti kuue tänaseks jõustunud õigusaktiga (nn kuuspakk – *six-pack*) täiendama Euroopa Liidu majandus- ja eelarvepoliitika raamistikku. Eesmärk oli stabiilsuse ja kasvu pakti senisest tõhusam rakendamine. Lisaks taheti kehtestada miinimumnõuded riigisisesele eelarveraamistikule. Samuti leiti, et tasakaalu hoidmisega tuleb tegeleda ka mujal kui riigirahanduses (nt hinnakasv, kinnisvara- ja laenuuru areng sisemajanduses ning jooksevkonto puudu- või ülejääk ja välisinvesteeringute netopositsioon välistasakaalu vallas). Finantssektori ja reaalmajanduse täpsemaks analüüsimiseks ning võimaliku haavatavuse ennetamiseks moodustati 2010. aasta lõpul Euroopa Keskpanga juurde Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (European Systemic Risk Board, ESRB).

Juba 2011. aastal algas võlakriisi ägenemise ja leviku ohu suurenemise tõttu stabiliseerimis- meetmete rakendamise teine etapp. Selle käivitamisid riigipeade ja valitsusjuhtide tippkohtumised märtsis ning juulis, kus otsustati: a) toetada nn kuuspaki tingimusteta ja tõhusat jõustamist³; b) muuta EFSF ja kavatsetust varem ehk 2012. aasta juulis käivitav ESM finantsvõimenduse abil suuremaks ning paindlikumaks uute instrumentide kasutuselevõtuga; c) kehtestada lisatõed, et tegevdada 2012. aasta suveks pankade kapitalibaasi.

Paraku ei suurendanud need otsused turuosaliste kindlustunnet piisavalt ja ka rahapoliitika ülekandemehhanismide toimimine oli endiselt häiritud. Seetõttu hakkasid eurosüsteemi keskpangad taas valitsuste võlakirju järelturult kokku ostma ja edasi arendama erakorraliste meetmete kogukomplekti.⁴ Ka euroala liikmesriikide riigipead ja valitsusjuhid ilmutasid valmisolekut arendada edasi majandus- ja rahaliidu toimimisraamistikku. Selleks otsustati sõlmida leping, mis kohustab liikmesriike lisama seadustesse koodeelarve tasakaalu reegli, vähendama valitsuse ülemäärast võlga ja töötama välja automaatselt käivituva korrigeerimismehhanismi juhuks, kui riigirahandus hälbib keskmise perspektiivi eesmärkidest. Komisjon omakorda alustas aasta lõpul tööd kahe õigusaktiga, mis karmistavad nõudeid euroala riikide eelarvepoliitikale, süvendavad probleemsete riikide seiret ja tõhustavad ülemäärase eelarvepuudujäägi korraldust (nn kakspakk – *two-pack*).

³ Praeguseks toimib täies mahus.

⁴ Eurosüsteemi meetmete kohta vt lähemalt peatükkides „Osalemine raha- ja majanduspoliitika kujundamises“ ja „Rahapoliitiliste otsuste elluviimine euroalal ja Eestis“.

EESTI MAJANDUS

Reaalsektor

2011. aastal iseloomustas Eesti majandust ühest küljest majandusaktiivsuse kiire taastumine aasta esimesel poolel, teisest küljest kasvu aeglustumine väliskeskkonna suurenenud ebakindluse tõttu teisel poolaastal. Majanduskasvu panustas eeskätt eksportiv tööstussektor, kus loodud lisaväärtus ületas kriisieelse tippaseme. Esialgse hinnangu järgi kujunes SKP aastakasvuks 7%. Majanduse kiire ekspordipõhine taastumine ja sisenõudluse varasematest kasvuperioodidest tasakaalukam areng hoidsid jooksevkonto ülejäägis.

Majanduse kosumine tõi kaasa hõive kasvu ja tööpuuduse kiire alanemise. Tööhõive määr jõudis aasta keskel tasemele, mis oli suurem kui buumieelsel 2005. aastal. Siiski püsis tööpuudus 10% lähedal. Põhjus oli inimeste suurenenud majanduslik aktiivsus viimastel aastatel. Kooskõlas majanduse üldise taastumisega tõusid ka palgad. Tarbimise kasvust hoolimata suutsid majapidamised vähendada buumiaastatel kuhjunud laenukoormust ja koguda hoiuseid.

Tarbijahindade kasv oli 2011. aastal kiire, ulatudes 5%ni. Peamiselt põhjustasid seda hinnamuutused väliskeskkonnas, kuid osaliselt ka majanduskasvu taastumine. Teisel poolaastal pidurdus toiduainete hinnatõus siiski märgatavalt. Energia hüppelise kallinemise järelmõju kandus ka 2012. aastasse. Majandustsükliga oli paremas kooskõlas 2,4%ni ulatunud alusinflatsioon.

Euro kasutuselevõtu mõju Eesti inflatsioonile

Eesti võttis 1. jaanuaril käibe euro. Tarbijahinnad kasvasid eelmise aasta jaanuariga võrreldes 5,3%, ehkki eelneva kuuga võrreldes hinnad ei muutunud. Selles oli oma roll elektri ja gaasi odavnemisel.

Nagu teistes eurole üle läinud riikides, nii kerkis ka Eestis küsimus, kas ja kuidas panustas uus vääring inflatsiooni kiirenemisse. Eesti Pank uuris euro mõju hindamiseks tarbijahinnaindeksi alamindekseid, et leida ajaloolisest keskmisest statistiliselt oluliselt suuremaid hinnamuutusi 2010. aasta detsembrist kuni 2011. aasta märtsini. Sarnast metoodikat kasutas Eesti puhul eurole ülemineku mõju hindamiseks Eurostat ning Sloveenia puhul Sloveenia valitsuse majanduse analüüsi ja arengu instituut. Vaatluse alt jäid välja toidukaubad, kütuse ja transporditeenused, sest tõenäoliselt mõjutas nende hindu toormehindade suur tõus. Samuti jäid välja reguleeritud hinnad. Sõelale jäid peamiselt erinevate teenuste, näiteks restoraniteenuste ja vaba aja veetmisega seotud kaupade ning teenuste hinnad.

Uuringu tulemusena leiti, et kokku panustas tavapärasest kiirem kasv nelja kuu jooksul inflatsiooni 0,3%. See on sarnane Eurostati hinnanguga, mille järgi jäi euro mõju inflatsioonile 0,2–0,3% vahemikku.⁵

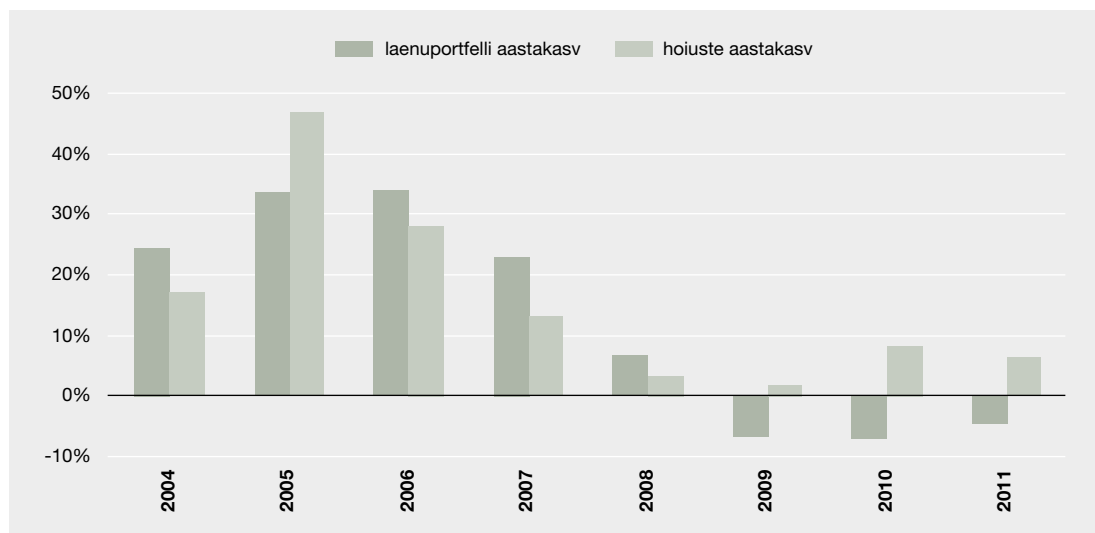
⁵ Vt http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/hicp/documents_pub/Euro_changeover_report_EE.pdf.

Valitsus jätkas eelmiste aastate konservatiivset eelarvepoliitikat. Vahepeal vähenenud reservide taastamiseks ja eelarvega taas ülejääki jõudmiseks hoiti valitsemissektori kulude kasv madalamal maksetulude kasvust. Seejuures loobuti mõnest erakorralisest kriisiaegsest meetmest, näiteks taastati poolles ulatuses maksed teise pensionisambasse ning riigiettevõtetest võeti vähem dividende. Valitsemissektori eelarve ülejääk oli maksulaekumiste kasvu ja saastekvootide kaubanduse tõttu esialgsel hinnangul 0,7% SKPst.

Finantssektor

Laenude tagasimaksed ületasid uusi väljastatud laene ka 2011. aastal. Laenuportfelli maht kahanes 4,3%, vaatamata asjaolule, et ettevõtted ja majapidamised võtsid majandusaktiivsuse hoogustudes viiendiku võrra rohkem uusi laene kui 2010. aastal. Laenuintressimäärad püsisid keskpankade erakordselt leebe rahapoliitika tõttu väga madalad ja ka intressimarginaalid alanesid märgatavalt. Ettevõtted kaasasid elavnenu tegevuse rahastamiseks eelkõige lühiajalisi laene, vähem kasvas investeringute finantseerimiseks võetavate pikaajaliste laenude käive. Majapidamised võtsid eelkõige eluasemelaenu.

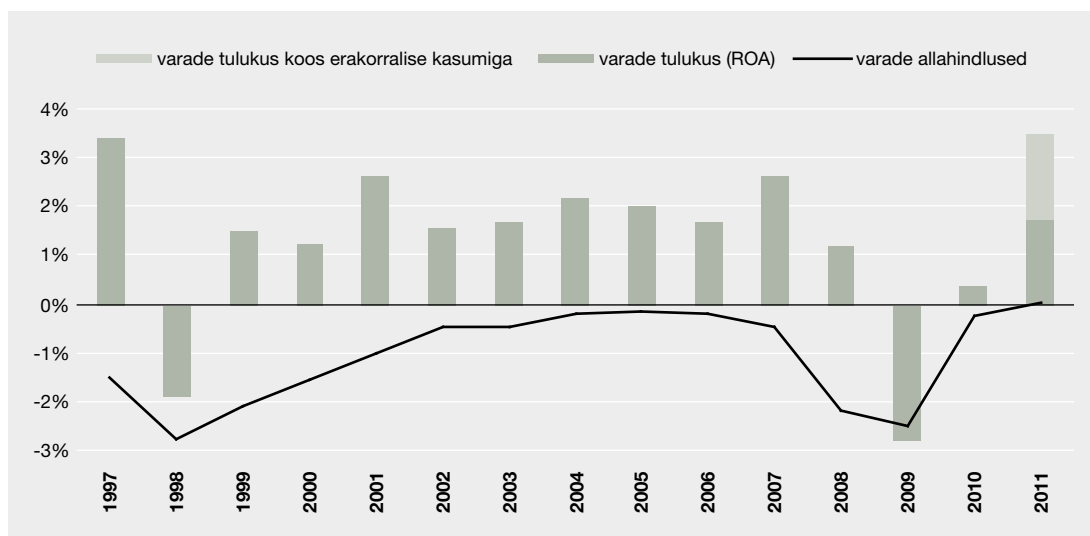
Vastupidiselt laenudele suurenesid möödunud aastal hoiused. Eesti ettevõtete ja majapidamiste hoiused kasvasid aastaga 6,6%. Hoiuste suurenemine võimaldas pankadel tagasi maksta emapankadelt kaasatud raha (vt joonis 2).

Joonis 2. Eesti reaalsektori laenude ja hoiuste kasv

Erasektori tugevnenud finantsseis peegeldus pankade laenuportfelli kvaliteedi paranemises. Üle 60 päeva maksetähtaega ületanud laenude osa reaalsektori laenudes vähenes 2010. aasta lõpu 6,5%lt 2011. aasta lõpuks 4,8%ni.

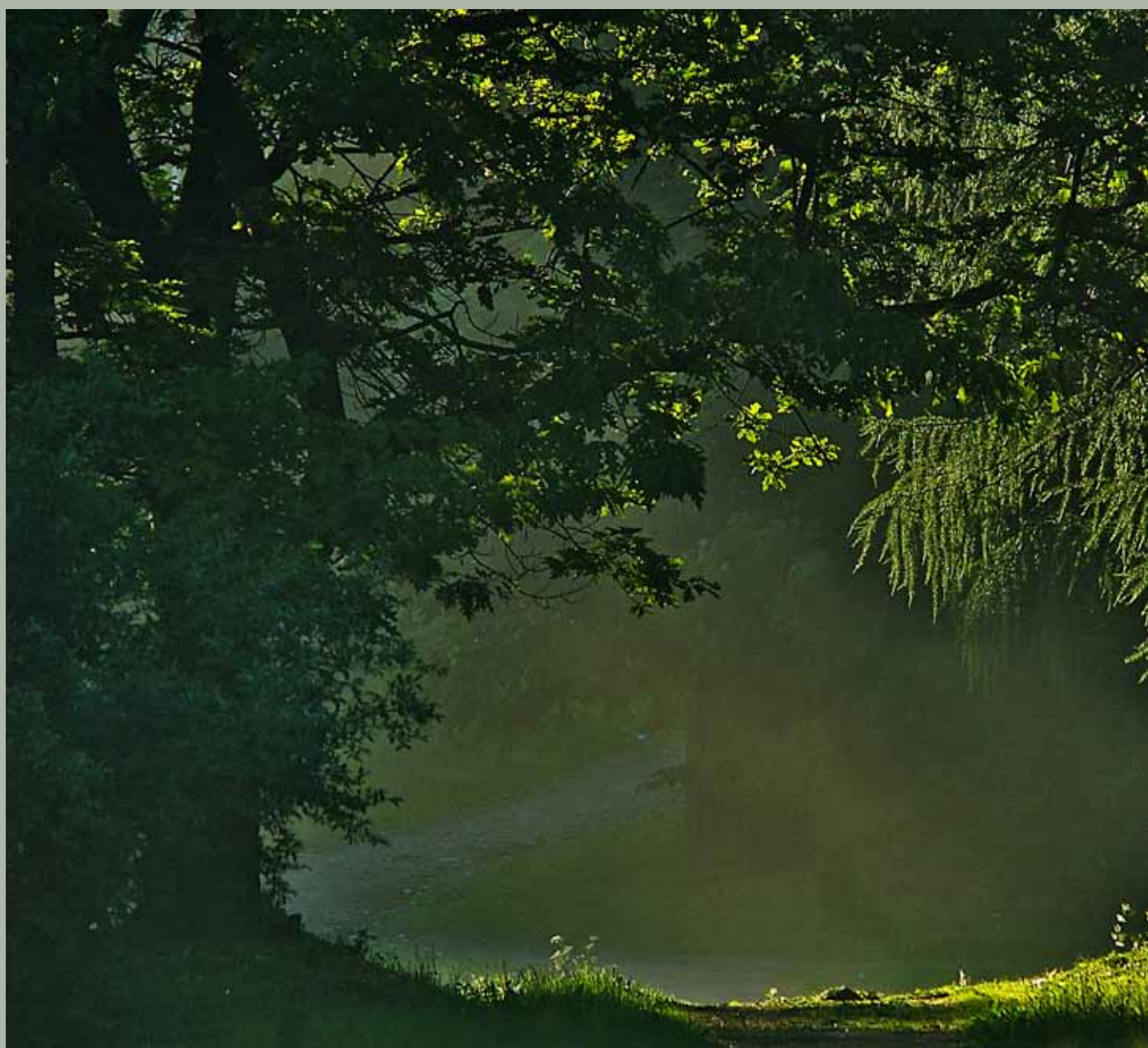
Pangandussektor teenis 2011. aastal 663 miljonit eurot puhaskasumit, millest umbes poole moodustas erakorraline kasum (vt joonis 3). Pangandussektori varade tulukus oli ilma erakorralise kasumita⁶ 1,7%, mis on võrreldav aastate 2002–2006 tasemega. Pangandussektori tulusid toetasid möödunud aastal langenud intressikulud, samuti polnud tarvis lisaeraldisi võimalike laenukahjude katteks. Tee- nitud (ja jaotamata) kasumid tagavad, et pankadel on piisavalt kapitali võimalike laenukahjumite ja muude riskide katteks. Kaks korda aastas tehtud pankade tugevusanalüüsid näitasid, et pangandus- sektori kapitaliseeritus oli 2011. aastal tugev ning kapitalipuhver piisav, et tulla toime võimalike riski- dega ka prognoositavast märksa viletsemas majanduskeskkonnas.

Joonis 3. Pangandussektori kasumlikkus

⁶ Puhaskasumist on maha arvestatud ühe pangagrupi struktuurimuutusest tulenenud erakorraline kasum. Koos erakorralise kasumiga oli pangandussektori varade tulukus 2011. aastal 3,5%.

Eha Roosalu
2009
„Salapärane”

EESTI PANGA
TEGEVUS JA
SAAVUTUSED
2011. AASTAL

OSALEMINE RAHA- JA MAJANDUSPOLIITIKA KUJUNDAMISES

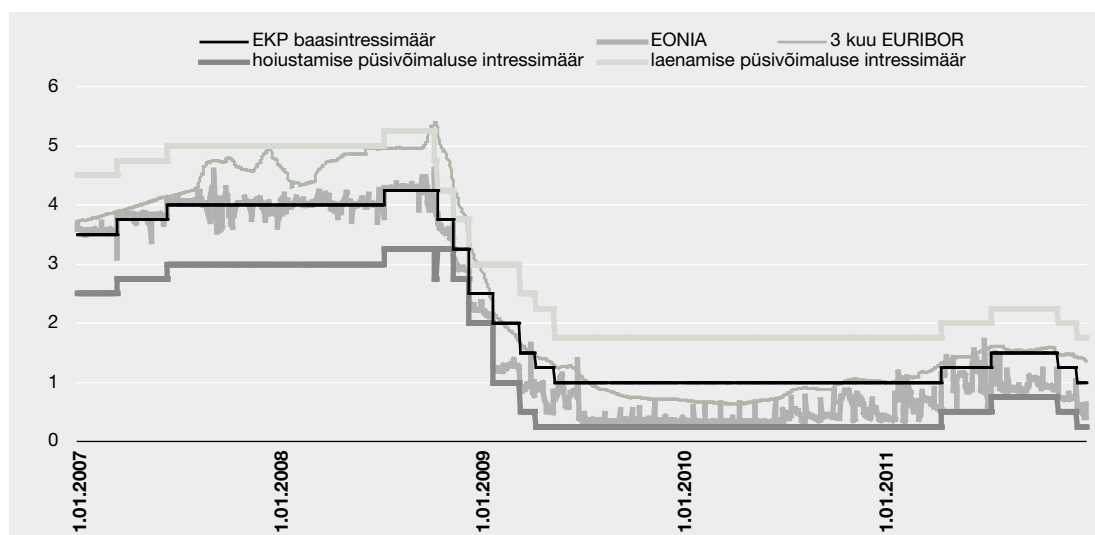
Rahapoliitilised otsused

Eestist sai 2011. aasta alguses euroala liige ning sellega sai Eesti Panga eesmärgiks hinnastabiilsuse säilitamine mitte enam ainuüksi Eestis, vaid kogu euroalal. Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepinguga toetab Eesti Pank ka muude majanduspoliitiliste eesmärkide saavutamist.

Euroalal vastutab ühtse rahapoliitika rakendamise eest eurosüsteem, mis koosneb euroala riikide keskpankadest ja Frankfurdis asuvast Euroopa Keskpangast (EKP). Rahapoliitiliste otsuste langetamine on eurosüsteemi keskpankade presidentidest ja EKP juhatuse liikmetest koosneva EKP nõukogu ülesanne.

Eurosüsteemi rahapoliitika esmane eesmärk on säilitada hinnastabiilsus euroalal. See on määratud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõikes 1. Euroopa Keskpanga nõukogu määratluse järgi on hinnastabiilsus euroala ühtlustatud tarbijahinnaindeksi (ÜTHI) aastakasv alla 2%, kuid selle ligidal keskmises perspektiivis (so üldjuhul 2–5 aastat).

Kokkuvõttes oli euroala rahapoliitiliste intressimäärade tase 2011. aastal madal, vaatamata sellele, et aasta esimesel poolel otsustas Euroopa Keskpanga nõukogu pärast enam kui aastapikkust pausi rahapoliitilisi intressimäärasid tõsta. Seda tehti kaks korda: aprillistungil tõsteti põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära 1,00%lt 1,25%ni ja juulikuisel istungil 1,25%lt 1,50%ni. Samavõrra muudeti ka laenamise ja hoiustamise püsivõimaluste intressimäärasid. Intressitõusu põhjus oli

Joonis 4. Euroopa Keskpanga peamised rahapoliitilised intressimäärad ja EONIA*

* EONIA (euroala pankadevahelise üleööturu keskmine aastaintressimäär) – tehingutel põhinev intressimäär, mis kehtib euroala pankadevahelisel üleööturul. See arvutatakse osalevate pankade avaldatud eurodes nomineeritud tagamata üleöolaenuhingute intressimäärade kaalutud keskmisena.

euroala oodatust kiirem hinnakasv aasta esimesel poolel. Novembri- ja detsembriistungil otsustas

Euroopa Keskpanga nõukogu intressimäärasid 25 baaspunkti võrra alandada, sest võlakriisist tingitud ebakindlus finantsturgudel oli nii euroala kui ka maailmamajanduse kasvuväljavaadet märgatavalt õõnestanud. Pealegi kahandas üldisest ebakindlusest tingitud majanduskasvu pidurdumine inflatsioonisurvet. Aasta lõpul oli EKP baasintressimäär 1,00%. Sellest madalam pole intressimäär ühisraha ajaloo jooksul olnud (vt joonis 4).

Selleks, et tagada euroala pankadele piisav likviidsustugi ja tõhustada rahapoliitiliste ülekandemehhanismide toimimist, täiendas eurosüsteem oma erakorraliste rahapoliitiliste meetmete komplekti. Eurosüsteem pakkus pankadele 2011. aastal piiramatult likviidsust fikseeritud intressimääraga¹ nii põhilistes ehk ühenädalase tähtajaga refinantseerimisoperatsioonides kui ka pikemaajalistes refinantseerimisoperatsioonides². Peale selle otsustati sügisel taas alustada pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonidega³ ja käivitada teine, 40 miljardi euro suurune tagatud võlakirjade ostu kava⁴. Samuti lubas eurosüsteem jätkata piiramatut likviidsuse pakkumist euroala pankadele vähemalt 2012. aasta 10. juulini. Ühtlasi jätkas eurosüsteem oste väärtpaberituruprogrammi raames, mille eesmärk on tugiosutudega sekkuda riigivõlakirjade turule, kus rahapoliitika ülekandemehhanismid on olnud võlakriisi tõttu häiritud. Pankade juurdepääsu parandamiseks eurosüsteemi likviidsusoperatsioonidele laiendati aasta lõpus rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblike tagatisvarade ringi ning vähendati kohustusliku reservi määr 2%lt 1%ni. Rahaturu aktiivsuse toetamiseks lõpetati kohustusliku reservi arvestusperioodi⁵ lõpus korraldatud peenhäälestusoperatsioonid. Kõik finantsturgude pingete tõttu võetud erakorralised rahapoliitilised meetmed on ajutised.

Baasintressimäära muutused koos turuootustega tulevase intressitaseme suhtes on edasi kandunud rahaturu intressimääradesse, mida iseloomustab hästi kolme kuu EURIBORi areng. Pärast aprillikuist baasintressimäära tõusu hakkas kerkima ka kolme kuu EURIBOR, jõudes aprilli alguse 1,25%lt augusti alguseks 1,61%ni ehk kasvas 33 baaspunkti võrra. Augusti alguses, kui euroala võlakriis taas süvenes, hakkas EURIBOR jällegi langema. Novembris ja detsembris langetatud baasintressimäära mõjul alanes kolme kuu EURIBOR detsembri lõpuks 1,35%ni.

Rahapakkumine euroalal kasvas 2011. aasta alguses käsikäes euroala majanduse suhteliselt stabiilse ja mõõduka kasvuga, jõudes augustiks 2,9%ni, mis oli kiireim kasv pärast 2009. aasta keskpaika. Aasta lõpu poole aga hakkas M3⁶ kasv aeglustuma ja detsembris oli M3 aastakasv vaid 1,5% ning kolme kuu keskmine kasv ulatus 2,1%ni. Seega võib järeldada, et rahapakkumise kasvust tulenevad ohud hinnastabiilsusele püsivad madalad.

¹ See tähendab intressimääraga, mis on võrdne põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi määraga.

² Tähtajaga kolm kuud.

³ Tähtaeg 6, 12 ja 13 kuud ja 3 aastat.

⁴ Tagatud võlakirjad on võlaväärtpaberid, mille on emiteerinud finantsinstitutsioon või mis on täielikult kaetud finantsinstitutsiooni tagatisega. Tekstis on viidatud teisele tagatud võlakirjade ostu kavale. Esimene tagatud võlakirjade ostu kava väärtusega 60 miljardit eurot oli käigus ajavahemikus 2009. aasta juulist 2010. aasta juunini.

⁵ Kohustusliku reservi arvestusperioodi pikkus on ligikaudu üks kuu, täpne ajakava sõltub EKP nõukogu istungite kuupäevadest. Ajakava on aval-datud EKP veebilehel aadressil <http://www.ecb.int/press/pr/date/2011/html/pr110520.et.html>.

⁶ M3 – lai rahaagregaat, mis koosneb M2st, turukõlblikest instrumentidest, eelkõige tagasiostulepingutest, rahaturufondide osakutest ning rahaloomeasutuste emiteeritud kuni kaheaastase tähtajaga võlaväärtpaberitest.

Seire

Euro kasutuselevõtuga muutus seiretegevus Eesti Pangas nii haarde kui ka korralduse poolest. Varem oli põhirõhk peamistel kaubanduspartneritel ja sihtturgudel. Euroala liikmesus ja osalemine eurosüsteemi rahapoliitilises otsustusprotsessis tõstis varasemast rohkem esile euroala kui terviku majanduse jälgimise. Analüüsid valmivad keskpangas kord kuus ning neid kasutatakse Eesti Panga presidendi nõustamiseks enne tema osalemist Euroopa Keskpanga nõukogu intressiotsuse tegemises.

Eurosüsteemi ühtse rahapoliitika elluviimisele aitab kaasa rahapoliitika komitee, mille liige Eesti Panga poolt on rahapoliitika ja majandusuuringute osakonna juhataja. Komitees osalevad ka nende keskpankade esindajad, kes ei kasuta eurot. Seetõttu on komitee teine tähtis ülesanne eurosüsteemi ja Euroopa Liidu ülejäänud keskpankade rahapoliitika koordineerimine. Samuti koordineerib komitee euroala makroprognoosi ning Euroopa Keskpankade Süsteemi riigirahanduse prognooside koostamist. Selleks on moodustatud prognoosi ja riigirahanduse töörühmad, milles osalevad ka Eesti Panga rahapoliitika ja majandusuuringute osakonna eksperdid.

Töö nendes koostöökogudes eeldab Eesti majanduse pidevat seiret ja analüüsi. Analüüsi tulemused koondatakse iga kahe kuu tagant ettevalmistatavateks tööaruanneteks. Vajaduse korral toetavad majanduse seisundile hinnangu andmist ühe või teise valdkonna süvaanalüüsid. Eesti majandus sõltub väga tugevasti ekspordist, mistõttu need analüüsid on enamasti seotud konkurentsivõime temadega.

Seiretegevuse korraldust mõjutas ka 2011. aastal euroala võlakriis. Kui kriis ägenes ja selle edasikandumise oht suurenes, hakati 2011. aasta kevadel kriisist haaratud või ohustatud liikmesriikide majanduse ja finantsturgude kohta tegema lisaseiret ja -analüüsi. Vaheaegadega on selliseid iganädalasi olukorra hinnanguid koostatud 2008. aasta sügisest saadik.

Avalikkuseni jõuavad Eesti Panga seiretegevuse tulemused panga pressiteadete ja avalike kommentaaride kaudu. Osa neist on korralised ja enamasti seotud majanduse põhinäitajatega, sealhulgas panga kogutava finants- ja välissektori statistikaga, osa aga pühendatud majanduspoliitilistele päevateemadele.⁷

Prognoos

Eesti majanduse prognoos peab vastama küsimustele, kuidas ülemaailmne olukord ja teiste riikide majanduspoliitika mõjutab lähitulevikus protsesse Eestis, kas majandusosalised võtavad arvesse eurosüsteemi arengusuundumusi ning tähtsustavad pikaajalise kestlikkuse põhimõtteid. Euroala liikmeks saanuna hakkas Eesti Pank osalema eurosüsteemi ekspertide ettevaadete ja prognooside koostamises, mida toodetakse kaks korda aastas ja kasutatakse hinnastabiilsuse ohtude ning majandusarengu hindamiseks. Eesti Panga makroprognoosi jaoks tähendas see samade prognoosisisendite kasutuselevõttu, mida kasutavad teised eurosüsteemi keskpangad, pikemat koostamisprotsessi ning kogu eurosüsteemis kehtiva ühtse avaldamisreeglistiku järgimist. Prognoos hõlmas endiselt jooksvat ja kaht järgmist aastat.

⁷ Nii nagu varem, hindas keskpank ka 2011. aastal kord poolaastas finantssektori olukorda. Selle kohta vt lähemalt peatükis „Osalemine finantsstabiilsuse tagamises“.

Panga kevadprognoos avalikustati juunis ning sügisene detsembri alguses. Mõlemad käsitlesid peale põhistsenaariumi riskistsenaariumi, mille realiseerumist pidasid eksperdid kõige tõenäolisemaks. Kevadprognoosis lähtuti palgasurve ohust, sügisprognoosis hinnati olukorda, kui välisnõudluse langus osutub oodatust järsemaks ja pikaajalisemaks. Kevadprognoos sisaldas lisaks taustinfot hindade arengu ning neid kujundavate tegurite kohta Eesti toiduaineturul.

Prognoosi koostamine põhines pangas välja arendatud kvartaalsel makroökonomilisel mudelil ja eksperdi hinnangutel. Makromudel on pikaajaline kasv määratud pakkumisest lähtuvate teguritega, samal ajal kui lühemaajalisi võnkeid juhib hindade aeglase kohandumise tõttu nõudlus. Üldiselt järgib Eesti Panga kasutatav makromudel Euroopa Keskpankade Süsteemi MCM-mudeli (European System of Central Banks Multy-Country Model) üksikute liikmesriikide osade ülesehituse loogikat. Seejuures on arvestatud Eesti kui väikse ja väga avatud ning ELi tasemele läheneva majanduse eripäradega. Oma osa prognoosi koostamisel on ka eksperdi hinnangutel.

Ehkki majandusprognoosi koostamine hõlmati eurosüsteemis toimivasse ühtsesse süsteemi, säilis sealjuures võime ja valmisolek koostada vajaduse korral ka iseseisvaid lisaprognose, kui jooksva seire tulemused viitavad niisugusele vajadusele. Aastal 2011 ei peetud lisaprognose koostamist vajalikuks.

Valitsuse nõustamine

Majandusprognoos koos seiretegevuse järelustega annavad Eesti Pangale taustteadmised, millest lähtuvalt on võimalik täita valitsuse nõustaja rolli. Majandusareng ja tähtsamad majanduspoliitilised probleemid on teemaks kord kvartalis toimuvatel kohtumistel Rahandus- ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi töötajatega. Nendel kohtumistel on esindatud ka Peaministri Büroo ja Vabariigi Presidendi Kantselei. Panga eksperdid osalevad ka kord nädalas Riigikantselei juures kogunevas Euroopa Liidu koordineerimiskogu töös. Eesti Panga ekspertide peamine panus on seotud Euroopa Liidu rahandusministrite kohtumiste (ECOFIN) ning valitsusjuhtide kohtumiste (ülemkogu) ettevalmistamisega.⁸

Tavapärasel on ka konsultatsioonid eelarvepoliitikas. Kevadise prognoositsükli ajal käsitlevad konsultatsioonid ja diskussioonid peamiselt riigi eelarvestrateegiat ning stabiilsusprogrammi, sügisel aga valitsuse järgmise aasta eelarvet. Aastal 2011 oli tähtsamaid selle valdkonnaga seonduvaid teemasid riigisisese eelarvepoliitika raamistiku edasiarendamine.

Nagu tavaliselt, rõhutas Eesti Pank, et riigi rahanduse kestliku arengu seisukohalt on tähtis jätkata pingutusi eelarvepuudujäägi vähendamiseks ja valitsemissektori tõhustamiseks. Sellest ideest oli kantud ka 2010. aasta kevadel koostatud riigi eelarvestrateegia, mille järgi peab koondeelarve jõudma taas ülejääki hiljemalt 2013. aastal. Eesti Panga hinnangul on see ülesandepüstitus mõistlik. Kui aastail 2009-2010 valitsemissektori kulud tänu ulatuslikele kasinusmeetmetele vähenesid, siis 2011. aastal hakkasid kulud taas mõõdukalt kasvama. Koondeelarve tasakaalu eesmärk eeldas, et kulud kasvavad nii 2011. aastal kui ka järgnevatel aastatel aeglasemalt kui suurenevad maksutulud. Aasta esimesel poolel näis see eesmärk olevat suhteliselt lihtsasti saavutatav.

⁸ Koostöö kohta finantsstabiilsuse vallas vt lähemalt peatükis „Osalemine finantsstabiilsuse tagamises“.

Suve teises pooles suurenes märkimisväärselt tõenäosus, et teostuvad maailmamajanduse pessimistlikumad tulevikutsenaariumid, ning diskussioon 2012. aasta riigieelarve eelnõu üle toimus juba halvenenud väljavaadet arvestades. Eesti Pank rõhutas oma kommentaarides, et suurenenud eba-kindlus seab Eesti eelarvepoliitikale eriliselt kõrged nõuded ning et on väga raske hinnata, milliseks kujuneb järgmiste aastate majanduskasv ja maksutulude tase.

Valitsuse koostatud 2012. aasta riigieelarve eelnõu eeldas, et ilma ühekordse, saastekvootide kaubandusest tuleneva mõjuta kasvavad valitsemissektori kulutused veidi üle 5%. Eesti Panga arvates jäi see küll tõenäoliselt veidi alla Eesti majanduse keskmise perspektiivi kasvuvõimekusele ja maksutulude tõusule, kuid seadis siiski ohtu riigieelarve strateegias paika pandud eesmärgi vabaneda puudujäägist 2013. aastal. Samuti võis selline muutus kulutamises tekitada ülepaisutatud ootusi. Struktuurne eelarve tasakaal – majandustsükli mõjust ning erakorralistest tuludest ja kuludest puhastatud eelarvepositsiooni näitaja – oleks püsinud küll ülejäägis, kuid eelarvepoliitika oleks selle näitaja järgi siiski mõnevõrra lõdvenenud. Seetõttu soovitas Eesti Pank diskussioonides valitsuse ja Riigikogu rahanduskomisjoniga võtta 2012. aasta riigieelarve koostamisel aluseks Rahandusministeeriumi majandusprognooosi riskistsenaarium, pidades samal ajal kinni riigi eelarvestrateegias paika pandud puudujäägist vabanemise eesmärgist. Samuti rõhutas keskpank oma hinnangutes, et on vaja hoiduda valitsemissektori kulude liigsest heitlikkusest ning tagada piisavate reservide olemasolu.

Uuringud

Eesti Panga majandusuuringud põhinevad strateegilisel uurimisplaani. Aastal 2011 valmis kümme uurimust.⁹ Neis käsitleti finantskriisi ja eelarvepoliitika küsimusi Euroopa Liidus, majanduskasvu muutlikkuse mõju pikaajalisele majanduskasvule, Eesti pankade laenumahtu ja -käivet ning laenuintressimarginaale mõjutavaid tegureid, ettevõtete hinna- ja palgakujundust ning tööjõu mobiilsust Eestis. Jätkati pangandussektori krediidiriski mudeli ja pankade kasumlikkuse mudeli täiendamist, rahapoliitika matkemudeli koostamist ning Eesti majanduse makroprognooosi alusmudeli arendamist.

Peale Eesti Panga Toimetistes avaldamise tutvustati pangas tehtud uuringuid ka välismaal nii rahvusvahelistel teaduskonverentsidel kui ka rahvusvahelise levikuga akadeemilistes teadusväljaannetes (Journal of Comparative Economics, Eastern European Economics, Baltic Journal of Economics jt).

Jätkus ka rahvusvaheline ja kodumaine koostöö uuringute alal. Eesti Panga spetsialistid osalesid Euroopa Keskpankade Süsteemi ökonomeetrilise modelleerimise töögrupis ning euroala uurimisvõrgustikes „Household Finance and Consumption“ ja „Macroprudential Research“. Majanduse ja innovatsiooni doktorikooli projekti raames osaleti 2011. aasta juulis korraldatud doktorantide 14. suvekoolis ja aidati kaasa Tallinna Tehnikaülikooli eestvedamisel 2011. aasta juunis toimunud, siirderiikide majandusele pühendatud rahvusvahelise konverentsi „Economies of Central and Eastern Europe: Convergence, Opportunities and Challenges 2011“ korraldamisel.

Aastal 2011 toimus üksteist majandusuuringute avalikku esitlust. Neist üheksal olid lektoriteks külalisesinejad Eestist või piiri tagant ning kahel panga enda uurimistööde autorid. Välisekspertidest

⁹ Vt toimetiste loend lisas „Eesti Panga publikatsioonid 2011“.

tutvustas näiteks Shang Jin-Wei Columbia Ülikoolist Hiina majandusarengu tagamaid, kolleeg Istvan Konya Ungari keskpangast esitles rahapoliitikauurimust intressipreemiatest ja kohandumisprotsessidest väikeste avatud majandusega riikide näitel ning Saksa Liidupanga ökonomist Christian Schumacher tutvustas liidupangas kasutatavat prognoosimudelit. Jätkus ka Eesti maailmamainega majandusteadlasele professor Ragnar Nurksele pühendatud loengusari, kus 2011. aastal pidas loengu Saksamaa Liidupanga president Axel A. Weber.

Püsivalt oluline roll teaduskoostöös on Eesti Panga külalisuurijate programmil: 2011. aastal osales majandusuuringutes kaks külalisuurijat, üks Eestist ja teine Rootsist. Samuti jätkati Urmas Sepa mälestusele pühendatud noore majandusteadlase preemia väljaandmise traditsiooni. Seekord pälvis Eesti Panga teaduspreemia Tartu Ülikooli majandusteaduskonna doktorant Indrek Saar uurimuse „*Optimal alcohol taxation: simulation results for Estonia*“ eest.

Andres Ello

2012

„Suvehommik Kakerdaja rabas“

RAHAPOLIITILISTE OTSUSTE ELLUVIIMINE EUROALAL JA EESTIS

Eurosüsteemi rahapoliitika rakendamise raamistiku alustalad

Euroopa Keskpannga nõukogu rahapoliitilise intressimäära otsused kanduvad turuintressimääradesse üle rahapoliitika rakendamise raamistiku kaudu (vt tabel 1). Raamistiku põhielemendid on avaturuoperatsioonid, laenamise ja hoiustamise püsivõimalus ning kohustusliku reservi nõue. Finantskriisi ja Euroopa riigivõlakriisi ajal tuli tavaraamistikku märkimisväärselt muuta, et tagada hinnastabiilsuse eesmärgi täitmiseks piisavad rahastamistingimused.

Tabel 1. Rahapoliitika rakendamise raamistik

Avaturuoperatsioonid	Püsivõimalused
Põhilised refinantseerimisoperatsioonid	Hoiustamise püsivõimalus
Pikaajalised refinantseerimisoperatsioonid	Laenamise püsivõimalus
Peenhäälestusoperatsioonid	
Struktuurioperatsioonid	Kohustusliku reservi nõue

Eurosüsteem on baasraha monopoolne pakkuja¹⁰, seetõttu mõjutavad lühiajalisi turuintressimäärased otseselt tingimused, mille alusel ta pankadele raha laenab ja hoiustamisvõimalusi pakub. Pangad vajavad keskpanngalt raha näiteks selleks, et rahuldada sularahanõudlust ja täita kohustusliku reservi nõuet. Eurosüsteem pakub neile raha refinantseerimisoperatsioonide kaudu, mida keskpangad teevad detsentraliseeritult¹¹, kõlblike tagatiste vastu. Rahapoliitilist hoiakut peegeldab põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäär.¹² Põhilised refinantseerimisoperatsioonid on ühe nädala raha enampakkumised. Lisaks teeb eurosüsteem pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone. Peale selle on kasutusel peenhäälestusoperatsioonid, mille abil saab likviidsust finantssektoris vajaduse korral suurendada või vähendada. Struktuurioperatsioonidega saab kohandada finantssektori kui terviku likviidsust eurosüsteemi suhtes. Kriisi ajal on eurosüsteem pakkunud likviidsust ka välisvaluutades ja teostanud väärtpaperite ostu kavasid.

Peale põhiliste refinantseerimisoperatsioonide määra on olulised ka hoiustamise ja laenamise püsivõimaluste intressimäärad. Hoiustamise püsivõimaluse abil saavad pangad teha üleõhoiuseid ja laenamise püsivõimaluse abil saavad kõlbliku tagatise vastu võtta üleõolaene. Püsivõimaluste intressimäärad moodustavad vahemiku, mille piires kõiguvad rahaturu lühiajalised tagamata intressimäärad. Euroopa Keskpannga nõukogu määrab intressimäärade kehtestamise istungil baasintressimäärade

¹⁰ Monopoolne baasraha pakkuja – eurosüsteem on ainus pangatähtede emiteerija ja kohustuslike reservide suuruse määra euroalal. Baasraha koosneb 1) sularahast (pangatähed ja mündid) ringluses, 2) reservidest, mida osalised hoiavad eurosüsteemis ja 3) hoiustamise püsivõimaluse raames krediidiasutuste hoiustatud rahast.

¹¹ Detsentraliseeritud teostamise põhimõte – eurosüsteemis kehtestab kohustuslike reservide määra ja regulaarsete refinantseerimisoperatsioonide mahu ehk eurosüsteemi krediidiasutustele antavate laenude kogusuuruse Euroopa Keskpannga nõukogu, ent rahapoliitiliste tehingute sooritamine on liikmesriikide keskpankade ülesanne.

¹² Rahapoliitilise hoiaku väljendus on muudatused tingimustes, mille korral eurosüsteem on valmis krediidiasutustega tehinguid tegema.

suuruse ligikaudu ühekuuliseks arvestusperioodiks. Selle aja jooksul täidavad pangad kohustusliku reservi nõuet, hoides oma riikliku keskpanga arvelduskontol saldot, mis on keskmiselt võrdne nimetatud nõudega. Kohustusliku reservi keskmise täitmise nõude kasutamise eesmärk on leevendada rahaturu kõikumisi.

Eurosüsteemi rahapoliitilised operatsioonid 2011. aastal

Euroopa Keskpank on võtnud lisameetmeid, et turuhäired ei takistaks rahapoliitika ülekandemehhanismi toimimist. Nii näiteks aktsepteeriti endiselt kõigi osaliste pakkumised kõigis põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimääraga tehtud refinantseerimisoperatsioonides (jaotamispiiranguta ja fikseeritud intressimäär poliitika), pikendati operatsioonide tähtaegu, pakuti rahastamisvõimalusi välisvaluutas, langetati kohustusliku reservi määra ja töötati välja väärtpaberite ostu kavasad. Jaotamispiiranguta ja fikseeritud intressimäär poliitikat hakati esmalt rakendama 2008. aasta oktoobris ja seda kavatakse jätkata 2012. aasta juulini.

Refinantseerimisoperatsioonide tingimusi 2011. aasta esimesel poolel eriti ei muudetud. Peale regulaarsete põhiliste refinantseerimisoperatsioonide ja iga kuu korraldatavate pikemaajaliste, kolmekuulise tähtajaga refinantseerimisoperatsioonide korraldas eurosüsteem lisaks ka ühe arvestusperioodi rahasummade kuiseid enampakkumisi. Eurosüsteemi refinantseerimisoperatsioonide kogumaht oli ligikaudu 400–500 miljardit eurot. 2011. aasta teisel poolel, augustis käivitas nõukogu taas kuuekuulised operatsioonid ja oktoobris 12kuulised operatsioonid. Detsembris tehti otsus korraldada kaks pikemaajalist refinantseerimisoperatsiooni tähtajaga ligikaudu kolm aastat. Esimene neist, mis toimus 21. detsembril ja hõlmas 489 miljardit eurot, oli suurim, mis eurosüsteem on kunagi teinud. Avaturuoperatsioonide kogumaht kasvas ligi 900 miljardi euron. Kõigi selliste operatsioonide puhul, mille tähtaeg oli pikem kui üks arvestusperiood, oli fikseeritud intressimäär põhiliste refinantseerimisoperatsioonide keskmine määr operatsiooni kestuse ajal. Detsembris langetati poole võrra ka kohustusliku reservi nõuet: 2%lt 1%ni reservibaasist.

Eurosüsteemi pakutatavat rahastamist kasutati väga laialdaselt. Pangad hoiustasid suure osa laenatud vahenditest keskpanga hoiustamise püsivõimaluse abil. Aasta esimesel poolel oli hoiuste keskmine väärtus 30 miljardit eurot, kuid aasta teisel poolel suurenes see summa järk-järgult umbes 200 miljardi euron ja tipnes pärast kolmeaastase tähtajaga operatsiooni lõppu 400 miljardi euro juures. Laenamise püsivõimalust kasutati vahetevahel üsna ulatuslikult.

Kogu aasta jooksul toimusid iganädalased nädalase tähtajaga dollarienampakkumised fikseeritud intressimääraga jaotamispiiranguta pakkumismenetlusena ning septembris käivitati taas igakuised kolmekuuse tähtajaga operatsioonid. Vastastikune valuutavahetusleping USA keskpangaga kehtib veebruarini 2013. Kui valuutariski maandamise hinda vähendati, suurenes osalus neis lepingutes mõnest miljardist dollarist oluliselt suuremate summadeni. 2011. aasta lõpus oli eurosüsteemilt võetud dollarilaenude jääk 85 miljardit dollarit.

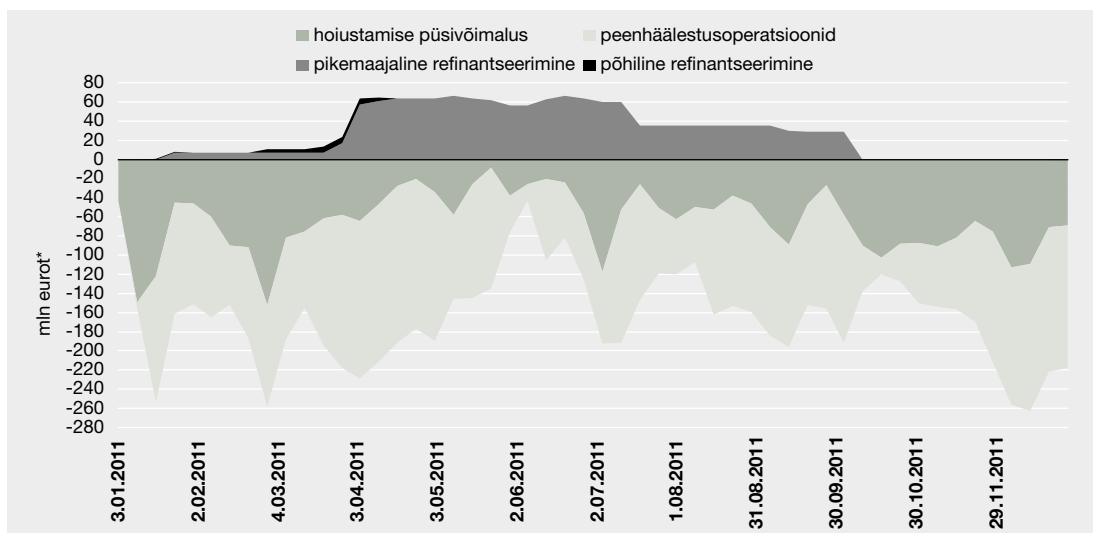
Eurosüsteem jätkas ka väärtpaberituruprogrammiga, mille eesmärk on tagada pinges riigivõlakirjaturgude toimimine ning likviidsus. Programmi piires ostetud võlakirjade kogused olid enne sügist väikesed. Augustiks aga oli riigivõlakriis sel määral süvenenud, et programmi piires kuulutati välja aktiivne väärtpaberite ostmine. Seetõttu paisus programmi maht märkimisväärselt, aasta alguse 75 miljardilt

eurolt 211,5 miljardile aasta lõpuks. Kirjeldatud sekkumiste mõju likviidsusele reguleeriti ühenädalas-tele hoiustele suunatud muutuva intressimääraga enampakkumiste abil. Oktoobris käivitati uus 40 miljardi euro suurune tagatud võlakirjade ostu kava. See peaks lõpule jõudma 2012. aasta oktoobris.

Eesti Panga rahapoliitilised operatsioonid

Aasta 2011 oli Eesti Pangale uue operatsioonilise raamistiku ja euroala rahapoliitiliste instrumentide kasutamisel esimene. Eurosüsteemi pakutava rahapoliitilise laenu võimalust kasutati 2011. aastal vähe. Vähesese kasutuse peapõhjus oli pangagruppide tsentraliseeritud likviidsusjuhtimine ja kohalike pankade piisavad likviidsuspuhvrid, mistõttu kohalikud pangad ei sõltu eriti keskpanga pakutavast likviidsusest. Lisaks ei mõjutanud Eestis tegutsevaid panku euroala võlakriis ja ka Eesti kiirel majanduskasvul oli positiivne mõju pankade finantsseisundile.

Euroala rahapoliitika instrumentide seas on olulisel kohal avaturuoperatsioonid, millest iganädalastel põhilistel refinantseerimisoperatsioonidel osalesid Eestis tegutsevad pangad kuus korda. Rohkem osaleti aasta algul, sest siis oli likviidsusvajadus suurem ja sooviti ka testida pankade jaoks uut instrumenti. Pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone tehti 27, millest üks oli aasta lõpus toimunud kolmeaastase laenu tähtajaga oksjon. Nädalase laenu tähtajaga oksjonitega võrreldes olid pikema tähtajaga operatsioonid populaarsemad ning nendel osaleti üheksa korda. Peenhäälestusoperatsioonidega igal nädalal pakutavat raha hoiustamise võimalust kasutati peaaegu kõigil kordadel. Aasta alguses ja lõpus olid pangad pakkumiste tegemisel edukamad ning hoiustatavad summad tõusid 160 miljoni euroni (vt joonis 5).

Joonis 5. Eesti Panga rahapoliitilised operatsioonid 2011. aastal

* Positiivne väärtus näitab likviidsuse lisamist, negatiivne väärtus likviidsuse absorbeerimist.

Eelmise aastaga võrreldes suurendas eurosüsteem 2011. aastal likviidsuse lisamist turgudele refinantseerimisoperatsioonidega ning väärtpaberite ja võlakirjade ostmisega programmide SMP ja CBPP2 raames, milles osaleb ka Eesti Pank. SMP raames lisatud likviidsus absorbeeriti peenhäälestusoperatsioonidega. Likviidsuse suurenemine euroala rahaturul, eriti aasta teisel poolel, peegeldus ka pankadevahelise üleõhoiuse intressimäärade languses keskpanga hoiustamise püsivõimaluse int-

ressimäära lähedale. Samuti oli kuu keskmine üleõhoiuste maht aasta lõpus peaaegu kaks korda suurem kui suvekuudel: ligikaudu 80 miljonit eurot. See peegeldas pingeid pankadevahelisel rahaturul, sest pangad eelistasid teiste turuosalistega kauplemise asemel kasutada pigem keskpanga finantseerimisvõimalusi. Eesti Panga üks tehingupartner muutus 2011. aastal maksejõuetuks, mistõttu oli vaja realiseerida selle panga tehingute tagatiseks olnud varad, kuid Eesti Pank ega eurosüsteem kahju ei kandnud. Riskikartlikkuse vähendamiseks alandati nõudmisi rahapoliitilistes laenudes kasutatavatele tagatistele ning vähendati pankade kohustusliku reservi määra 1%ni, mis vabastas ka Eestis tegutsevatele pankadele lisavahendeid.

Reservihaldus

Kuni 2010. aasta lõpuni oli Eesti Panga välisvaluutareserv Eesti krooni kattevara ning selle abil oli tagatud krooni stabiilsus. Euro tulekuga muutus suurem osa välisreservidest kodumaises valuutas (euros) väärtpaperiportfelliks, muutus rahapoliitiline raamistik ning koos sellega varade investeerimise eesmärgid. Reservide põhieesmärkideks said euroala rahasüsteemi usaldusväärse toetamine ja keskpanga finantssõltumatuse tagamine.

Investeeringisvara struktuur

Eesti Panga investeeringisvara jagunes 2011. aastal rahaturu- ja võlakirjaportfelliks. Väikese osa portfelist moodustas ka kuld.

Rahapaigutuse eesmärk on olnud saavutada seatud piirangute raames üleilmse majandustsükli jooksul rahaturu intresse ületav keskmine tulusus. Peamiselt paigutati investeeringisportfelli vahendeid juhtivate tööstusriikide likviidsel võlakirjaturgudel, jälgides ja juhtides pidevalt investeeringute intressi-, krediidi-, valuuta- ja likviidsusriske. Investeeringisprotsessi ja -riskide täpsem kirjeldus on olemas Eesti Panga veebilehel.¹³

Eurole üleminek, mis tähendas ühtlasi valuutakomiteel põhineva vahetuskursimehhanismi kadumist, lubas leevendada ka nõudeid investeeringisvara likviidsusele ja säilivusele. See muutus võimaldab investeerida pikema tähtajaga võlakirjadesse ja kaasata portfelli ka volatiilsemaid, kuid eeldatavalt kõrgema tootlikkusega varasid. Aastal 2011 pööratigi suurt tähelepanu Eesti Panga investeeringisvara struktuuri võimalike muutuste analüüsile, sealhulgas kaaluti nii uute riikide valitsusvõlakirjade kui ka varaklasside kaasamist portfelli. Selle analüüsi tulemusena kavatakse järgmiste aastate jooksul järk-järgult investeeringuid mõnevõrra rohkem hajutada, lisades turge ja varaklasse.

Mõningad muutused toimusid Eesti Panga investeeringisvara struktuuris ka 2011. aasta jooksul. Kuna euroala madala krediidiriskiga riikide lühiajaliste võlakirjade tulusus alanes märkimisväärselt, vähendati Eesti Panga investeeringisvaras 2011. aasta jooksul oluliselt rahaturuinstrumentide osatähtsust. Selle tulemusena kahanes investeeringisvara maht, mistõttu suurenesid Eesti Panga bilansis eurosüsteemisesed nõuded (vt tabel 2).

¹³ <http://www.eestipank.info/pub/et/ylidine/pank/haldamine/invest.html?ok=1>.

Tabel 2. Eesti Panga investeerimisvara struktuur

		2010	2011
Võlakirjad	EUR	7,7%	49,8%
	USD	2,5%	21,4%
Rahaturuinstrumentid	EUR	89,9%	25,9%
	USD	0,4%	3,1%
Muud		-0,6%	-0,2%
Investeeritud reservid (mln eurot)		1677	270

Investeerimisprotsess

Investeerimisvaraga seotud riske juhitakse Eesti Pangas normportfelli kaudu. See on teoreetiline portfelli, millega määratakse keskmine riskitase, mida pank on valmis võtma, ning ühtlasi reservi juhtimise tõhususe tulemusetalon. Normportfelli valitakse finantsvarad selliselt, et kord aastas finantsvarade säilimist kontrollides ei ole varade väärtus 95% tõenäosusega vähenenud enam kui 10% Eesti Panga omakapitalist. Eesti Panga normportfelli ei sisalda valuutariski. Kehtestatud on limiidid, mille ulatuses võib tegelik investeerimisportfelli normportfelliga erineda.

Otsuse normportfelli riskitaseme kohta teeb Eesti Panga juhatus. Normportfelli riskiastme vähendamine tähendab sisuliselt portfelli keskmise kestuse lühendamist: rohkem vara paigutatakse väikese muutlikkusega kindlamat tootlust pakkuvatesse finantsinstrumentidesse. Riskiastme suurendamisel toimatakse vastupidiselt: rohkem vara paigutatakse pikema kestusega vahenditesse ehk riiklikesse võlakirjadest kestusega üle ühe aasta.

Kõrvuti tulu teenimisega suhteliselt stabiilse normportfelli abil ehk passiivse investeerimisega teenitakse Eesti Pangas lisatulu ka aktiivse investeerimisega, paigutades raha üleilmsetele finantsturgudele. Seda tüüpi investeerimisotsused põhinevad majandusanalüüsil, mitmesuguste turuseoste ja muude tegurite arvestamisel. Turgude ja väärtipaberite valikul lähtutakse investeringu ideest, eeldatavast kestusest ja oodatavast tulususest. Investeerimisel rakendatakse peamiselt otsuste hajutatuse põhimõtet, mille eesmärk on riske hajutada ja paremini ära kasutada turgudel tekkivad võimalused. Investeeritakse mitmel turul, kasutatakse erinevaid finantsinstrumente ja võetakse erineva kestusega investeerimispositsioone. Investeerimisotsuseid teevad portfellihaldurid üksteisest sõltumatult. Sõltumatu otsustamine on võimalik seetõttu, et üldine riskiliimit on jagatud osadeks ja iga osa kasutamise üle otsustab seda haldav portfellihaldur.

Eesti Pank püüab ajaga kaasas käia ning leida suhteliselt efektiivsetel turgudel oma niši. Investeerimisel kasutatakse kaht erinevat otsustamisviisi: subjektiivset ning mudelipõhist. Esimene neist põhineb peamiselt majandusprotsesside kvalitatiivsel analüüsil, turupsühholoogia arvestamisel ja portfellihaldurite kogemusel, teine aga kvantitatiivsete turuseoste arvestamisel investeerimismudelite abil. Nende kahe käsitluse kombineerimisel püütakse teha parimaid otsuseid investeerimisel raha-, kapitali- ning valuutaturgudel.

Oma osa aktiivses investeerimises on ka välishalduritel. Eesti Pangal oli 2011. aasta lõpus neli välishaldurit: 2005. aastal alustas PIMCO, BlackRock investeerib Eesti Panga varasid 2006. aastast ja Informed Portfolio Management alates 2007. aastast, 2010. aasta keskel lisati neljas haldur Nomura Asset Management. Välishaldurite kasutuses on osa riskiliimidist, mis investeeritakse põhiliselt tuletisinstrumente kasutades.

Aktiivse investeerimise kogutulemusena teeniti 2011. aastal normportfelliga võrreldes 7,4 baaspunkti lisatulu.

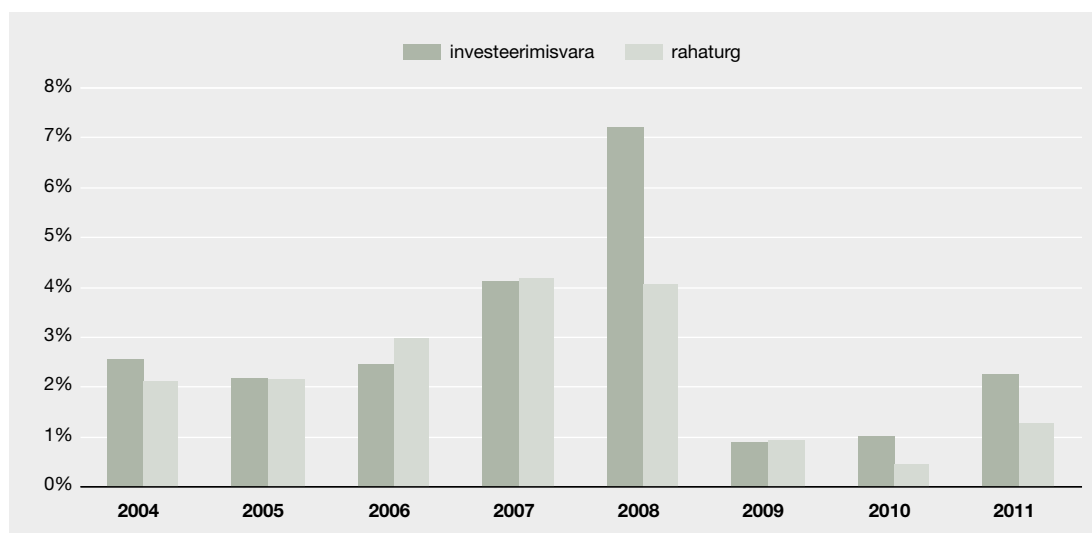
2011. aasta investeerimistulemused ja neid mõjutanud tegurid

Eesti Panga investeerimisvara portfelli suurus oli 2011. aasta lõpus 270 miljonit eurot. Investeerimis-tegevusest teeniti 2011. aastal 13,6 miljonit eurot.

Aasta alguses oodati USAs ja euroalal majanduse elavnemist ning inflatsiooni kiirenemist. Inflatsiooni-surve vähendamiseks otsustas Euroopa Keskpank aasta esimesel poolel tõsta baasintressimäära 1%lt 1,5%ni. Majanduse elavnemine ja kasvuootused põhjustasid valitsusvõlakirjade tootluse tõusu. Tõusu aga peatasid maavärin Jaapanis ja ebastabiilne poliitiline olukord Põhja-Aafrikas ning Lähis-Idas.

Suvel pingestus olukord rahvusvahelisel finantsturgudel muudegi tegurite tõttu. Majandusnäitajad hakkasid nõrgenema nii Euroopas kui ka USAs. Pinged süvenesid, kui riikliku võlalimiidi kergitamise vajadus tõi augustis kaasa USA krediidireitingu alandamise. Euroopas jõudis esialgu vaid Kreekat, Portugali ja Iirimaa tabanud võlakriis ka suuremate riikideni. Kui Itaalia ja Hispaania võlakirjade intressivahe Saksamaa intressimääradega juulis märgatavalt laienes, siis otsustas Euroopa Keskpank augustis laiendada oma tugiostude programmi (SMP) ka nendele kahele riigile. See põhjustas euroala tuumikriikide võlakirjade tootluse kiire languse ja riskantsete varaklasside (sh aktsiate) müügilaine. Ebakindlus, mis oli peamiselt seotud euroala võlakriisiga, valitses turgudel kuni aasta lõpuni ja hoidis vähemriskantsete võlakirjade tootluse väga madala.

Kokkuvõttes oli investeerimisvara tulusus 2,27%¹⁴, olles kõrgem kui aastal 2010 ja ületades rahaturu tulusust (vt joonis 6).

Joonis 6. Investeerimisvara tulusus võrreldes rahaturu tulususega

¹⁴ V.a kuld.

Varahaldusteenuse osutamine avalikule sektorile

Eesti Pank on mitu aastat teinud koostööd avaliku sektori asutustega. Ressursside kokkuhoidmiseks lõpetati riskihaldusteenuse leping Töötukassaga. Täisteenusena jätkas keskpank varahaldusteenust Tagatisfondile, mille investeerimisportfelli maht oli 2011. aasta lõpus 156 miljonit eurot.

Gaida Jakson

2011

„Inimtegevuse jäljed”

OSALEMINE FINANTSSTABIILSUSE TAGAMISES

Osalemine finantsstabiilsuse tagamises on üks Eesti Panga põhiülesandeid. Keskpanga tähelepanu keskmes on finantskriise ennetavad tegevused.

Finantssüsteemi toimimist ohustavate riskide avastamisel on tähtis roll finantssektori seirel. Eesti Pank analüüsib regulaarselt finantssüsteemi toimimist ja annab hinnangu finantsstabiilsusele. Vajaduse korral võtab Eesti Pank meetmeid, et vähendada riskide realiseerumise tõenäosust ja toetada nii finantssektori kui ka üldise majanduskeskkonna tasakaalus arengut.

Eesti finantssüsteemi usaldusväärsuse ja stabiilsuse ning finantssektori regulatsiooni kohasuse kindlustamisel teeb Eesti Pank koostööd Rahandusministeeriumi ja Finantsinspeksiooniga. Selleks on moodustatud nende asutuste esindajatest komisjon ning koostööleppes määratletud koostöö põhimõtted ja ülesannete täpsem jaotus.

Eesti finantssüsteem on tihedalt seotud Põhja- ja Baltimaadega, seetõttu on tähtis tulemuslik koostöö nende riikidega. Aastal 2011 suurenes koostöö eelkõige piiriülese Põhja- ja Baltimaade finantsstabiilsuse grupi (Nordic-Baltic Stability Group, NBSG) piires, milles 2010. aastal sõlmitud koostöölepe alusel osalevad keskpankade, finantsjärelevalveasutuste ja rahandusministeeriumide esindajad. Stabiilsusgrupi põhieesmärk on tagada infovahetus ja finantssüsteemi ladus toimimine, tõkestada võimalike finantskriiside levikut ja minimeerida finantskriisidega seotud kulusid. Seatud ülesannete täitmiseks on moodustatud neli töörühma. Eesti Pank osaleb seire töögrupis (Monitoring Working Group), mille eesmärk on koostada finantsstabiilsuse hinnanguid ja arendada ühist hindamisraamistikku. Peale NBSG töötoimused keskpankade presidentide ja järelevalveasutuste juhtide kohtumised, kus käsitleti põhjalikumalt makrotasandi usaldatavusjärelvalve küsimusi.

Aastal 2011 suurenes Eesti Panga roll Euroopa Liidu finantsstabiilsuse tagamises. Euroopa Keskpanga ja euroala riikide keskpankade ehk eurosüsteemi täieõigusliku liikmena osaleb Eesti Pank euroala keskpankade ühistegevuses. Lisaks võtab Eesti Pank osa 2011. aastal tegevust alustanud Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (European Systemic Risk Board, ESRB) tegevuses. ESRB vastutab finantssüsteemi makrotasandi usaldatavusjärelvalve eest ning tema peaülesanne on Euroopa Liidu finantsstabiilsuse ohtude hindamine. Vajaduse korral annab ESRB hoiatusi ning soovitusi riskide vähendamiseks. Endiselt kujundab ja väljendab Eesti Pank seisukohti ka Euroopa Liidu finantsstabiilsuse õigusraamistiku ja finantssektori poliitika küsimustes.

Finantssektori olukorra analüüs ja hinnang finantsstabiilsusele

Finantsstabiilsuse hindamine on pidev protsess, kuid Eesti Panga peamine finantsstabiilsuse analüüsi väljund on kaks korda aastas koostatav Finantsstabiilsuse Ülevaade. Peale analüüsi annab keskpank selles oma hinnangu finantsstabiilsusele ja vajaduse korral soovitab poliitikameetmeid. Eesti Panga 2011. aasta lõpu finantsstabiilsuse hinnangu kohaselt oli Eestis tegutsevate pankade riske ja nende realiseerumist lähema poole aasta jooksul kõige enam mõjutav tegur euroalal süvenenud võlakriis ning sellega kaasnenud suur määramatus. Peamiste ohuallikadena nägi keskpank euroala likviidsus- ja rahastamispingete võimalikku kandumist Põhjamaades tegutsevate emapankade kaudu ka Eestis tegutsevatele tütarpankadesse ja filiaalidesse ning Eesti majandusaktiivsuse märkimisväärset langust välisnõudluse vähenedes.

Eesti finantsüsteemi tihedimise Põhjamaade omaga ja rahaturgude suhteliselt suur usaldus Põhjamaade pangandussüsteemi ning majandus- ja eelarvepoliitika vastu on aidanud vähendada ohtu Eesti finantsstabiilsusele. Samuti on võimalikele välisriskidele aidanud vastu seista Eesti pangandussektori piisav kapitaliseeritus. Finantsstabiilsuse Ülevaate koostamise käigus läbi viidud tugvusanalüüsi kohaselt olid pankade kapitalipuhvrid piisavad, et üle elada eelmise majanduslangusega võrreldav laenukvaliteedi järsk halvenemine.

Kriisi süvenemine ja ülemaailmne makromajanduse olukorra halvenemine 2011. aasta teisel poolel panid kogu Euroopas pankade likviidsus- ja kapitalipuhvrid tugeva surve alla. Eesti Panga hinnangul tuleb ka Eestis tegutsevate pankade ja nende emapankade kasumi jaotamise ning kapitali ja likviidsuse juhtimise otsuste langetamisel endiselt silmas pidada, et heitlikus majandus- ja finantskeskkonnas on vaja suuri ja kestlikke puhvreid.

Peale Finantsstabiilsuse Ülevaate koostab Eesti Pank kaks korda aastas Majanduse Rahastamise Ülevaateid, milles analüüsitakse Eesti eraisikute ja ettevõtete rahastamisvajadust, laenuvahendite kättesaadavust ning laenuitingimusi ehk seda, kuidas majandusarengut rahastatakse. Kuigi Eesti pangandussektori kapitalibaas on tugev ja kodumaist raha uute laenude väljastamiseks piisavalt, oli ettevõtete finantskäitumine 2011. aastal konservatiivne ning ka majapidamised olid tarbimis- ja laenuotsustes ettevaatlikud. Alates 2011. aastast avaldatakse Eesti Panga veebilehel kord kvartalis euroala pankade laenugevuse uuringu (Bank Lending Survey) tulemused, mis annab ülevaate pankade hinnangutest laenuõudluses ja -pakkumises toimunud ning tulevikus oodatavate muutuste kohta.

Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu tegevus

Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRB) toetas oma tegevusega Euroopa võlakriisi lahenduste leidmist ja finantssektori vastupanuvõime tugevdamist. Finantssektori poolelt oli olulisem Euroopa Liidu pankade tugvusanalüüsi läbiviimine koos Euroopa Pangandusjärelevalvega (European Banking Authority, EBA), pankade rahastamise struktuuri analüüs ning välisvaluutalaenudega kaasnevate ohtude analüüs. Novembris 2011 andis ESRB välja ka esimese avaliku soovitus, mis käsitles abinõusid välisvaluutas laenamisega kaasneva võivate riskide vähendamiseks. Eesti pankade väljastatud välisvaluutalaenude maht on minimaalne, mistõttu ei ole Eestis lisameetmeid vaja võtta.

Peale riskihinnangute keskendumise ESRB Euroopa Liidu makrotasandi usaldatavusjärelevalve raamistiku väljatöötamisele ja tugevdamisele, mis aitaks finantssektori süsteemsete riskide realiseerumise võimalust vähendada. Selleks tegi ESRB Euroopa Liidu seadusandlikele organitele ettepaneku täiendada pankade kapitalinõuete õigusraamistikku nii, et liikmesriigid võiksid finantsstabiilsuse tagamiseks ja süsteemsete riskide kuhjumise vältimiseks kehtestada pankadele miinimumnõuetest rangemaid usaldatavusnormatiive. Ka Eesti Pank peab sellist täiendust vajalikuks. Teiseks hakkas ESRB välja töötama liikmesriikidele makrotasandi usaldatavusjärelevalve tõhusaks rakendamiseks vajalikku institutsionaalset raamistikku, võimalike meetmete rakendamise analüüsi ning asjakohaseid poliitikasoovitusi.

Finantssektori õigusraamistik

Aastal 2011 jätkus töö finantssektori õigusraamistiku tõhustamiseks Euroopa Liidus. Eesti Pank osaleb aruteludes eurosüsteemi ja ESRB liikmena ja Euroopa majandus- ja rahanduskomitee (ECOFIN)

kaudu ning väljendab oma arvamust ka Eesti seisukohtade väljatöötamisel riiklikul tasandil. Eesti Panga jaoks olid olulisemad teemad pankade kapitalinõuete uue õigusraamistiku väljatöötamine ning Euroopa Liidu finantsturvavõrgu arendus, sealhulgas kriisihalduse raamistiku seadusandliku ettepaneku ettevalmistus ning hoiusekindlustuse direktiivi muudatusettepanekute läbirääkimised.

Finantssektori seaduste täiendamiseks seoses võeti 2011. aastal Eesti õigustikku üle 2010. aastal Euroopa Parlamendi vastu võetud pangandussektori kapitalinõuete direktiivi muudatused (nn CRD-III). Nendega täpsustati kauplemisportfellide ja väärtpaberistamise instrumentide avalikustamise ning juhtide tasustamise korda.

Pangandussektori usaldatavusnormatiivide üleilmse nn Basel III raamistiku Euroopa Liidu õigustikku ülevõtmisega seoses avaldas Euroopa Komisjon 2011. aasta juulis kapitalinõuete direktiivi muutmise ettepanekud (nn CRD-IV) ja uue otsekohalduva määruse (nn CRR) eelnõu. Uue raamistikuga seatakse krediidiasutuste omavahenditele ja likviidsusnõuetele rangemad tingimused, moodustatakse kapitali säilitamise puhver ning vastutsükliline puhver ja täpsustatakse pangagruppide piiriülese järelevalve korraldust. Uued nõuded on Euroopa Liidus kavandada alates 2013. aastast. Eesti Pank toetab pankade kapitaliseerituse tugevdamist ja miinimumnõuete ühtlustamist, samuti lisapuhvrite rakendamist. Samal ajal peab keskpank oluliseks, et pangandussektorile oleks finantsstabiilsuse tagamiseks võimalik kehtestada miinimumnõuetest rangemaid usaldatavusnormatiive. Vastutsüklilise puhvri võimaliku rakendamise kohta Eestis koostas Eesti Pank eelmisel aastal esialgse hinnangu ning jätkab analüüsi ja meetodika arendamist 2012. aastal.

Finantssektori turvavõrgu tõhustamiseks jätkus Euroopa Liidu kriisihalduse korraldust reguleerivate õigusaktide väljatöötamine, mis võimaldaks probleemset finantsvahendusettevõtteid efektiivselt reorganiseerida või lõpetada. Eesmärk on ühtse finantsturu tõhus toimimine ja panganduskriisidega kaasnevate kulude vähendamine. Möödunud aasta kevadel toimus avalik konsultatsioon mõningate tehniliste asjaolude üle, kuid lõpliku ettepaneku avaldamiseni veel ei jõutud. Eesti jaoks on aruteludes tähtis eelkõige piiriüleste pangagruppide kriisihalduse korraldus ja sellega kaasnevate kulude jagamine. Neid asjaolusid käsitletakse regionaalsest vaatenurgast ka Põhja- ja Baltimaade piiriüleses stabiilsusgrupis.

Aastal 2011 jätkusid läbirääkimised liikmesriikide ja Euroopa Parlamendiga hoiuste tagamise direktiivi täiendamiseks, mille eesmärk on Euroopa Liidu hoiusekindlustuse tingimuste ja tegevuse ühtlustamine kõigis liikmesriikides. Eestis jõustusid 1. jaanuaril 2011 tagatisefondi seaduse muudatused, millega tõsteti hoiuste tagamise piirmäär 100 000 euroni ning lühendati hüvitiste väljamakse tähtaega 20 tööpäevani.

Peeter Sink
2010
„Kevad käes!”

STATISTIKATEGEVUS

Eesti Pank on Statistikaameti kõrval teine riikliku statistika tegija Eestis. Keskpanga eesmärk on pakkuda kvaliteetset, usaldusväärset, ajakohast ja erapooletut statistikat, mida kasutatakse nii oma-enda ülesannete täitmisel kui ka avalikkuse teavitamisel. Eesti Pank koostab riigi maksebilanssi ning pangandus- ja muud finantssektori statistikat.

Strateegilised eesmärgid statistikavaldkonnas 2011. aastal olid rahaliitu astumisega lisandunud andmenõuete täitmine, ettevalmistused üleminekuks uutele rahvusvahelistele statistikastandarditele 2014. aastast ning Eesti Panga veebilehe kasutajasõbraliku statistikarubriigi arendamine.

Eurosüsteemi liikmena täidab Eesti Pank kõiki statistikanõudeid, mis Euroopa Keskpang on euroala riikidele kehtestanud. Kuigi Eesti Pank edastas Euroopa Keskpangale mahukat statistikat juba enne euroalaga liitumist, lisandus 2011. aastal palju uusi statistikavaldkondi, samuti lühenesid statistika koostamise ja edastamise tähtajad. Lisaks sellele konverdiiti eurosse kõik Eesti Pangas kasutatavad andmekogud ning panga veebilehel avaldatud statistika aegread.

Aastal 2010 jõustunud uue riikliku statistika seaduse kohaselt moodustati Eestis 2011. aastal statistikanõukogu, kus Eesti Panka esindab asepresident. Statistikanõukogu eesmärk on kaasata riikliku statistika arengu suunamisse ühiskonna erinevaid huvirühmi. Uus seadus näeb ette riikliku statistika programmi koostamise järgneviks viieks aastaks ning selle üks osa on Eesti Panga statistikatööde loetelu. Keskpang täitis kõik 2011. aastaks riikliku statistikaprogrammi raames plaanitud statistika-ülesanded: maksebilansi kiirhinnang, kvartali maksebilanss, rahvusvaheline investeerimispositsioon, koguvälisvõlg, rahvusvahelised reservid, kvartali rahvamajanduse finantskonto ning Eesti leibkonnade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuringu ettevalmistustööd.

2011. aastal uuendati Eesti Panga veebilehe statistikarubriiki, et Eesti Panga tehtav statistika oleks veelgi paremini kättesaadav ja kasutajasõbralikum. Lisandunud funktsionaalsus võimaldas senisest paindlikumat andmevaadete loomise võimalust kasutaja poolt, samuti lisandus uusi võimalusi metoodika, märkuste, selgituste ja muu metainfo esitamiseks. Täienenud tehnilistest võimalustest tulenevalt töötati välja ja anti käiku uus finantssektori statistika rubriik. Välissektori statistika esitamisel on suuremad muudatused kavandatud 2012. aastasse.

Peale statistika esituse parendamise projekti tegeleti ka andmeesitajatele mõeldud info koondamisega uude alajaotusse „Aruannete esitajale“. Lisaks aruandluskohustustele hõlmab nimetatud alajaotus näiteid, viiteid metoodikatele ning muud aruannete koostamist hõlbustavat infot.

Eesti euroalaga liitumise ja Rahvusvahelise Valuutafondi andmelevi eristandardi (Special Data Dissemination Standard, SDDS) majandusnäitajate metalehekülgede vormingu täiendamise tõttu uuendati 2011. aastal kõik Eesti Panga pädevusse kuuluvad andmelevi eristandardi majandusnäitajate metaleheküljed, mis on kättesaadavad IMFi SDDS-i veebilehel¹⁵.

¹⁵ <http://dsbb.imf.org>.

Finantssektori statistika

Nagu paljudes teistes valdkondades, nõudis ka finantssektori statistikas enim ressursse rahaliiduga ühinemisest tulenev tegevus. Näiteks lisandus kindlustusandjate ja pensionifondide statistika ning väärtpaberihoidjate statistika andmeedastus. Samuti tuli uute reeglite kohaselt arvutada ja Euroopa Kesk pangale edastada varasemate perioodide andmed, nagu Eesti olnuks juba euroala liige.

Keskpank leppis 2011. aastal koos Eesti Liisingühingute Liidu ja selle liikmetega kokku uued andmevahetuse põhimõtted ning alustas ettevalmistusi uue koostöölepingu sõlmimiseks (kehtiv leping pärineb aastast 1998). Andmevahetuse koostöölepingut uuendati ka Eesti Väärtpaberikeskusega (EVK). Viimati nimetatud puhul oli see ühelt poolt ajendatud uue tarkvara kasutuselevõtust EVKs, teiselt poolt Eesti Panga vajadusest lisaandmete järele.

Koos Finantsinspeksiooniga jätkas Eesti Pank andmekogumise süsteemi arendamist. 2010. aastal kasutusele võetud aruannete töötlemise seisu jälgimise veebiportaali telliti tarkvaraarendus. See sisaldab kolme uuendust, mis võimaldavad aruandeid mugavamalt edastada. Esiteks saab nüüd aruandeid sisestada ekraanivormilt. Teiseks on võimalik valmis aruandefailid veebiliidesest üles laadida. Kolmandaks saab aruannete edastamist täielikult automatiseerida, kasutades selleks välja töötatud veebiteenust. Arendus turvab andmevahetust DigiDoc-platvormi abil ning kasutust hõlbustab ka ekraanivormidele lisanduv vigaste andmete tuvastamise võimalus. Alates 1. jaanuarist 2012 rakendatakse arendust prooviprojektina rahasiirdajate aruandluses. Lähemas tulevikus avatakse täiustatud portaal kõigile kasutajatele.

Aastal 2011 töötas keskpank välja krediitiasutuste aruandluskohustust täpsustavad määrusemuudatused. Suurim ülesanne oli maksestatistilise aruandluse nüüdisajastamine. Tegu on väga spetsiifilise valdkonnaga, mistõttu kaasas Eesti Pank muudatuste ettevalmistamisse tavapärasest aktiivsemalt ka krediitiasutused. Lõpptulemusena valmis selgem, kasutajate lisaosove ja valdkonna arengut arvestav määruse eelnõu. Samuti alustas keskpank 2011. aastal krediitiasutuste bilansi täiendava aruandluse ja investeerimisteenuste aruande muudatuste väljatöötamist. Kavakohaselt kinnitatakse need muudatused määrustega 2012. aasta esimesel poolel.

Keskpank jätkas ka ettevalmistusi kvartali finantskontode koostamise IT-rakenduse kasutuselevõtuks. Enamik sisendeid oli aasta lõpuks süsteemi integreeritud, mis võimaldas süsteemi vaatamata arendustööde jätkumisele osaliselt kasutusele võtta. Kõnealuse rakenduse kasutuselevõtuga vähenevad tulevikus mitmed riskid ning see annab võimaluse tulla toime lühenevate andmeedastustähtsusega (alates 2014. aastast soovib Euroopa Keskpank kvartali finantskontode andmed saada 110 päeva asemel 85 päeva pärast kvartali lõppu).

Välissektori istatistika

Maksebilansistatistikas alustas Eesti Pank 2011. aastal regulaarset rahaliidu nõuete kohast andmeedastust Euroopa Kesk pangale. Muu hulgas tähendas see täiendavaid andmeedastusnõudeid nii kirjetele kui ka geograafilisele jaotusele. Oluliselt detailsemaks muutus maksebilansi kuine kiirhindang, eriti portfelliinvesteeringute valdkonnas.

Aastal 2014 rakenduvad IMFi maksebilansi käsiraamatu uue versiooni („Balance of Payments Manual 6th Edition“) nõuded. Maksebilansi uue käsiraamatu läbitöötamist alustati 2011. aasta teisel poolel. Selgitati välja olulisemad muudatused meetodikas ja kontode struktuuris ning tehti otsuseid Eesti Panga kasutatava meetodika kohta. Välissektori kontode uue standardiga tutvumine jätkub 2012. aastal.

Alates 2011. aastast rakendatakse portfelliinvesteeringute tehingute ja positsioonide, samuti nendelt teenitava tulu kirjade koostamisel välissektori statistikas uut meetodikat – väärtpaperipõhist käsitlust. Aastal 2011 jätkati selleks loodud väärtpaperite andmebaasi meetodikaarendusi statistika tegemise laiemaid eesmärges silmas pidades. Andmebaas tugineb Euroopa väärtpaperite keskandmebaasile (Centralised Securities Database, CSDB), millest Euroopa keskpangad saavad ühtse hinna- ja intressiinfo, väärtpaperite vääringute, emitentide residentsuse ja institutsionaalsete sektorite andmed. Keskandmebaasi kasutamine võimaldas vähendada andmeesitajate aruandluskoormust, samuti erinevusi riikide statistikas.

Euroopa Keskpanga eestvedamisel alustati järgmise, väärtpaperiomanike ühtse andmebaasi (Securities Holdings Statistics Database, SHSDB) koostamist, mis eeldab sarnaselt CSDBga kõikide keskpankade panust väärtpaperiomanike andmete edastamisel. Selleks on kavas täiendada andmeid Eesti Panga väärtpaperite andmebaasis, mis on sisendiks SHSDB-le.

Eurosüsteemiga ühinemisel muutus Eesti maksebilansi reservvara tähendus ja ulatus. Reservvara koosseisu ei arvata enam eurodes nõudeid mitteresidentide vastu. Samuti ei arvata reservvara hulka enam välisvaluutas nõudeid muude euroala riikide vastu, sh välisvaluutareservide Euroopa Keskpangale ülekandmisel tekkinud nõudeid. Reservvara koosseisust välja jäävaid summasid kajastatakse alates 2011. aasta andmetest maksebilansi otse- ja portfelliinvesteeringute ning muude investeeringute asjakohastel kirjetel.

Eesti Pank kasutab maksebilansi reisisteenuste konto koostamiseks uuendusliku lähenemisena statistilisi mudeleid, mille sisendiks on mobiilpositsioneerimise meetodil saadud info reisijate liikumisest üle Eesti riigi piiri. Andmekogumismetoodika on valminud Eesti Panga ja Tartu Ülikooli teadlasi kaasava OÜ Positium LBS koostöös, kelle ülesandeks on ka andmete kogumine ja töötlus. Mobiilpositsioneerimise abil fikseeritakse füüsilise isiku välisreis tema viibimisel väljaspool elukohariiki telefoni rändlustoimingute (kõne, SMS, andmesideoperatsioon vms) alusel külastatava välisriigi mobiiloperaatori levipiirkonnas. Kuna piiriületusstatistikat Eestis täies mahus ei tehta, hakkab Eesti Pank andmeid 2012. aasta esimesest kvartalist avaldama. Selleks töötati välja avaldamispõhimõtted ning valmistati ette vastav statistikarubriik panga veebilehel.

Euroopa Keskpanga ettepanekul osalesid Eesti Panga meetodikud 2011. aasta esimesel poolaastal Euroopa Keskpanga tehnilise abi programmis, mille käigus konsulteeriti Serbia keskpanga välissektori statistika küsimustes.

Üldmajandusstatistika

Üldmajandus- ja riigirahandusstatistika vallas jätkas keskpank regulaarset andmevahendust Euroopa Keskpangale ning Rahvusvaheliste Arvelduste Pangale (BIS). Erinevalt muudest Euroopa Liidu riiki-

dest peavad euroala riigid esitama Euroopa Kesk pangale täiendavaid majandusnäitajaid ettevõtluse demograafia, varade, palgakokkulepete, kommerts-kinnisvara hindade jne kohta. Juhul kui vajaminevaid andmeid Eesti riikliku statistika süsteemist ei leia, kasutatakse andmepakettide kokkupanekuks alternatiivseid näitajaid või hinnanguid.

Euroalaga liitumise järel osaleb Eesti Pank euroala riikides ühtse metoodika alusel korraldatavas vaatluses, mis käsitleb leibkondade finantsseisundit ja tarbimist („Household Finances and Consumption Survey“). Vaatluse eesmärk on saada mikrotaseme andmeid leibkondade varade ja kohustuste kohta ning see korraldatakse vähemalt kord kolme aasta jooksul. Aastal 2011 valmistasi Eesti Panga eksperdid uuringut ette, otsisid koostööpartnerit ning töötasid välja täpse tegevus- ja ajakava. Ligikaudu kahte tuhandet kodumajapidamist hõlmavad intervjuud viib läbi Statistikaamet. Eesti Panga ülesandeks jääb andmete töötlemine, kokkuvõtmine registriandmetega ja analüüs ning tulemuste edastamine Euroopa Kesk pangale. Esimene vaatlus korraldatakse 2013. aastal ning tulemused edastatakse Euroopa Kesk pangale 2014. aastal.

Eesti Pank osales 2011. aastal teist korda Euroopa Kesk pangaga euroala riikide valitsemissektori finantsstatistika kvaliteediaruande koostamises („GFS Quality Report 2011“). Euroopa Kesk pankade Süsteemi tervikhinnang euroala riigirahandusstatistikale esitatakse Euroopa Kesk pangaga nõukogule 2012. aasta kevadel.

Nii Euroopa Liidu Nõukogu kui ka Euroopa Kesk pangaga nõukogu on rõhutanud, et keskpangad peavad sõltumatute institutsioonidena tugevdama valvet riigirahandusstatistika kvaliteedi üle. Seetõttu korraldati Euroopa Kesk pankade Süsteemis kõnealuse rolli audit. Ehkki Eesti Panga tegevus hinnati nõuetele vastavaks, oodatakse euroala keskpankadelt edaspidi riigirahandusstatistika kvaliteedi rangemat jälgimist.

Heino Ruiso
2002
„Kihiline hommik”

ARVELDUSSÜSTEEMID

Keskpanga ülesanne on tagada Eestis toimivate makse- ja arveldussüsteemide turvalisus ja töövalmidus sellisel, et see rahuldaks süsteemi liikmete vajadusi minimaalsete riskide ja mõistliku kuluga.

Selleks täidab Eesti Pank eurosüsteemi keskpangana arveldussüsteemidega seoses kolme põhirolli, nii nagu ka enne euroalasse kuulumist.

Keskpank on

- arveldussüsteemide operaator – Eesti Pank on enda hallatavate pankadevaheliste maksete arveldussüsteemide omanik ja teenusepakkuja;
- arveldussüsteemide reguleerija – Eesti Pank kehtestab pankadevaheliste maksete arveldussüsteeme käsitlevaid õigusakte;
- arveldussüsteemide järelevaataja – Eesti Pank hindab ja suunab arveldussüsteemide toimimist ning arengut riiklikul ja euroala tasandil.

Eesti Pank osaleb ka Eesti ja Euroopa Liidu finantssektori taristu edendamises, poliitika ja õigusraamistiku kujundamises ning rakendamises.

Arveldused Eesti Panga hallatavates arveldussüsteemides

Eesti Pank haldab kaht pankadevahelist arveldussüsteemi: kiirmaksete arveldussüsteemi TARGET2-Eesti ja jaemaksete süsteemi ESTA Eesti-sisesteks arveldusteks.

Eurosüsteemi rahapoliitilised operatsioonid toimuvad kiirmaksete arveldussüsteemis TARGET2, mida kasutatakse ka suurte euromaksete teostamiseks. TARGET2 süsteemi kuuluvad 18 euroala keskpanga (sh Euroopa Keskpank) ja kuus euroalavälist keskpanka.¹⁶ Eestis võeti TARGET2 osasüsteem TARGET2-Eesti kasutusele 2008. aastal. Enne seda kasutas keskpank enda hallatavat kiirmaksete arveldussüsteemi EP RTGS, mis kuulus TARGETi süsteemide hulka. Eesti osasüsteemil oli 2011. aasta lõpus 18 krediidasutustest liiget, kes osalevad süsteemis Eesti Panga kaudu. Süsteemiga peavad olema liitunud kõik kohustusliku reservi kohustuslased ehk krediidasutused.

Jaemaksete arveldussüsteemis ESTA oli 2011. aasta lõpus 15 liiget. ESTA on Euroopa kiiremaid jaemaksete arveldussüsteeme, kus maksed liiguvad ühest pangast teise kümme korda tööpäeva jooksul. Pankadevaheliste maksete arveldussüsteemide vahendusel arveldati 2011. aastal igal arvelduspäeval keskmiselt 96 000 makset käibega 1,3 miljardit eurot (vt tabel 3).

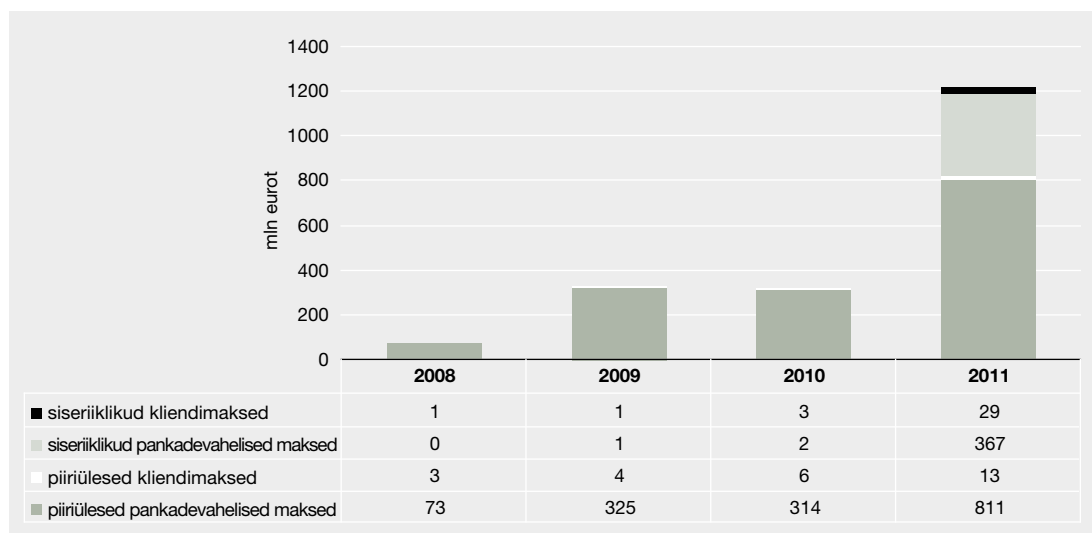
Tabel 3. Eesti Panga arveldussüsteemide kasutus 2011. aastal (päeva keskmine)

Arveldussüsteem	Käive (mln eurot)	Osatähtsus maksete käibes	Maksete arv (tk)	Osatähtsus maksete arvus
ESTA	122,4	9,1%	95 926	99,7%
TARGET2-Eesti	1222,9	90,9%	333	0,3%
Kokku	1345,3		96 259	

¹⁶ Bulgaaria, Leedu, Läti, Poola, Rumeenia, Taani keskpangad.

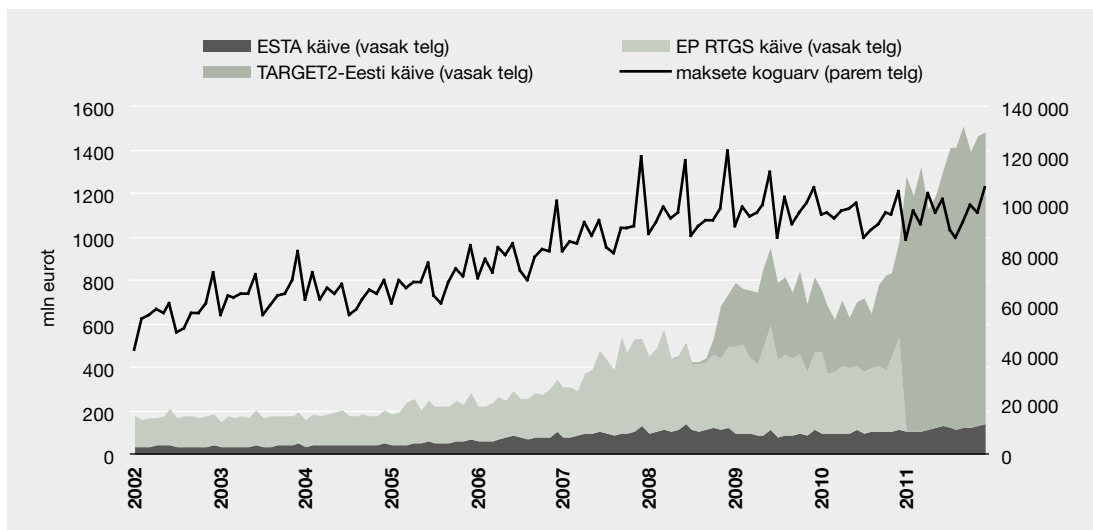
Üleeuroopalises kiirmaksete osasüsteemis TARGET2-Eesti arveldati 2011. aasta jooksul päevas keskmiselt 333 makset kogukäibega 1,2 miljardit eurot. Võrreldes 2010. aastaga kasvas maksete arv enam kui kaks korda ja käive ligi neli korda. Süsteemi kasutus on suurenenud mitmel põhjusel: eurole ülemineku tõttu sulges Eesti Pank reaalsajalise arveldussüsteemi EP RTGS ning enamik seni seal tehtud tehingutest, nagu jaemaksesüsteemi ESTA tagatistehingud, sularahatehingud Eesti Panga ja rahapoliitiliste operatsioonidega seotud tehingud, tehakse nüüd süsteemis TARGET2-Eesti.

Alates 2011. aasta algusest saavad pangad kasutada eurosüsteemi rahapoliitilisi instrumente, millest levinum on hoiustamisvõimalus. Aastal 2011 hoiustasid Eestis tegutsevad pangad üleöö TARGET2s kokku 1051 korral koguväärtusega 16,8 miljardit eurot. Euroalal kehtib pankadele oluliselt madalam kohustusliku reservi määr kui enne euroalaga liitumist, mistõttu tekkis pankadel rohkem vabu vahendeid, mida keskpangas hoiustada. Pärast eurole üleminekut muutsid pangad ka välismaksete teekonda: varem suunati välismaksed saajani enamasti korrespondentpankade kaudu, kuid 2011. aastast hakati enam kasutama süsteemi TARGET2-Eesti. Eespool nimetatud põhjustel suurenes piiriüleste pankadevaheliste maksete käive 2011. aastal eelmise aastaga võrreldes 2,6 korda (vt joonis 7).

Joonis 7. Maksete struktuur TARGET2-Eestis (päeva keskmine)

Jaemaksete süsteemis ESTA arveldati 2011. aastal 99,7% kõikidest pankadevahelistest maksetest, kuid süsteemide kogukäibest moodustasid kõnealused maksed vaid 9%. ESTAs arveldati päevas keskmiselt 95 926 makset kogukäibega 122,4 miljonit eurot. 2010. aastaga võrreldes on maksete arv samaks jäänud, käive on kasvanud 17% võrra. ESTAs arveldatud makse keskmine suurus oli 1273 eurot (vt joonis 8).

Joonis 8. Eesti Panga arveldussüsteemides tehtud maksed (päeva keskmine)

Arvelduskeskkonna edendamine ja poliitika

Arveldussüsteemide arengut edendab ja korraldab Eesti Pank eelkõige Eesti maksesüsteemide ekspertide nõukogu, selle alltöörühmade ja TARGET2-Securities Eesti rahvusliku kasutajagrupi kaudu. Vajaduse korral tehakse koostööd ja jagatakse infot Rahandusministeeriumi ning Finantsinspektsiooniga 2007. aastal sõlmitud koostöölepe alusel. Ühtse euromaksete piirkonna (SEPA) rakendamiseks Eestis osaleb Eesti Pank diskussioonides ja töögruppides, mida juhivad Eesti Pangaliit.

Ühtne euromaksete piirkond

Eurole üleminek avaldas maksevahenduse osalistele Eestis otsest mõju. Eestis jõustus 2011. aasta alguses täielikult 2009. aastal vastu võetud euromaksete määrus. Sellega ühtlustati Euroopa Majanduspiirkonnas algatatud piiriüleste ja siseriiklike eurodes algatatud maksete teenustasud. Määrus kehtis Eestis enne euroalaga liitumist vaid piiratud ulatuses. Muutus tõi Eestis kaasa piiriüleste kuni 50 000 euro suuruste maksete teenustasude kuni viiekordse vähenemise (näiteks internetipangas algatatud makse korral ligikaudu 0,3 euronit).

SEPA-le ülemineku edendamine pälvis 2011. aastal senisest enam tähelepanu.¹⁷ Rahandusministeeriumi eestvedamisel panustas Eesti Pank koos pangaliiduga SEPA-määruse eelnõu konsultatsioonis. Lisaks nõustas keskpank pangaliitu SEPA Eesti tegevuskava¹⁸ uuendamisel. Tegevuskavas toodi selgelt välja olulisemad lõppkliente mõjutavad muudatused (rahvusvahelisele pangakontonumbrile ehk IBANile üleminek, piiriülese SEPA otsekorraldusteenuse ja ISO-standardite juurutamine) ja tegevus nende elluviimiseks. Maksekeskkonna edendamiseks ja SEPA-määruse nõuete tõhusamaks rakendamiseks asutab Eesti Pank koos Rahandusministeeriumi ja pangaliiduga 2012. aasta esimesel poolel foorumi¹⁹, mille ettevalmistustöö algas 2011. aasta teisel poolel.

¹⁷ Vt Eesti Panga ülesannete kohta SEPA edendamisel <http://www.eestipank.ee/sepa>.

¹⁸ Tegevuskava avaldab Eesti Pangaliit 2012. aasta esimeses kvartalis oma kodulehel <http://www.pangaliit.ee>.

¹⁹ Eesti maksekeskkonna foorum, mille juht on Eesti Pank.

Eesti Panga hallatav jaemaksesüsteem ESTA ei võimalda täita SEPA-tingimuste kohaseid krediti- ja otsekorraldusi ega ole koostalitusvõimeline teiste euroala jaemaksesüsteemidega. Seetõttu tuleb SEPA-määruses seatud tähtajaks, 2014. aasta veebruariks välja töötada Eestis jaemaksete tarvis uus lahendus. Peamised võimalikud variandid on keskpanga hallatava jaemaksesüsteemi arendamine SEPA-nõuete kohaseks süsteemiks või Eestis jaemakseteenuseid osutavate asutuste, peamiselt pankade, liitumine ühe või mitme olemasoleva Euroopas tegutseva SEPA nõuete kohase süsteemiga.

Enamikus euroala ja teistes arenenud riikides on jaemaksesüsteemi haldamine pigem erasektori ülesanne ning keskpangad pakuvad üksnes süsteemselt oluliste pankadevaheliste maksete arveldussüsteemi teenuseid. Siiski ei näe Eesti Pank praegu oma senisest jaemaksesüsteemi operaatore rollist loobumiseks sobivat võimalust. Euroopas on küll olemas SEPA nõuete kohaseid teenuseid pakkuvad arveldussüsteemid, kuid nende kasutamine ei taga Eestis tegutsevatele pankadele võrdseid konkurentsitingimusi, Eesti makseteenuse kasutajatele harjumuspärasest maksete tegemise ega arvelduse kiirust. Kui eri pangad valivad erinevad üleeuroopalised arveldussüsteemid, suureneb märgatavalt sõltuvus väljaspool Eestit tegutsevatest teenusepakkujatest. Tõenäoliselt väheneb siis siseriiklike maksete kiirus märkimisväärselt: enam ei suudeta klientidele pakkuda pankadevahelisi makseid paari tunniga. Seetõttu tegi Eesti Pank 2011. aastal aktiivseid ettevalmistusi selleks, et hakata hiljemalt 2014. aastal pakkuma SEPA tingimuste kohast ja Eesti turule sobivat lahendust.

Eurosüsteemi platvormid TARGET2 ja TARGET2-Securities

Kiirmaksesüsteemis TARGET2 lõppes esimeses laines liitujatel 2011. aasta novembris ülemineku- periood, mille jooksul keskpangad viisid oma kohalikel kontodel toimuvad krediidiasutustevahelised, krediidiasutuste ja kõrvalsüsteemide vahelised ja eurosüsteemi avaturutehingutega seotud maksete arveldamised TARGET2 ühisplatvormil avatud maksemooduli kontodele. Teises ja kolmandas laines liitujatel lõppes ülemineku periood vastavalt 2012. aasta veebruaris ja mais. Eesti Pank viis kõik eespool nimetatud maksed TARGET2 ühisplatvormil avatud maksemooduli kontodele 2011. aasta jaanuaris koos eurole üleminekul.

2010. aasta lõpus loodi TARGET2s võimalus saata maksejuhiseid ja kasutada oma konto jälgimiseks SWIFTi (rahvusvaheline pankade infovahetusvõrk) ühenduse alternatiivina internetipõhist juurdepääsu. 2011. aasta algusest kasutab sellist võimalust Eestist kolm krediidiasutust.

2011. aasta lõpuks jõudis eurosüsteem koos seotud osapooltega ühtse väärtpaberiarveldusplatvormi projektis TARGET2-Securities (T2S) etappi, kus väärtpaberiarvelduste platvormi üldised põhimõtted ja tehniline dokumentatsioon on kinnitatud ning võrguteenuse pakkujate avalik hange korraldatud. Selleks, et osalistel jääks rohkem aega valmistuda platvormiga ühinemiseks ja uue keskkonna testimiseks, pikendati projekti ettevalmistusetappi 2015. aasta juunini. Seejärel peaks platvorm uue ajakava järgi käiku minema. Võrguteenuse pakkujate hanke võitsid SWIFT ja ühisettevõtte SIA/Colt, kelle täpsed hinnapakkumised selguvad pakkumismenetluse järgnevatel etappidel läbirääkimistes turuosalistega.

Mitu aastat kestnud läbirääkimised eurosüsteemi ja väärtpaberite keskdepositooriumide raamlepingu üle on nüüd lõppenud ning eeldatavasti allkirjastavad depositooriumid ja asukohariigi keskpangad lepingu hiljemalt 2012. aasta juuni lõpuks. Samaks ajaks peavad teostatavuse hinnangu andma nii ühineda sooviv depositoorium kui ka kõik keskpangad, kelle vääring kuulub T2Si vääringute hulka

ja kes hakkavad T2Si kasutama. Raamleping määrab ka kõiki osapooli hõlmava T2Si üldjuhtimise struktuuri ja teenuste hinnakirja.

Mais 2011 sõlmisid eurosüsteemi keskpangad lepingu, mis käsitleb kogu eurosüsteemi ja platvormi ülesehitava nelja keskpanga (Deutsche Bundesbank, Banco de España, Banque de France ja Banca d'Italia) õiguslikke ning rahalisi suhteid. Leping määrab eurosüsteemi keskpankade vastutuse ja ülesanded. Platvormi loomise rahastamiseks tegid keskpangad esimesed sissemaksed 31. maiks 2011.

T2S Eesti rahvusliku kasutajagrupi²⁰ peamised ülesanded 2011. aastal olid projekti mõju analüüsimine, kasutajagrupi seisukoha kujundamine Eesti Väärtpaberikeskuse võimaliku ühinemise kohta T2S-platvormiga ning lõppkasutajakontosid deponooriumis võimaldavate turgude jaoks soodsate ühinemisvõimaluste ja -tingimuste taotlemine. Koostöös Soomega taotles Eesti T2S-platvormil lõppinvestori kontosid omavate turgude²¹ tehingute hinnastamiseks erandi, mille Euroopa Keskpanga nõukogu kinnitas raamlepingu osana 2011. aasta novembris. Erand kehtib juhul, kui kõnealusel turul tegutsev ja platvormiga ühinev deponoorium viib kõik deponooriumis registreeritud kontod (sh lõppinvestorite kontod) T2Si tasandile.²²

Eesti Pank on otsustanud toetada Eesti Väärtpaberikeskuse liitumist T2Si raamlepinguga. Eesti kasutajagrupi mõjuanalüüs „Projekti TARGET2-Securities mõju Eesti turule“ valmis 2011. aasta detsembris. Mõjuanalüüsi järeldusena leidis Eesti kasutajagrupp, et Eesti turu ja EVK liitumine T2S-platvormiga on Eesti turule majanduspoliitiliselt vajalik. Hinnastamise teemal langetatud otsuste valguses ja arvestades, et ainult esindajakontode kaudu Eesti turu liitumine on õiguslikult keerukam, on Eesti turule sobivaim liituda nii, et kõik kontod viiakse T2Si tasandile.

Arveldussüsteemide järelevaatamine

Eesti Panga kui järelevaataja roll suurenes, kui Eesti liitus euroalaga. Eelkõige laienes järelevaatamise teemade ring ja täienes järelevaatamisel aluseks võetavate standardite loetelu. Järelevaatamine tugineb eurosüsteemi järelevaatamise raamistikule²³ ning selle lisas esitatud juhiste ja soovitudele. Uuendatud raamistik avaldati 2011. aasta juulis ning see käsitleb järgnevate finantssektori taristute järelevaatamist:

- maksete arveldussüsteemid (süsteemselt olulised maksete arveldussüsteemid, eurodes arveldavad jaemaksesüsteemid);
- makseviisid ja -skeemid (sh e-raha, kaardimaksesüsteemid, otse- ja kreditoralduste skeemid);
- finantsinstrumentide arveldussüsteemid (väärtpaberiarveldussüsteemid, kesksed tehingupooled);
- kauplemistehabehoidlad, korrespondentpangandus, kolmandad osapooled teenusepakujana

²⁰ Eesti rahvuslik kasutajagrupp moodustati Eesti Panga presidendi käskkirjaga 2009. aasta alguses, et edendada väärtpaberiarvelduste pakujate ja kasutajate koostööd ning toetada T2Si arendamist ja kasutuselevõttu. Eesti kasutajagrupp teeb koostööd T2Si nõukoguga (T2S Advisory Group). Vt ka <http://www.eestipank.ee/pub/et/yldine/pank/stabiilsus/T2S/t2s.html>.

²¹ Eesti, Soome, Skandinaavia ja mõned Lõuna-Euroopa väiksed turud.

²² Erandi korral on tehingu hind 0,03 eurot vastavalt 0,15 eurot makse vastu (*delivery versus payment*, DVP) tehingu või 0,09 eurot makseta (*free of payment*, FOP) tehingu hinna asemel. Kõik kontod T2Si tasandile viiv deponoorium peab valima ühe pakutud variantidest. Esimesel juhul lähevad erandi alla deponooriumi kõikide klientide kontode vahelised FOP-tehingud. Teisel juhul on soodsama hinnaga kõik DVP- ja FOP-tehingud, mille vähemalt üks pool on jaeinvestor.

²³ <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/eurosystemoversightpolicyframework2011en.pdf>.

(nt T2S) ja mittepankadest teenusepakkujad, kes on eurosüsteemi järelevaatamise huviorbiidis, kuid kelle puhul konkreetsed järelevaatamise aluseks olevad põhimõtted puuduvad.

Mahukamad ülesanded, mida Eesti Pank eurosüsteemi järelevaatamise raamistiku alusel 2011. aastal täitis, olid TARGET2 uue versiooni ja erakorralise tõrke hindamine ning T2Si eelhinnang. Lisaks uuris eurosüsteem arveldussüsteemide liikmete omavahelist sõltuvust ning andis hinnangu arveldussüsteemide operaatori ja järelevaataja rollide lahususe teemal ning finantssektori taristu õigusaktide eelnõudele, mille menetlemise on algatanud Euroopa Komisjon.

Eesti Pank on makse- ja arveldussüsteemide järelevaataja rolli täitnud enam kui kümme aastat, kuid järelevaatamise täismahus raamistik avaldati ametlikult 2011. aastal.²⁴ Eesti Panga arveldussüsteemide järelevaatamise raamistik kirjeldab keskpanga rolli arveldussüsteemide järelevaatajana, makse- ja arveldussüsteemide olemust ning järelevaatamise eesmärgi ja protsessi.

Järelevaatamise raamistiku kohaselt peavad keskpangad tagama endi hallatavate arveldussüsteemide täieliku kooskõla rahvusvaheliste standarditega ja tegelema erasektori hallatavate oluliste arveldussüsteemide järelevaatamisega. Arveldussüsteemide järelevaatamine koosneb neljast katkematult toimivast etapist (poliitika, seire, hindamine ja muutuste esilekutsumine) ning selle eesmärk on tagada maksesüsteemide tõhus, ladus ja jätkusuutlik toimimine.

Eesti Panga järelevaatamise alla kuuluvad

- ESTA;
- TARGET2-Eesti;
- Eesti Väärtpaberikeskuse hallatav väärtpaberiarveldussüsteem.

Väärtpaberiarvelduste järelevaatamisel teeb Eesti Pank koostööd Finantsinspeksiooniga, milleks sõlmiti 2011. aasta novembris ka koostöökokkulepe.²⁵ Lepe täpsustab Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni koostööd väärtpaberiarveldusi mõjutavate otsuste vastuvõtmisel, väärtpaberiarveldussüsteemide järelevalvel ja järelevaatamisel ning teabe vahetamisel. Finantsinspeksioon kontrollib väärtpaberiarveldussüsteemide ja nende korraldajate tegevust, annab kooskõlastusi ning nõuab rikkumiste kõrvaldamist. Eesti Pank hindab väärtpaberiarveldussüsteeme ja aitab kaasa nende arendamisele, sealhulgas T2Si projektis.

Eesti Panga järelevaatamise alla kuuluvates arveldussüsteemides ei esinenud 2011. aastal selliseid tõrkeid, mis oleksid ohustanud finantssüsteemi stabiilsust ja mõjutanud oluliselt arvelduste sujuvust. Aasta kokkuvõttes oli TARGET2-Eesti aasta keskmine käideldavus 99,87% ja jaemaksete süsteemi ESTA oma 99,89%, mis on nõutavast veidi kõrgemal tasemel.²⁶

Arvelduste sujuvat toimimist mõjutasid sündmused, mil Eestis olid TARGET2 keskse arveldusplatvormi seisaku tõttu häiritud nii ESTA kui ka EVK väärtpaberiarveldussüsteemi töö. Need sündmused tõestasid Eesti arveldussüsteemide suurt piiriülest sõltuvust ja vajadust eriolukordi kohalike lahen-

²⁴ http://www.eestipank.info/pub/et/dokumendid/publikatsioonid/seeriad/finantsvahendus/_2011_2/_4_211.pdf.

²⁵ http://www.eestipank.ee/pub/et/ylidine/pank/stabiilsus/EP_FI_lepe.pdf.

²⁶ TARGET2 ja ESTA nõutavad tasemed on vastavalt 99,7% ja 99,4%.

duste abil vältida või nende mõju vähendada. Seetõttu tegi Eesti Pank arveldussüsteemide järele-
vaatajana nii ESTA kui ka EVK arveldussüsteemi haldajale ettepaneku eriolukordade eeskirjad üle
vaadata ja neid täiustada, et vältida TARGET2 puhkepäevadest või tõrgetest tingitud olukordi, kui
Eestis ei ole kohalikul tööpäeval võimalik siseriiklikke pankadevahelisi makseid ja väärtpaberitehin-
gid teostada või kui maksete teostamisel esineb pikki viivitusi.

Eesti Panga arveldussüsteemides eurole üleminekust tulenevad muutused (EP RTGSi sulgemine,
TARGET2-Eesti laialdasem ja aktiivsem kasutamine ning muudatused pankade likviidsusnõuetes ja
-juhtimises) suurendasid süsteemides operatsiooniriskide realiseerumise tõenäosust ja takistasid
2011. aasta alguses mõningal määral arvelduste tegemist.

SEPA nõuete kohase jaemaksesüsteemi arendamise aruteludes on Eesti Pank arveldussüsteemide
järelevaatajana seisukohal, et lisaks järelevaatamise raamistiku rahvusvahelistele nõuetele ja SEPA
tingimustele peab tulevane lahendus soodustama arveldussüsteemi liikmete konkurentsi. Samuti
peab see olema võimalikult sõltumatu väljaspool Eestit toimivatest süsteemidest ja seotud ühendus-
test. 2011. aastal koostatud alternatiivsete lahenduste eelhinnangutele järgneb kasutuselevõetava
jaemaksesüsteemi täielik järelevaataja hinnang, enne kui uus süsteem hiljemalt 2014. aastal käiku
lastakse.

Tõnu Noorits
2011
„Kevadmaastik 2”

SULARAHA

Euroalal ja Eestis ringluse lastud pangatähed ja nende struktuur

Euroala riigi keskpangana vastutab Eesti Pank europangatähtede ja -müntide nõudluse rahuldamise ja ringluseks vajalike sularahavarude turvalise säilitamise eest Eesti Vabariigis. Samuti tagab Eesti Pank sularaharingluse korraldajana pangatähtede ja müntide töötlemise vastavuse euroalal kehtivatele ühtsetele kvaliteedistandarditele ning taasringluse ja ehtsuse kontrollimise nõuetele.

Euroalal oli 2011. aasta lõpus ringluses 14,95 miljardit pangatähte koguväärtusega 888,6 miljardit eurot. Aasta varem oli ringluses 14,17 miljardit pangatähte koguväärtusega 839,7 miljardit eurot. Nii ringluses olevate europangatähtede väärtuse kui ka hulga aastakasv 2011. aastal oli ligikaudu 6%. Ringluses olevatest pangatähtedest oli hulga poolest 2011. aasta lõpuks kõige suurem 50euroste osatähtsus (41%). Väärtuse poolest oli 50euroste ja 500euroste pangatähtede osatähtsus ringluses võrdne (34,0%).

Euro kasutuselevõtt on toonud kaasa muudatusi Eestis ringleva sularaha struktuuris. Euro kasutuselevõttule eelnenud kroonisularaha ringluse näitajatega võrreldes on ringluses olevate europangatähtede arvestuslik netokogus mitu korda väiksem ning osaliselt on väikese nimiväärtusega kroonipangatähed asendunud ringluses euromüntidega. Euro käibeloleku esimesel aastal on käibemüntide väärtuse osatähtsus sularaharingluses kasvanud ligi 2,5 korda ja ringluses olevate müntide netokogus oli üle 102 miljoni tüki.

Eestis ringlev eurosularaha hõlmab krediidasutuste ja nende klientide sularahanõudluse alusel Eesti Panga kaudu väljastatavat sularaha ning ettevõtete ja inimeste kaudu Eestisse jõudvat sularaha. Seetõttu saab Eestis ringleva eurosularaha koguväärtust ning mahtu nüüd ja tulevikus arvestada vaid hinnanguliselt.

Eesti Pangast väljastati 2011. aastal krediidasutustele 1661,2 miljonit eurot ja Eesti Panka tagastati 1045,5 miljonit eurot (vt tabel 4). Eesti Pangast ringluse lastud eurosularaha netokogus on 2011. aasta lõpuks kasvanud 615,7 miljoni euroni (sh pangatähed 590,7 miljonit eurot ja mündid 25,0 miljonit eurot), mis on väärtuse poolest võrreldav 2010. aasta esimese poolaasta krooniringluse näitajatega. Hulga poolest väljastati pangatähtedest kõige rohkem 50euroseid (29%) ja 5euroseid (27%). Ka väärtuse poolest oli suurim 50euroste pangatähtede osatähtsus (40%), järgnesid 500eurosed (36%).

Tabel 4. Sularaha liikumine Eesti Panga ja krediidasutuste vahel

Aasta	Summa (mln eurot)		Arv (mln tk)			
	Eesti Pangast väljastatud	Eesti Panka tagastatud	Eesti Pangast väljastatud		Eesti Panka tagastatud	
			Pangatähed	Mündid	Pangatähed	Mündid
2011	1661,2	1045,5	45,0	124,5	34,8	22,3

Käibemüntidest väljastati hulga poolest enim ühesendiseid (22%) ja kahesendiseid (21%) euromüntide ning väärtuse poolest oli suurim kaheeuroste müntide osatähtsus (44%). Eesti Pank on peaaegu kõikide nimiväärtuste arvestuses pangatähti väljastanud rohkem, kui neid on keskpanga tagastatud. Tagastatud kogused ületasid 2011. aastal väljastatud koguseid ainult 100- ja 200euroste puhul.

Samal ajal eurosularaha väljastamisega jätkas keskpank Eesti kroonide kõrvaldamist ringlusest. Eesti Panka tagastati 2011. aastal 4975,3 miljonit Eesti krooni väärtuses sularaha. Eriti intensiivselt tagastati kroonisularaha 2011. aasta alguskuudel, mis moodustas ligi 88% aasta jooksul tagastatud Eesti kroonide kogusest.

Eesti krooni münte tagastati 2011. aastal ligi 77 miljonit tükki ehk sama aasta alguses ringluses olnud müntide kogusest ligi 20%. Arvestades, et müntide tagastamine hoogustus juba 2010. aasta sügisel mündikampaania ajal, kui aasta viimasel kolmel kuul tagastati Eesti Panka sama palju münte, võib tulemust pidada rahuldavaks. Kokku tagastati münte viimase kahe aasta jooksul ligi 167 miljonit tükki kogumassiga enam kui 470 tonni. Kõik tagastatud Eesti krooni mündid sorteeriti, seejärel deformeeriti käibekõlbmatuks ja saadud metallisulam realiseeriti enampakkumise teel.

Keskpanka oli 2011. aasta lõpuks tagastamata jäänud käibesularaha veel ligi 851,7 miljoni krooni väärtuses (vt tabel 5). Eesti Pank vahetab Eesti krooni pangatähti ja münte eurodeks keskkursiga, piiramatul koguses ja tähtajatult.

Tabel 5. Ringluses olevad kroonipangatähed ja -mündid aasta lõpu seisuga

Nimiväärtus	Summa (mln krooni)				Arv (mln tk)			
	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011
1 kroon	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
2 krooni	39,6	39,2	35,3	21,6	19,8	19,6	17,7	10,8
5 krooni	49,9	48,8	44,9	24,3	10,0	9,8	9,0	4,9
10 krooni	95,0	92,4	83,0	40,9	9,5	9,2	8,3	4,1
25 krooni	232,8	230,8	196,7	63,1	9,3	9,2	7,9	2,5
50 krooni	52,1	48,5	45,0	22,7	1,0	1,0	0,9	0,5
100 krooni	1165,2	1044,7	798,5	171,6	11,7	10,4	8,0	1,7
500 krooni	10 194,6	8104,1	4490,5	404,8	20,4	16,2	9,0	0,8
Pangatähed kokku	11 833,9	9613,2	5698,4	753,5	86,3	80,0	65,2	29,8
5 senti	2,0	2,0	2,0	1,9	40,8	40,4	39,3	38,2
10 senti	15,2	15,4	13,9	11,5	152,1	154,1	139,0	115,3
20 senti	26,1	26,6	22,0	17,2	130,6	132,8	109,9	86,2
50 senti	27,2	28,0	23,1	17,4	54,4	55,9	46,2	34,8
1 kroon	74,8	74,8	56,3	39,9	74,8	74,8	56,3	39,9
5 krooni	9,4	9,7	11,4	10,2	1,9	1,9	2,3	2,0
Käibemündid kokku	154,9	156,4	128,6	98,1	454,6	460,0	392,8	316,3
Meenemündid	7,5	7,9	11,2	11,2	0,1	0,2	0,3	0,3
Kokku	11 996,3	9777,5	5838,2	862,9	-	-	-	-

Sularaha töötlemine ja ekspertiis

Kõik Eesti Panka tagastatud pangatähed sorteeritakse täisautomaatsete sorteerimismasinatega. Ringluses kulunud ja vigastatud ning rikutud pangatähed hävitatakse ja ringluskõlblikud suunatakse tagasi ringlusesse, et tagada ringleva raha kvaliteet. Käibelt kõrvaldatud kroonipangatähtede hävitamine jätkus 2011. aastal. Käibekõlbmatuid europangatähti kõrvaldati ringlusest ja hävitati 3,2 miljonit pangatähte kogusummas 83,1 miljonit eurot (vt tabel 6).

Tabel 6. Ringlusest kõrvaldatud käibekõlbmatud pangatähed aasta lõpu seisuga

Nimiväärtus	Summa (mln eurot)	Arv (mln tk)
	2011	2011
5 eurot	4,0	0,81
10 eurot	8,9	0,89
20 eurot	12,3	0,61
50 eurot	36,4	0,73
100 eurot	11,0	0,11
200 eurot	2,7	0,01
500 eurot	7,8	0,02
Kokku	83,1	3,18

Eesti Pangas tehti 2011. aastal ekspertiis krediidasutuste kaudu laekunud rikutud ja vigastatud 6163 pangatähele ning 631 mündile. Ekspertiisides avastati kuus võltsimistunnustega europangatähte ja viis võltsimistunnustega euromünti. Võltsimistunnustega kroonipangatähti ega -münthe ekspertiis ei avastatud.

Kokku tuvastati Eestis 2011. aastal 276 võltsitud europangatähte, mille ekspertiis tehti Eesti Kohtu-ekspertiisi Instituudis. Aastal 2011 tuvastati 104 võltsitud euromünti. Ka tuvastati 2011. aastal ekspertiis 16 võltsitud kroonipangatähte.

Tuvastatud võltsingutest suurema osatähtsusega olid 50euroste pangatähtede võltsingud (46,7%). Arvestades ringluses olevate europangatähtede ja -müntide koguarvu, on tuvastatud võltsingute arv suhteliselt tühine.

Sularaharingluses 2011. aastal häireid ei esinenud.

Uute pangatähtede ja müntide ettevalmistamine

Käibemündid

Soome rahapajalt laekus 2011. aasta esimesel poolel teine osa 2010. aastal eurole üleminekuks hangitud euro käibemünthe. Alustati eurosularaha 10. aastapäevale pühendatud erikujundusega kaheeurose käibemündi tootmise ettevalmistusi. Münt jõudis ringlusse 2012. aasta alguses.

Meenemündid ja numismaatilised tooted

Jaanuaris 2011 lasi Eesti Pank ringlusse esimese euromeenemüntide sarja, mis koosnes 10eurosest teemantaplikatsiooniga hõbemündist ja 20eurosest bimetallist meenemündist.

Kümneeurone hõbedast meenemünt on teemantaplikatsiooniga ja kannab nime „Eesti tulevik“. Mündil on kujutatud Eesti sinise taeva taustal eesti rahvuseepose kangelane Kalevipoeg kaerajaani tantsimas ja eesti rahvapärimuse tegelane Vanapagan. Mündi tagaküljel on ka mündi nimiväärtus „€ 10“. Hõbemündi esiküljel on Eesti Vabariigi riigivapp, sõnad „EESTI VABARIIK“ ja väljalaskeaasta 2011. Hõbedast meenemündi tiraaž on 30 000. Mündi on kujundanud skulptor Simson von Seakyl ning verminud Soome rahapaja.

Kahekümneeurone kullast ja hõbedast bimetallist meenemünt kannab nime „Eesti liitumine“. Kunstnik on meenemündil kujutanud ühisrahasüsteemi hammasratastest koosneva kellavärgina. Mündi tagaküljel on ka mündi nimiväärtus „€ 20“. Mündi esiküljel on vaba käega kujutatud Eesti Vabariigi riigivapp, mis sümboliseerib Eestit liikumises ja arengus. Samuti on esiküljel sõnad „EESTI VABARIIK“ ja väljalaskeaasta 2011. Bimetallist meenemündi tiraaž on 10 000. Mündi on kujundanud kunstnik Priit Pärn ja verminud Soome rahapaja.

Välja anti Eesti esimene euro käibemüntide voldik, milles on kaheksa käibel olevat Eesti euromünti ehk igast nimiväärtusest üks münt. Eesti loodust kujutava voldiku on kujundanud kunstnikud Tiiu Pirsko ja Mati Veermets ning tootnud Zenith Print and Packaging.

Novembris 2011 valmis meenekomplekt, mis sisaldab Eesti euro käibemüntede *proof*-kvaliteedis. Lisaks on komplektis hõbetatud kattedega medaljon „Tere, euro“, mis on valmistatud vasknikli sulamist. Meenekomplekti tiraaž on 3500 ja komplekti tootja Soome rahapaja.

Romeo Koitmäe
2009
„Torm”

KOOSTÖÖ

Keskpanga aruandekohustus

Keskpanga sõltumatus on hinnastabiilsuse tagamisele suunatud rahasüsteemi lahutamatu osa. Samas eeldab kaasaegne demokraatlik ühiskonnakorraldus igalt avalikke ülesandeid täitvalt institutsioonilt oma tegevuse kohta aruandmist. Eesti Pank kui Eesti Vabariigi sõltumatu keskpank peab selgitama oma majanduspoliitilisi seisukohti ja otsuseid Eesti kodanikele ja nende valitud esindajatele. Aruandekohustus ja keskpanga sõltumatus on kaks teineteist tasakaalustavat põhimõtet.

Majanduspoliitiliste seisukohtade ja majandusandmete regulaarne tutvustamine avalikkusele

Keskpanga usaldusväärsus ja läbipaistev tegutsemine on hästi toimiva rahasüsteemi eeldus. Nii avalikkus kui ka spetsialistid peavad saama Eesti Pangast regulaarset, põhjalikku ja kvaliteetset majandusteavet.

Keskpangal on õigus ja kohustus teha ning reeglitekohaselt avaldada oma vastutusvaldkonda puudutavat raha-, finants- ja maksebilansistatistikat. Seda tehakse Eesti Panga veebilehe statistikarubriikides. Eesti Panga päevakajalised selgitused värskete majandusnäitajate ja majandusarengu kohta ilmuvad pressiteadete ja kommentaaridena. Neli korda aastas avaldab Eesti Pank vaheldumisi kas raha- või finantspoliitilise suunitlusega kvartalibülletääni (Rahapoliitika ja Majandus, Finantsstabiilsuse Ülevaade). Lisaks leiab keskpanga veebilehelt muid üllitisteseeriaid ja üksiktrükiseid. Infot Eesti Pangast saab küsida ka kirja, e-posti ja telefoni teel.

Eesti Panga tegevuse üksikasjalikumad ülevaadet sisaldav aastaaruanne avaldatakse koos raamatupidamise aastaaruandega. Aastaaruande kinnitab Eesti Panga nõukogu, kes esitab selle koos audiitori järeldusotsusega Riigikogule. Riigikogu kuulab ära Eesti Panga presidendi ettekande keskpanga aastaaruande kohta.

Aruandekohustus Riigikogu ees

Lisaks Eesti Panga presidendi iga-aastasele ettekandele Riigikogus teeb keskpank Riigikoguga koostööd kohtumiste vormis ning annab Riigikogu liikmete esitatud küsimustele selgitusi ja kommentaare. Eesti Panga juhid ja spetsialistid kohtuvad regulaarselt Riigikogu rahanduskomisjoniga, et selgitada keskpanga hinnanguid majandusprotsessidele ja arutada majandusarengu sõlmküsimusi. Riigikogu fraktsioonide huvi korral on Eesti Panga juhid tutvustanud keskpanga majanduspoliitilisi seisukohti ja töövaldkondi.

Rahvusvaheline koostöö

Välissuhtlust kujundas 2011. aastal väliskeskkonna järjest suurem heitlikkus ja euroala riikide võlakriis, mille lahendamiseks tegid riigid oluliselt rohkem koostööd. Põhiteemadena kerkisid esile rahvusvahelise rahasüsteemi mõjus toimimine, üleilmse finantsturvavõrgustiku arendamine ning riikide majanduse ja majanduspoliitika seire.

Eesti Panga välissuhtlusest moodustab mahukaima osa suhtlemine Euroopa institutsioonidega (vt tabel 7). Eesti Panga Euroopa-suunaline koostöö muutus 1. jaanuarist 2011 oluliselt. Eesti Pank sai eurosüsteemi liikmeks, mistõttu tihenes suhtlus euroala teiste keskpankade ja Euroopa Keskpangaga kõigis valdkondades. Samuti alustasid 1. jaanuaril 2011 tööd Euroopa uude finantsjärelevalve süsteemi kuuluvad Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ja Euroopa Pangandusjärelevalve. Ühtlasi sai sellega selgemad piirid ka Euroopa Liidu keskpankade roll finantsstabiilsuse tagamise koostöös.

Euroopa-suunalise suhtluse kõrval on Eesti Pangale oluline osaleda ka muude rahvusvaheliste institutsioonide töös. Eesti Pank esindab Eestit Rahvusvahelises Valuutafondis (IMF). Detsembris 2011 jõustusid seadusemuudatused, millega kinnistati Eesti Panga roll Eesti esindajana IMFis. Sellega kaasnes liikmesusega seotud rahaliste kohustuste üleandmine valitsuselt Eesti Pangale. Lisaks osaleb Eesti Pank Rahvusvaheliste Arvelduste Panga (BIS) ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) töös.

Tabel 7. Eesti Panga osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide ja institutsioonide töös

Euroopa Liidu Nõukogu	Mitteametlik majandus- ja rahandusministrite nõukogu
	Majandus- ja rahanduskomitee
Euroopa Komisjon	Euroopa panganduskomitee
	Raha-, finants- ja maksebilansistatistika komitee
	Maksebilansikomitee
Eurosüsteem ja Euroopa Keskpankade Süsteem	Euroopa Keskpanga nõukogu
	Euroopa Keskpanga üldnõukogu
	Raamatupidamise ja rahatulu komitee
	Finantsstabiilsuse komitee
	Eelarvekomitee
	Kuluarvestuse meetoodika komitee
	Eurosüsteemi infotehnoloogia juhtkomitee
	Riskijuhtimise komitee
	Pangatähtede komitee
	Avalike suhete komitee
	Personalikonverents
	Infotehnoloogia komitee
	Siseaudiitorite komitee
	Rahvusvaheliste suhete komitee
	Õiguskomitee
	Turuoperatsioonide komitee
	Rahapoliitika komitee
Makse- ja arveldussüsteemide komitee	
Statistikakomitee	
Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu	Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu haldusnõukogu
	Nõuandev tehniline komitee
Euroopa Pangandusjärelevalve	Järelevalvenõukogu
Rahvusvaheline Valuutafond	IMFi aktsionäride nõukogu
Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon	Põhja- ja Baltimaade valijaskonna rahandus- ja finantskomitee
	Majanduspoliitika komitee
	Investeeringute komitee
	Finantsturgude komitee
Rahvusvaheliste Arvelduste Pank	Statistikakomitee
	BISi aktsionäride nõukogu
	BISi keskpankade presidentide töökohtumised
	BISi rahapoliitika koostööfoorum
	BISi statistikakomitee (Irving Fischer Committee)

Eesti Panga suhtluspartnerite seas on juba peaaegu kaks aastakümnet olnud eriline roll Põhja- ja Baltimaade keskpankadel. Eesti moodustab nende riikidega ühise valijaskonna nii IMFis kui ka Maa-ilmapangas, samuti tehakse koostööd finantssektori küsimustes (vt lähemalt peatükis „Finantsstabiilsuse tagamine“) ning Soome Pangaga EKPSi reservide haldamises. Ühistöö toimub kahepoolsete kohtumiste, uurimistööde esitluste ja seminaride ning juhtkonna liikmete nõupidamistena.

Eesti Pank pakkus 2011. aastal ka tehnilist abi, keskendudes Euroopa Liidu kandidaatriikide keskpankade nõustamisele.

Koostöö Euroopa Liidu institutsioonidega

Euroopa Keskpankade Süsteem ja eurosüsteem²⁷

Alates 1. jaanuarist 2011 on Eesti Pank eurosüsteemi liige. See tähendab, et Eesti Panga president osaleb koos teiste euroala riikide keskpankade presidentidega kaks korda kuus Euroopa Keskpanga nõukogu istungitel ning Eesti Panga esindajad osalevad täieõiguslike liikmetena eurosüsteemi koosseisu komiteede ja allstruktuuride töös.

Euroopa Keskpanga nõukogu on peamine otsustusorgan eurosüsteemis. Nõukogu määrab euroala rahapoliitika ning võtab vastu otsuseid eurosüsteemi muude ülesannete täitmiseks. Samuti osaleb Eesti Panga president, nagu kõik Euroopa Liidu keskpankade juhid, neli korda aastas Euroopa Keskpanga üldnõukogu istungitel.

Igapäevaselt tehakse koostööd 17 komitees, mis kohtuvad eraldi eurosüsteemi ja Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) koosseisus, samuti nende allstruktuurides. Komiteedes ja töörühmades valmistatakse keskpankade esindajate osalusel ette otsustusorganite – Euroopa Keskpanga nõukogu ja üldnõukogu – tööd. Komiteed hõlmavad kõiki keskpanga tegevusvaldkondi. Lisaks komiteedele on suurte ühisprojektide elluviimiseks moodustatud mitmeid kõrgetasemelisi koostöögrupe, sh selliseid, mille töös osalevad lisaks eurosüsteemi liikmetele ka turuosalisel (nt TARGET2-Securities Advisory Group, vt lähemalt peatükis „Arveldussüsteemid“).

Eesti Pank osaleb koos Euroopa Keskpanga ja 20 riigi keskpankadega 1. veebruaril 2011 alanud kaheaastases Serbia keskpanga tehnilise abi programmis. Programmi eesmärk on toetada Serbia keskpanka Euroopa Liidu keskpankade standardite rakendamisel 11 valdkonnas. Eesti Panga eksperdid nõustavad seadustiku ühtlustamise ja statistika valdkondades.

Euroopa finantsjärelevalve süsteem

Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu jaoks oli 2011 esimene täismahus tööaasta. Eesti Panga president osaleb ESRB haldusnõukogu töös, mis kohtus 2011. aastal neli korda. Haldusnõukogu olulisemate otsuste kohta vt lähemalt peatükis „Osalemine finantsstabiilsuse tagamises“.

²⁷ Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) moodustavad Euroopa Keskpank ja kõikide Euroopa Liidu riikide keskpangad (27 keskpanka), vaatamata sellele, kas nad on euro kasutusele võtnud või mitte. Eurosüsteemi kuuluvad Euroopa Keskpank ja nende riikide keskpangad (17 keskpanka), kes on euro kasutusele võtnud. Vt ka <http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/index.et.html#skipnavigation>.

Euroopa Liidu Nõukogu

Eesti Panga esindajad osalevad Euroopa Liidu Nõukogu ja selle juures töötavate komiteede ning töögruppide tegevuses. Euroala kriisi süvenedes 2011. aastal ning oluliste majandus- ja rahanduskoostöö ning euroala toimimise küsimuste kerkides kaasati Eesti Panga esindajaid ka Euroopa Liidu riigipeade ja valitsusjuhtide kohtumiste (ülemkogu) ettevalmistustesse.

Eesti Panga president osales 2011. aasta aprillis ning septembris majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (Economic and Financial Affairs Council, ECOFIN) mitteametlikel kohtumistel. Arutati raskustes olevate riikide abiprogramme, eelarvepoliitika järelevalve tugevdamist ning finantssektori küsimusi, näiteks pankade kapitalinõuete direktiivi harmoneerimise eelnõud ja pankade tugevusanalüüsi tulemuste hindamist.

Eesti Panga spetsialistid nõustavad keskpanga kompetentsi kuuluvates küsimustes Rahandusministeeriumi kord kuus toimuvate ECOFINi kohtumiste ettevalmistamisel. Aastal 2011 olid läbivad teemad riigirahanduse tugevdamine ning Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa stabiilsusmehhanismi tööpõhimõtted. Samuti kiitis ECOFIN heaks Euroopa Liidu seisukohad G20 kohtumistel arutatavatel teemadel ja mõnes IMFis arutletud küsimuses.

Eesti Pank osaleb ka Euroopa Liidu Nõukogu mitme allstruktuuri töös, näiteks Euroopa Liidu Nõukogu majandus- ja rahanduskomitees ning selle töögruppides IMFi teemade ja müntide valdkonnas.

Euroopa Komisjon

Eesti Panga esindajad osalevad Euroopa Komisjoni juurde moodustatud pangandusekspertide, pangajärelevalve, maksebilansi ning raha-, finants- ja maksebilansistatistika komiteedes ja tööühmades, mis tegelevad kommunikatsiooni, statistika, majandusprognooside, maksesüsteemide, panganduse, sularaha ja müntide emiteerimise ning nende võltsinguid käsitlevate küsimustega.

Komisjoni makromajandusekspertidega peetakse regulaarseid kohtumisi, mille käigus Eesti ökonomistid annavad oma sisendi majandusprognoosi, mida Euroopa Komisjon kaks korda aastas Eesti kohta koostab.

Koostöö Rahvusvahelise Valuutafondiga

Rahvusvaheline Valuutafond hõlmab 188 riiki. IMFi põhieesmärgid on tagada rahvusvahelise raha- ja finantssüsteemi stabiilsus, toetada jätkusuutlikku ja stabiilset majanduskasvu, vältida maksebilansi- ja finantskriise ning soodustada rahvusvahelise kaubanduse arengut. Eesti on fondi liikmesriik 1992. aastast ning Eestit esindab Eesti Pank (vt ka taustinfo „Eesti ja Rahvusvahelise Valuutafondi suhete riigisisene raamistik“).

Riikide ja IMFi rahaliste suhete ning hääleõiguse alus on liikmesriigi osalus ehk kvoot. Aastal 2008 heaks kiidetud ning 2011. aasta märtsis jõustunud IMFi kvootide ja hääleõiguse reformi tulemusena suurenes Eesti kvoot 31% ehk tasemele 93,9 miljonit SDRi (IMFi arvestusühik). Eesti hääleõigus suurenes 46% ehk 0,067%ni kõikidest häältest. Eesti kvoodi tõusu kiitis Riigikogu heaks

2011. aasta detsembris. Kui jõustuvad ka kvootide XIV regulaarse ülevaatuse tulemusena 2010. aastal IMFi aktsionäride nõukogu heaks kiidetud kvooditõusud, suureneb Eesti kvoot 149,7 miljoni SDRi võrra 243,6 miljoni SDRini ja moodustab 0,051% IMFi kvootide kogumahust.

Eestit esindavad IMFi aastakoosolekul Eesti Panga president kui IMFi aktsionäride nõukogu liige ja Rahandusministeeriumi kantsler kui asendusliige. Kaks korda aastas, kevadel ja sügisel, koguneb aktsionäride nõukogu nõuandev organ rahvusvaheline rahandus- ja finantskomitee (International Monetary and Financial Committee, IMFC), kus Eesti on esindatud Põhja- ja Baltimaade valijaskonna kaudu. Kehtiva rotatsiooniskeemi kohaselt esindab valijaskonna kaheksat riiki (Eesti, Island, Leedu, Läti, Norra, Rootsi, Soome, Taani) aastatel 2010–2012 IMFis Taani.

Igapäevast koostööd tehakse IMFiga eelkõige Eestit esindava Põhja- ja Baltimaade valijaskonna kaudu. Ühisseisukohti esindab IMFi direktorite nõukogus valijaskonna direktor. Riigisisest vastutab Eesti seisukohtade kujundamise eest Eesti Pank koos Rahandusministeeriumiga. Pidev koostöö toimub Põhja- ja Baltimaade huviala küsimustes valijaskonna rahandus- ja finantskomitees. Igast valijaskonna riigist kuulub komiteesse keskpanga ja valitsusasutuse esindaja.

Statistikategevuse raames osales Eesti Pank otse- ja portfelliinvesteeringute globaalsete uuringute (Coordinated Direct Investment Survey, Coordinated Portfolio Investment Survey) läbiviimises.

Maailmamajanduses süveneva ebakindluse taustal oli 2011. aastal fondi aktsionäride ja direktorite nõukogus tähelepanu keskmes rahvusvahelise rahasüsteemi tugevdamine ning kriisist mõjutatud riikide toetamine. Sellest tulenevalt pööras IMF suurt tähelepanu nii IMFi krediidiisuutlikkuse kindlustamisele ja laenuinstrumentide täiustamisele kui ka seirele. Fondi laenuressursside täiendamiseks jõustus 2011. aasta kevadel uus laenuvõtmiskorraldus: riikide suurema panuse toel kasvas IMFi laenuandmissuutlikkus ligikaudu 370 miljardi SDRini. Aastal 2011 vaadati üle ka IMFi seireprioriteetid. Ülevaatuse tulemusena rõhutati finants- ja välisstabiilsuse tagamist, mille toetamiseks tuleks kindlustada IMFi poliitiliste soovitude parem jõulepääs.

2011. aastal külastasid IMFi esindajad Eestit kahel korral. Tavapärased majanduspoliitilised konsultatsioonid peeti 6.–17. oktoobril, keskendudes Eesti majanduse kohandumisele ja kaugematele kasvuväljavaadetele. Visiitide põhjal valminud aruanne (artikkel IV raport) avaldati 2011. aasta 29. novembril IMFi ja Eesti Panga veebilehel. Fondi sõnul toetasid usaldusväärne majandus- ja eelarvepoliitika Eesti majanduse kiiret toibumist. Peamiste väljakutsetena märkis IMF jätkusuutliku majanduskasvu saavutamist, eelarveraamistiku tugevdamist ja tööpuuduse vähendamist. Kuigi IMFi hinnangul on siinne pangandussüsteem üleilmsele finantskriisile hästi vastu pidanud, on esmatähtis säilitada finantssektori stabiilsus ning selleks veelgi enam tõhustada piiriülest järelevalvet ja koostööd.

Eesti ja Rahvusvahelise Valuutafondi suhete riigisisene raamistik

Alates Eesti liitumisest Rahvusvahelise Valuutafondiga 1992. aastal on Eesti suhete eest IMFiga vastutanud Eesti Pank, kes on teinud selleks koostööd valitsusasutustega. 24. detsembril 2011 jõustusid seadusemuudatused²⁸, millega kinnistati kehtinud praktika.

²⁸ Riigikogu muutis 15. detsembril 2011 Eesti Panga seadust ning Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsust „Nõusoleku andmise kohta Eesti Vabariigi astumiseks Rahvusvahelise Valuutafondi, Rahvusvahelise Rekonstrueerimis- ja Arengupanga ning nende juurde kuuluvate organisatsioonide liikmeks“. Vt Rahvusvahelise Valuutafondi liikmeks olekuga seotud õigusaktide muutmise seadus <https://www.riigi-teataja.ee/akt/123122011009>.

Eesti Pank määrati Eesti esindajaks Rahvusvahelises Valuutafondis. Eesti Panga president esindab Eestit IMFi kõrgeimas otsustusorganis, aktsionäride nõukogus, ehk on Eesti kuberner. Valitsus nimetab asekuuberneri ehk aktsionäride nõukogu asendusliikme, kelleks on Rahandusministeeriumi kantsler. Eesti seisukohad fondis esitab Eesti Pank kooskõlastatult Rahandusministeeriumiga. Eesti Panga ja Rahandusministeeriumi koostöö IMFi teemadel sätestatakse ka sõlmimisel olevas koostööleppes.

Korrastati ka Eesti ja Rahvusvahelise Valuutafondi rahalisi suhteid. Valitsus andis Eesti Pangale üle IMFi liikmesusega võetud varalised kohustused. Selle tulemusena asendati IMFis seni Eesti kvoodi katteks emiteeritud valitsuse võlakirjad Eesti Panga rahalise sissemaksega ning Eesti Pank tasus 2012. aasta jaanuaris 2008. aastal muudetud IMFi kvoodivalemiga kaasnenud kvoodisuurenduse 34 miljoni euro väärtuses.

Koostöö Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga

Riikide koostöö Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga tähendab eelkõige majanduspoliitika kogemuse jagamist, parimate kogemuste väljaselgitamist ning hea tava väljatöötamist. Eesti Panga eksperdid on kaasatud OECD nende töörühmade ja komiteede töösse, mis tegelevad majandus- ja finantssektori poliitika ning statistikaga. Samuti kohtuvad Eesti Panga esindajad regulaarselt OECD ekspertidega ning selgitavad oma vaateid majanduse ja finantssektori arengusuundumuste ja poliitika kohta. Kord kahe aasta jooksul avaldab OECD Eesti majandusülevaate.

Koostöö Rahvusvaheliste Arvelduste Pangaga

Rahvusvaheliste Arvelduste Pank on keskpankade vanemaid koostöövorme. Eesti Pank on BISi asutajaliige (asutati 1930. aastal) ning Eesti Panga president osaleb keskpankade juhtide regulaarsetel kohtumistel.

Rahvusvaheliste Arvelduste Panga kohtumistel käsitletakse keskpankade rahvusvaheliselt kõige aktuaalsemaid rahapoliitilisi küsimusi, eri maailmajagude majandus- ja finantsturgude olukorda ning finantssektori juhtimist ja järelevalvet. BISi komiteed töötavad välja rahvusvahelise hea tava ja standardid nii finantssektori järelevalve kui ka maksesüsteemide vallas, samuti koordineeritakse mõningaid keskpankade statistikategevuse küsimusi.

Koostöö reitinguagentuuridega

Eesti on alates 1997. aastast tellinud riigireitingu hinnanguid kolmelt peamiselt üleilmselt reitinguagentuurilt: Moody's Investors Service, Standard & Poor's ja Fitch Ratings. Suhtlus reitinguagentuuridega hõlmab kord aastas toimuvaid reitinguviisiite ning regulaarset infovahetust analüütikutega.

Kuni 2011. aasta oktoobrini korraldas Eesti riigi suhteid reitinguagentuuridega Eesti Pank, edaspidi tellib riigireitingu Rahandusministeerium. Eesti Pank vastab vajaduse korral endiselt reitinguagentuuride infopäringutele ja tutvustab agentuuride analüütikutele oma vaateid Eesti majanduse ja pangandussektori kohta.

Koostöö Eestis

Eesti Pank teeb tihedat koostööd teiste riiklike institutsioonidega, erialaliitude ja erasektori esindajatega ning ülikoolidega. Eesti Panga juhid ja eksperdid osalevad erinevates Eesti koostöörühmades (vt tabel 8).

Tabel 8. Koostöö Eestis

- Finantsinspektsiooni nõukogu
- Tagatisfondi nõukogu
- Stabiiliseerimisreservi nõukogu
- Statistikanõukogu
- Eesti maksesüsteemide ekspertide nõukogu
- Rahandusministeeriumi juurde moodustatud riskide juhtimise komitee
- Rahandusministeeriumi, Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni ühiskomisjon
- Euroopa Liidu koordinatsioonikogu
- Töörühm Eesti konkurentsivõime strateegia uuendamiseks ja elluviimiseks
- Aruandluskorraldust lihtsustav valitsuskomisjon
- NASDAQ OMX Tallinna börsi noteerimis- ja järelevalvekomisjon
- Euroopa Maksenõukogu Eesti toimkonna koosolek
- SWIFTi kasutajate töögrupp Eesti Pangaliidu juures
- TARGET2-Securities Eesti kasutajagrupp
- Pangaliidu kommunikatsiooni töögrupp
- Rahandusministeeriumi juurde moodustatud finantskirjaoskuse edendamise strateegia koostamise komisjon
- Rahapesu ja terrorismi tõkestamise koordinatsioonikomisjon
- Töögrupp Eesti esindamiseks Euroopa Komisjonis, Euroopa Kohtus ja esimese astme kohtus Eesti seisukohtade väljatöötamiseks
- Euroopa Liidu edasise laienemisega tegelev tööühm

Eesti Panga president ja juhatuse liikmed kohtuvad Vabariigi Presidendi, peaministri, rahandusministri ning riigikogu komisjonide esindajatega (rahanduskomisjon, majanduskomisjon ja Euroopa Liidu asjade komisjon). Koos Välisministeeriumiga kohtutakse Eestis ja välismaal resideerivate saadikutega.

Riigisisese kõrgetasemelise koostöö näide on ka Eesti Panga algatusel kord kvartalis toimuvad kohtumised, kus keskpanga, Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Peaministri Büroo ametnikud ja Vabariigi Presidendi majandusnõunik arutlevad päevakajalistel majandusteemadel: Eesti majandusolukord ja -prognoos, eelarvestrateegia, finantsstabiilsus, Eesti tööturu olukord, rahvusvaheline koostöö jpm.

Euroopa Liidu otsustusprotsessides osalemise koordineerimiseks Eestis asutati 2005. aastal Euroopa Liidu koordinatsioonikogu (KOK), mille töös osalevad kõik ministeeriumid ja Eesti Pank. KOKi tegevus hõlmab Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmise koordineerimist, valitsusele esitatavate seisukohtade arutelu ning ametkondade teabevahetust Euroopa Liidu küsimustes. Eesti Panga jaoks olulisim on võimalus kaasa rääkida ELi majandus- ja rahandusministrite kohtumiste (ECOFIN) ning

valitsusjuhtide kohtumiste (ülemkogu) ettevalmistustes. Eesti Pank korraldas 2011. aasta augustis koordineerimiskogu väljasõiduistungit, kus keskpanga esindajad tutvustasid Eesti Panga rolli euro-süsteemis ning eurosularahaga seotud tegevusi. Riigikantselei ELi sekretariaadi juhtimisel arutati valitsusse heakskiitmiseks saadetavat poliitikadokumenti „Eesti Euroopa Liidu poliitika 2011–2015“.

Eesti Panga ja Rahandusministeeriumi igapäevane ühistöö hõlmab õigusaktide väljatöötamist, rahvusvahelist suhtlust ja mitut muud valdkonda. 2011. aastal korraldati keskpanga ja Rahandusministeeriumi ühisseminar, mis keskendus maailmamajanduse väljavaate, ELi täiustatud eelarve- ja majandusseire rakendamise ning riigirahanduse ja eelarvepoliitika jätkusuutlikkuse teemadele.

Eesti Panga president on Finantsinspektsiooni nõukogu liige. Ühistegevus Eesti Panga juures asuva Finantsinspektsiooniga seisneb finantsüsteemi arengu jälgimises, finantssektori õigusloomes ning rahvusvahelises koostöös. Kord kvartalis toimuvad Eesti Panga, Rahandusministeeriumi ja Finantsinspektsiooni ühiskomisjoni kohtumised finantssektori poliitika küsimustes.

2011. aastal peeti mitu kõrgel tasemel kohtumist Eesti Pangaliidu liikmete ehk Eestis tegutsevate kommertsbankade esindajatega. Kommertsbankade eksperdid kohtuvad sageli Eesti Panga osakondade esindajatega, et täpsustada finantssektori taristu arendamise ärilisi ja tehnilisi ning statistika aruandluse täiendamise küsimusi. Eesti Panga president on Tagatisfondi nõukogu esimees ning keskpank osutab Tagatisfondile varahaldusteenust.

Statistikavaldkonnas teeb Eesti Pank aruandluskoormuse optimeerimiseks tihedat koostööd teise riikliku statistika tegijaga, Statistikaametiga, samuti Finantsinspektsiooni, Eesti Väärtpaberikeskuse, Justiitsministeeriumi Registrate ja Infosüsteemide Keskusega ning teiste partneritega. Olulist rolli omab ka 2011. aastal statistikaseaduse alusel loodud statistikanõukogu, mille eesmärk on muu hulgas kaasata riikliku statistika arengu suunamisse ühiskonna erinevaid huvirühmi. Statistikanõukogus esindab Eesti Panka asepresident.

Eesti Pank teeb sularaharingluse korraldamisel igapäevast koostööd krediidiasutuste ja sularahavedusid teostavate ettevõtetega AS G4S Eesti ja Eurex CS OÜ. Tihedad suhted on ka mitme teise ettevõttega, nagu näiteks Eesti Post. Sularaharingluse teemadel jätkusid 2011. aastal euro kasutuselevõttu ette valmistanud sularaha tööühma kohtumised, millest võtsid osa krediidiasutuste sularahajuhid ning sularahavedajate esindajad. 2011. aasta kevadel ja suvel viisid Eesti Panga sularaha- ja turvaosakonna eksperdid läbi koolitusi sularahakäitlejatele. Samuti on Eesti Pangal koostöö turvalisuse tagamisel Siseministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Piirivalve- ja Politsei ameti, Kaitsepoliitsei ameti, Päästeameti ning Kaitseväge ja Kaitseliiduga. Võltsingukahtlusega sularaha ekspertiise teostab Eesti Pangaga sõlmitud koostöölepe alusel Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.

Avalikud suhted

Eesti Panga avalik suhtlus toetab keskpanga põhieesmärgi – hinnastabiilsuse tagamine euroalal – ja panga strateegiliste eesmärkide saavutamist. Avaliku suhtluse ja avalikkusele edastatud sõnumite abil kujundatakse inimeste ja turuosaliste põhjendatud ootusi majanduse arengule, aidates selle kaudu langetada nende majandusotsuseid. Mida paremini saavad avalikkus ja turuosaliselised aru keskpanga tegevusest ja mõistavad otsuseid, seda edukamalt saab eurosüsteem, sealhulgas Eesti Pank, oma ülesandeid ellu viia. Selline avalikkuse toetus aitab kaasa Eesti stabiilsele ja kehtivale majandusarengule.

Eesti Panga avaliku suhtluse ülesanne on

- edendada avalikkuse arusaamist keskpanga rahapoliitikast ja tagada piisav toetus sellele;
- hoida ja väärtustada kuvandit Eesti Pangast kui pädevast, iseseisvast ja usaldusväärsest institutsioonist ning näidata keskpanga rolli riigi majanduspoliitika ja -arengu suunamisel;
- tagada majandusotsuseid toetava taustinfo võimalikult hea kättesaadavus turuosalistele.

Oma ülesannete täitmisel lähtub Eesti Panga avalik suhtlus viiest põhimõttest: usaldusväärsest, avatusest, ühehäälsusest, arusaadavusest ja esinduslikkusest. See tähendab, et keskpanga sõnumite edastamisel on olulisim usaldusväärse kuvandi olemasolu ja selle säilitamine. Usaldusväärsus põhineb asjatundlikkusel ja võimalikult avatud suhtlemisel – keskpank edastab oma sõnumeid erinevate kanalite ja kõneisikute vahendusel ühtemoodi arusaadavalt. Ka peavad Eesti Panga kõik kõneisikud, nagu ka töötajad üldiselt, arvestama sellega, et nad on igal hetkel Eesti Panga esindajad.

Alates 2011. aasta algusest täidab Eesti Pank ka eurosüsteemi esindaja rolli. See on kaasa toonud uusi ülesandeid ja täiendanud suhtluspõhimõtteid. Nii näiteks on Euroopa Keskpanga nõukogu liikmed, sealhulgas Eesti Panga president, kokku leppinud, et nädal aega enne nõukogu istungit, kus tehakse rahapoliitilisi otsuseid, ei anna nad avalikes esinemistes ja intervjuudes vihjeid sellele, kuidas nad kavatsevad otsustada.

Olles eurosüsteemi liige ehk üks euroala keskpank, seisab Eesti Pank hea ka eurosüsteemi ja euro kuvandi eest. Samavõrra, kui on oluline Eesti Panga usaldusväärse kuvandi olemasolu oma ülesannete elluviimiseks, on tähtis eurosüsteemi usaldusväärne maine. Eesti Pank saab järjepidevate ja arusaadavate seletuste kaudu kaasa aidata sellele, et inimesed mõistaksid euroalal toimuvat. Inimeste piisav toetus aitab saavutada euroala majandus- ja finantsstabiilsust.

Eesti Pank annab regulaarset ja põhjalikku teavet enda tegevusvaldkondade kohta ja majanduspoliitika küsimustes. Pank on võtnud endale kohustuse avaldada infot ulatuslikumalt ja sagedamini kui seadusest tulenev aruandekohustus (vt ka peatükk „Keskpanga aruandekohustus“). Keskpank esitleb avalikkusele neli korda aastas oma arusaama Eesti majandusolukorra kohta (kaks korda avaldati ja esitleti finantssektori ülevaateid ja kaks korda majandusprognosi) ning avaldas 16 majanduskommentaari jooksvate majandusnäitajate kohta ning mitmesuguseid muid ülevaateid ja analüüse.²⁹ Samuti vahendasime 2011. aastal 15 Euroopa Keskpanga pressiteadet ja avaldasime oma kodulehel igal kuul Euroopa Keskpanga kuubulletääni eestikeelse juhtkirja.

²⁹ Vt ka lisa „Eesti Panga publikatsioonid 2011“.

Keskpank peab oluliseks pakkuda infot võimalikult õigeaegselt ning infosajaajale arusaadavalt ja mugavalt. Näiteks on Eesti Panga regulaarsed trükised eraisikust ja ametkondadest tellijatele tasuta ning nende infomaterjalide lugejaid on nii Eestis kui ka laias maailmas. Samuti saadab Eesti Pank finantshariduse edendamise eesmärgil oma üllitisi Eesti ülikoolidele, raamatukogudele ja meediaväljaannetele. Kõik Eesti Panga väljaanded on kättesaadavad ka veebilehe kaudu.

Lisaks veebilehel avaldatavale teabele ja erinevatele trükistele saavad huvilised infot Eesti Pangast ka küsida. Infopäringuid saab esitada kirja, e-posti ja telefoni teel. Igapäevaselt pangale laekuvate päringute arv suurenes 2011. aastal märgatavalt, nagu ka 2010. aastal – keskpangale laekus 5162 päringut, millest 3978 esitati infotelefoni, 1184 e-posti ja kirja vahendusel ning Eesti Panga koduleheküljel asuva küsimuste esitamise liidese kaudu. Teabenõudena registreeriti 25 päringut.

Eesti Pangale esitatud küsimuste arv kasvas hüppeliselt juba 2010. aasta viimases kvartalis, kui inimesed tundsid enim huvi eurole ülemineku praktiliste aspektide vastu. Palju küsimusi esitati euromüntide kehtivuse, rahavahetuse tähtaja ja rahavahetuse kursi kohta, samuti said väga suure tähelepanu ja huvi osaliseks Eesti euromüntide stardikomplektid. Täpsustavaid küsimusi esitati ka parajasti toimuvate eurole üleminekuga seotud teavituskampaaniate või mõne teostunud suurema muudatuse kohta, näiteks huvitusid ettevõtjad paralleelhindade näitamisest ja ümardamisreeglitest. Terve aasta jooksul tunti kõige rohkem huvi Eesti Panga numismaatiliste toodete ja muuseumi töö vastu.

Meediasuhtlus ja avalikud esinemised

Eesti Panga tegevust ja keskpanga majanduspoliitilisi seisukohti kajastavaid kirjutisi, uudistekste, raadio- ja teleuudiseid ning viiteid Eesti Panga kommentaaridele ilmus Eesti meedias 2011. aastal ligikaudu 5200 korda. Aasta alguses tundis meedia väga suurt huvi eurole ülemineku, eeskätt selle tehniliste üksikasjade vastu. Nii aasta alguses kui ka kogu aasta jooksul äratas meedias huvi ringluses olevate kroonide arv. Euro kasutuselevõtu edusammude kõrvale kerkisid järjest enam huviorbiiti euroala majandus- ja finantsolukord ning finantskriisi mõju majanduse arengule ja väljavaadetele. Kogu aasta vältel käsitleti ka hinnatõusu temaatikat.

2011. aastal pidas Eesti Pank üheksa pressikonverentsi ja esitlust ning andis välja 119 pressiteadet ja kommentaari. Lisaks andsid panga juhid ja eksperdid ühtekokku ligi 38 pikemat intervjuud ning ilmus seitse majanduspoliitilist artiklit. Panga esindajad tegid aasta jooksul ligikaudu 30 avalikku ettekannet või esinemist eesti, vene või inglise keeles.

Eesti Panga kommunikatsiooniprojektid eurosüsteemis

2011. aastal hakkas Eesti Pank osalema euroala keskpankade teavituskampaanias. Kogu euroalal on keskpankade tähelepanu pööratud inimeste teadlikkuse suurendamisele eurosularaha turvamärkide kohta, et sellega vähendada võltsingute levikut. Kõik euroala riikide keskpangad, sealhulgas Eesti Pank, jagavad põhjalikku infot pangatähtede turvamärkide kohta ja seletusi selle kohta, kuidas saab ehtsaid ja võltsitud pangatähti ära tunda. Nii on suur osa teavituskampaaniate mõeldud just erinevate sihtrühmade teadmiste suurendamiseks.

Esimene suurem projekt 2011. aasta alguses oli veebipõhise võistlusemängu „Eurojooks“ läbiviimine Eesti põhikoolide õpilaste seas. Võistlusemängus pidi tundma europangatähtede turvamärke, euro-müntide rahvuslike külgede kujundusi ja lisaks koguma võimalikult palju punkte. Võistlusemängust osavõtt oli aktiivne ja võistlusel osalesid koolid üle Eesti. Neli parema tulemuse saavutanud klassi kutsuti võistluse finaalmängule Eesti Panka. Võistlusemängu parimaks osutus Suure-Jaani gümnaasiumi 6. klass. Lõppvõitluse läbiviimisel ja auhindade jagamisel osalesid Euroopa Keskpanga esindajad. Sama võistlusemäng jätkub uues voorus 2012. aastal, kui õpilastel on võimalus osa võtta üle-euroopalisest võistlusest ja jõuda kevadel toimuvale finaalmängule Frankfurdis.

2011. aasta kevadel ja suvel viisid Eesti Panga sularaha- ja turvaosakonna eksperdid läbi mitu koolitust sularahakäitlejatele. Koolitused jätkuvad vastavalt nõudlusele ka edaspidi. Täpset ja põhjalikku infot europangatähtede turvamärkide kohta leiab Eesti Panga ja Euroopa Keskpanga kodulehelt, samuti on huvi korral võimalus tellida selleteemalisi trükiseid Eesti Pangast või printida neid välja kodulehtedelt.

Teine suurem projekt, milles Eesti Pank 2011. aastal eurosüsteemis kaasa löi, oli eurosularaha 10. aastapäevale pühendatud teavituse ettevalmistus. Kuigi Eesti oli rahaliidu liige olnud alles vähem kui aasta, löi Eesti Euroopa Keskpanga eestvedamisel kaasa infomaterjalide väljatöötamisel. Aastapäeva puhuks loodi spetsiaalne logo, mis koondas teavet ühe eristatava märgi abil ning samas suunas tähelepanu asjaolule, et ühisraha on käibel olnud juba kümme aastat. Sellega seoses oli taas fookuses eurosularaha turvalisus ja aastapäeva puhuks valmis lühifilm europangatähtede ja -müntide tootmisest ning nende turvamärkidest. Lühifilmis kasutati „Katsu-vaata-kalluta“ teavitusklippe, mis on eestlastele tuttavad eurole ülemineku teavituskampaaniast. Kõik eurosularaha 10. aastapäevale pühendatud materjalid on avaldatud Eesti Panga ja Euroopa Keskpanga kodulehtedel.

Eurosüsteemis on olulisel kohal finantsteemalise hariduse levitamine. Selleks puhuks on Euroopa Keskpank koos teiste euroala keskpankadega välja töötanud veebipõhiseid mängu erinevatele sihtgruppidele. Mängude abil seletatakse majanduse ja rahapoliitika toimimist („Economia“) ning hinnatõusu ja hinnastabiilsuse temaatikat („Inflation Island“) eelkõige vanemas koolieas olevatele õpilastele, kuid oma teadmisi saavad testida kõik huvilised. Lisaks on olemas lihtsamaid mängu nooremale koolieale ja interaktiivseid esitlusi keskpanga tegevuste ja sularaha turvamärkide kohta.

Selliseid mängu plaanitakse eurosüsteemis teha edaspidigi, nagu ka jagada üldisi finantsalaseid teadmisi. Lisaks koostööle erinevate asutuste ja koolidega kasutavad keskpangad selleks oma muuseume. Keskpankade muuseumid pakuvad rahaajaloo esitlemise kõrval võimalust tutvuda interaktiivsel ja põneval moel keskpanga ja selle tegevustega.

Eesti Panga muuseum

2011. aasta aprillis sulges Eesti Panga muuseum oma ukсед, et need aasta lõpus taas avada uutes ruumides ja uue sisuga.

Kuigi muuseum uuenes põhjalikult, jäi tema põhieesmärk siiski samaks – hoida ja väärtustada Eesti Panga ja Eesti raha ajalugu kui üht osa Eesti kultuuripärandist. Selle lisandus veel üks ülesanne – tutvustada ja seletada keskpanga rolli ja tegevusi ühiskonnas. Just selle ülesande eluviimine on uue

muuseumi jaoks järgnevatel aastatel suurim väljakutse. Pangandust aitavad huvilistele atraktiivsemaks muuta interaktiivsed mängud ja loengud, mis sobivad temaatiliste koolitundide täiendamiseks.

Muuseum soovib eelkõige laiendada erinevas vanuses kooliõpilaste silmaringi, ent seal leidub huvipakkuvat ka kõigile teistele, kes soovivad värskendada oma teadmisi Eesti raha, keskpanga või tema tegemiste kohta.

Keskpanga muuseumi ettevalmistustööd algasid juba 2008. aastal, ehitustööde ettevalmistused ja projekteerimistööd jätkusid 2009. ja 2010. aastal. Kogu projekti maksumus oli 1,7 miljonit eurot.

Eesti Panga uuenenud muuseumi esitleti pidulikult 30. detsembril 2011 ja igapäevane töö algas uuesti 3. jaanuaril.

Ülo Udumäe
2010
„Võrumaa”

JUHTIMINE, ORGANISATSIOON JA PERSONALIPOLIITIKA

Eesti Panga järelevalve- ja juhtimisorganid

Eesti Panga nõukogu

Eesti Panga järelevalveorgan on Eesti Panga nõukogu. Nõukogu pädevus on määratud Eesti Panga seadusega. Nõukogu ainupädevusse kuulub muu hulgas:

- Vabariigi Presidendile Eesti Panga presidendi ametissenimetamiseks ettepaneku tegemine;
- Eesti Panga asepresidentide, Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste juhtide ning siseauditi osakonna juhataja ametissenimetamine ja vabastamine, Finantsinspektsiooni nõukogu³⁰ kahe liikme nimetamine ja tagasikutsumine Eesti Panga presidendi ettepanekul;
- Eesti Panga põhikirja ning Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste põhikirjade ning siseauditi osakonna põhimääruse kinnitamine;
- Eesti Panga eelarve täitmise järelevalve;
- Eesti Panga siseaudiitorite määramine, siseauditi tööplaani kinnitamine ja siseauditi tulemuste alusel otsuste tegemine;
- Eesti Panga sõltumatute audiitorite nimetamine;
- Eesti Panga aastaaruande kinnitamine Eesti Panga presidendi ettepanekul;
- Eesti Panga nimel Riigikogule esitatavate kirjalike ettepanekute ja muude dokumentide läbivaatamine ning heakskiitmine.

Eesti Panga nõukogu saab Eesti Panga presidendilt regulaarselt teavet Eesti ja euroala majanduse, rahapoliitika, finantssektori olukorra ning Eesti Panga eelarve täitmise kohta. Nõukogu istungid toimuvad vähemalt kaheksa korda aastas.

Eesti Panga nõukogu praeguse koosseisu nimetas Riigikogu ametisse 18. veebruaril 2009. Sinna kuuluvad Jaan Männik (esimees, ametisse nimetatud 13. juunil 2008), Riigikogu liige Kalev Kallo, Tartu Ülikooli õigusteaduskonna eraõiguse instituudi äriõiguse ja intellektuaalse omandi õppetooli juhataja, tsiviilõiguse professor Irene Kull, Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna rahanduse ja panganduse professor Enn Listra, ühiskonna- ja majandustegelane Tõnis Palts, ühiskonna- ja majandustegelane Liina Tõnisson ning Tartu Ülikooli majandusteaduskonna rahvusvahelise ettevõtluse professor, akadeemik Urmas Varblane. Nõukogu liikmeks nimetati ka Riigikogu liige Jürgen Ligi, kelle volitused peatusid tema nimetamise tõttu rahandusministriks 4. juunil 2009. Jürgen Ligi töötamise ajaks valitsuse liikmena nimetas Riigikogu alates 26. jaanuarist 2010 nõukogu asendusliikmeks Riigikogu liikme Valdo Randpere.

Eesti Panga president

Eesti Panga president on alates 7. juunist 2005 Andres Lipstok.

³⁰ Finantsinspektsiooni nõukogu koosneb kuuest liikmest, kellest kaks – rahandusminister ja Eesti Panga president – on liikmed ametikoha järgi ja neli on nimetatavad liikmed. Nõukogu esimees on rahandusminister. Nõukogu nimetatavatest liikmetest pooled nimetab ja kutsub tagasi rahandusministri ettepanekul Vabariigi Valitsus ja pooled Eesti Panga presidendi ettepanekul Eesti Panga nõukogu.

Eesti Panga juhatus

Eesti Panga juhtimisorgan on juhatus. Juhatusesimees on oma ametikoha järgi Eesti Panga president. Juhatus koosneb presidendist ja asepresidentidest.

Eesti Panga juhatusse kuulusid 2011. aastal president Andres Lipstok ning asepresidendid Rein Minka ja Märten Ross, kelle ametiajad lõppesid 7. juulil 2011. Eesti Panga nõukogu nimetas uuteks asepresidentideks Ülo Kaasiku alates 8. juulist 2011 ja Madis Mülleri alates 1. septembrist 2011.

Eesti Panga tegevuse üldjuht on president Andres Lipstok. Tema ainupädevusse kuulub panganduspoliitika kujundamine ning Eesti Panga tegevuse üldjuhtimine, Eesti Panga nõukogu otsuste täitmise korraldamine ning selleks vajalike meetmete rakendamine, Eesti Panga eelarve kinnitamine, samuti Euroopa Keskpankade Süsteemi ülesannete täitmise korraldamine.

Eesti Panga president annab keskpanga tegevusest aru Riigikogule ja vastab Riigikogus Eesti Panga tegevuse kohta esitatud arupärimistele. Eesti Panga president annab oma tegevusest regulaarselt aru Eesti Panga nõukogule.

Seoses muudatustega Eesti Panga juhtkonnas muutusid 2011. aastal ka juhtkonna liikmete vastutusalad.

Kuni septembrini 2011 olid president Andres Lipstoki vastutuses Eesti Panga tegevuse üldjuhtimine, juhtimiskorralduse ülevaatamine ja kontroll, samuti Eesti Panga rahvusvahelised ja avalikud suhted, õiguskeskkonna kujundamine ning sisemine asjaajamine ja füüsiline töökeskkond. Alates septembrist jäi tema vastutusvaldkondadest välja füüsiline töökeskkond ja lisandusid personalitöö ja organisatsiooni arendus ning sularaharingluse korraldamine ja töökeskkonna turvalisus. Ühtlasi kontrollib ta asepresidentide ja siseauditi osakonna juhataja tööd.

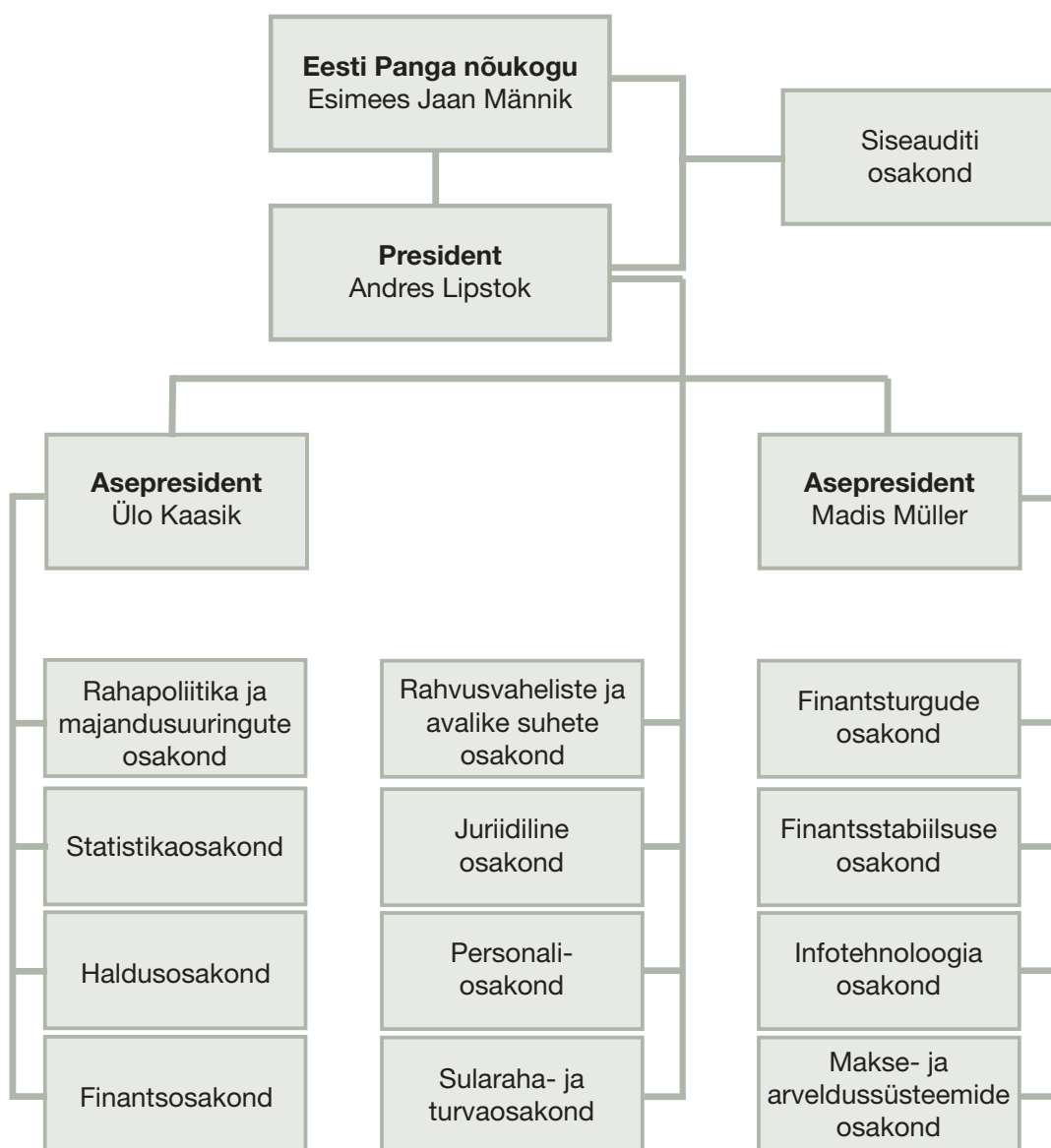
Kuni 7. juulini 2011 ametis olnud asepresident Märten Ross vastutas rahapoliitiliste otsuste ettevalmistamise ja täideviimise, Eesti Panga finantsvarade juhtimise, riikliku statistika kogumise, koostamise ja avaldamise, majandusuuringute ja majandusalase täiendõppega seotud tegevuste ning Eesti Panga finantsarvestuse ja -aruandluse eest.

Kuni 7. juulini ametis olnud asepresident Rein Minka vastutusalas olid sularaharingluse korraldamine ja töökeskkonna turvalisus, Eesti Panga arveldussüsteemi töökindel toimimine ja tervikliku arengu juhtimine, infotehnoloogilise töökeskkonna kujundamine, personalitöö ning finantssektori poliitika väljatöötamine ja elluviimine ning finantssektorit käsitleva teabe kogumine, käitlemine ja avaldamine.

Alates septembrist 2011 vastutab asepresident Ülo Kaasik rahapoliitiliste otsuste ettevalmistamise, majandusuuringute, Eesti Panga finantsarvestuse ja -aruandluse, välissektori statistiaki tegemise ja muude statistikavaldkonda jäävate ülesannete täitmise ning Eesti Panga sisemise asjaajamise ja füüsilise töökeskkonna eest.

Asepresident Madis Mülleri vastutusallas on Eesti Panga arveldussüsteemi töökindel ja kuluefektiivne toimimine, infotehnoloogilise töökeskkonna kujundamine, finantsstabiilsuse tagamine, finantssektori statistika kogumine ja avaldamine, rahapoliitiliste otsuste täideviimine ning Eesti Panga finantsvarade juhtimine.

Eesti Panga organisatsiooniskeem (31.12.2011)

Koostöö Finantsinspeksiooniga

Eesti Panga juures tegutseb Finantsinspeksioon, mille ülesanne on riiklik järelevalve Eestis tegevusloa alusel tegutsevate pankade, kindlustusseltside, kindlustusvahendajate, investeerimisühingute, fondide ja väärtpaberiturule.

Finantsinspeksiooni tööd korraldab juhatus, mille esimees on Raul Malmstein. Inspeksiooni tööd kavandab nõukogu eesotsas nõukogu esimehega, kes ametikoha järgi on Eesti Vabariigi rahandusminister (2011. aastal Jürgen Ligi). Finantsinspeksiooni nõukokku kuuluvad ka Eesti Panga president Andres Lipstok ja Eesti Panga nõukogu liige Valdo Randpere ning Rein Minka, kelle on nimetanud Eesti Pank.

Eesti Panga juhtimissüsteemi ja töökorralduse arendamine 2011. aastal

Organisatsiooni väärtused ja väärtustepõhine juhtimine

Eesti Panga juhatus on sõnastanud järgmised Eesti Panga väärtused.

Asjatundlikkus

- Oleme informeeritud ning lähtume oma tegevuses pikaajalistest eesmärkidest.
- Meie edastatud sõnumid on selged ja arusaadavad.
- Meie töötajatel on parim erialane ettevalmistus ja lai silmaring.
- Väärtustame iseõppimist, enesetäiendamist ja õpime parimatelt.
- Töötajate oskuste ja teadmiste vahetamine on oskuslikult korraldatud.
- Pühendume põhieesmärkidele ja tegutseme heaperemehelikult.

Koostööle suunatus

- Tegutseme paindlikult ja oleme uuendusmeelsed.
- Kaasame eksperditeadmise ja panustame seal, kus see on oluline.
- Tegutseme heas usus ja usaldame üksteist.
- Tegutseme meeskondlikult.

Usaldusväärsus

- Oleme organisatsioonile ustavad ja tööle pühendunud.
- Meie sõnad ja teod on omavahel kooskõlas.
- Oleme avameelsed ja enesekriitilised.
- Oleme järjepidevad.

Hoolivus

- Hoiame üksteist oma tööga kursis ja anname vastastikku tagasisidet.
- Tunnustame hea töö tegijaid.
- Arvestame teistega, oleme vastutulelikud ja abivalmid.

Sõnastatud väärtused on osa panga juhtimissüsteemist. Neid kasutatakse töö igapäevases ja juhtumikeskses analüüsis ning ka üldistatud analüüsis iga-aastaste arenguveestluste käigus.

Arenguvestlused

Arenguvestlused toimusid 2011. aastal panga töötajatele harjumuspäraselt. Vestluste kokkuvõttena anti peale organisatsiooniga seotud ettepanekute ka esmane tagasiside eurole üleminekuga seonduvast. Kokkuvõttes käsitletud teemasid esitleti ja arutati lühiseminaril panga kõikide töötajatega.

Eesti Panga juhtimissüsteemi arendamine

Suvel 2011 alustati rahapoliitika osakonna ja majandusuuringute osakonna ühendamist, mille tulemusena moodustati sügiseks rahapoliitika ja majandusuuringute osakond.

Aastal 2011 kujundati ümber panga juhtimissüsteemi arendamise komisjon, mille uus nimi on organisatsiooni arendamise komisjon. Ümberkujundamisega tagatakse organisatsiooni arendustööde laiapõhjalisem ettevalmistus.

Bureau Veritas Eesti OÜ kinnitas panga sularaha- ja turvaosakonnale esmakordselt 2002. aastal välja antud kvaliteedisertifikaadi ISO 9001:2008 kehtivust. Kvaliteedisertifikaat kinnitab, et sularaha menetlemine ja selle turvamise protsess Eesti Pangas on kooskõlas standardi nõuetega.

Toimus juba kuues TNS Emori iga kahe aasta tagant korraldatav töötajate rahulolu ja pühendumuse uuring, mis näitas Eesti Panga töötajate endiselt kõrget pühendumust.

E-Eesti Pank

Asjaajamise arengustrateegia ehk e-Eesti Panga põhiteemad 2011. aastal olid järgmised:

- lõimumine euroala dokumendihaldusesüsteemiga;
- Eesti Panga asjaajamisreeglite ühtlustamine Euroopa Keskpanga standarditega;
- säilitusväärtusega dokumentide korrastamine;
- dokumendiregistrite metaandmete ülevaatus;
- Eesti Panga dokumentide arhiiviväärtuse hindamine koostöös Riigiarhiiviga;
- meenemüntide kinkimiseks tellimise ja kingitavate müntide arvestuse töövoos ettevalmistamine.

Riskihaldus

Aastal 2011 jätkus talitluspidevuse ja riskijuhtimine kinnitatud reeglite ning väljakujunenud korralduse kohaselt. Võrreldes 2010. aastaga panga summaarne riskitase 2011. aastal oluliselt ei muutunud. Riskijuhtimise meetmeid on rakendatud piisavalt.

Talitluspidevuse juhtimise valdkonnas osales Eesti Pank Siseministeeriumi korraldatud hädaolukorra seaduse analüüsis, mille käigus esitasime elutähtsate teenuste regulatsiooni ja korralduse täiustamise ettepanekuid. Aastal 2011 vaadati üle Eesti Panga talitluspidevuse plaanide testimise põhimõtted ja suurendati testide hulka ning ulatust. See lisab kindlustunnet, et pank on valmis tegutsema erinevates kriisiolukordades.

Eesti Panga personalipoliitika

Eesti Panga personalipoliitika eesmärk on tagada panga peaeesmärkide täitmiseks töötajate värbamine, arendamine ja koolitus, motiveerimine ning õiglane tasustamine.

Töötajad

Töötajate värbamisel eelistatakse sisekonkurssi, mille peaeesmärk on motiveerida töötajaid pangasisese karjääri abil. Väliskonkurss korraldatakse sisekonkursi ebaõnnestumisel või siis, kui vajatakse keskpanga omast erineva kogemusega töötajat. Juhtide ja teiste vastutusrikaste ametikohtade täitmisel kasutatakse pangas ametikoha kompetentsusmudelit, mis on kandidaatide teadmiste ja oskuste ning isikuomaduste hindamise parim vahend.

Eesti Panga tasukorraldus lähtub vajadusest värvata ja säilitada võimalikult pädevaid töötajaid, motiveerida neid tulemuslikule tööle ning aidata kaasa panga kui tööandja hea maine kujundamisele. Tasu keskmine suurus pangas peab olema konkurentsivõimeline tööturul, kus pank töötajate pärast konkureerib. Üldjuhul tähendab see finantssektori tööturгу Tallinnas.

Tippjuhtkonna töötasu määramisel arvestab Eesti Panga nõukogu Eesti tippjuhtide palku üle 32 miljoni eurose käibega riigi- ja eraomanduses olevates ettevõtetes. Tippjuhtide töötasu suurust mõjutavad ka palgaturuandmete muutused finantssektoris. Eesti Panga presidendi töötasu ei tohiks olla väiksem kui võrreldavate ettevõtete ja asutuste tippjuhtide keskmine palk.

Aastal 2011 oli Eesti Panga nõukogu liikmetele välja makstud tasu (põhitöötasu ja lisatasud) kokku 105 837,96 eurot ja Eesti Panga juhatuse liikmetele välja makstud tasu (põhitöötasu ja lisatasud) kokku 381 033,99 eurot. Eesti Panga juhatusele makstud tasu sisaldab ka lahkunud asepresidentidele makstud lahkumishüvitist.

Panga juhtkonda mitte kuuluvate töötajate ametikohad on hinnatud Hay meetodil. Hindamistulemuste alusel jagunevad kõik ametikohad keskpanga ametikohtade klassifikatsioonis toodud palgagrupidesse. Eesti Pangas on kehtestatud kõiki palgagruppe läbiv palgaastmestik. Panga töötajad (v.a juhatuse liikmed) saavad palgaastme kohast töötasu, mida on võimalik tööperekondade kaupa kõrvutada nii pangas kui ka pangaväliselt.

Eesti Panga keskmine kuutöötasu (sh puhkusetasud ja lisatasud öhtu- ja öötundidel ning puhkepäevadel ja riiklikel pühadel töötamise eest) oli 2011. aastal 1856,5 eurot (2010. aastal 1922 eurot). See näitaja hõlmab nii tippjuhte kui ka teenindajaid, kuid suurima rühma keskpanga töötajaskonnast (ligikaudu 85%) moodustavad spetsialistid. Eesti Pangas töötav kesktasemespetsialist peab olema magistriskraadiga, vähemalt kolmeaastase erialase töökogemusega ning valdama heal tasemel inglise keelt kõnes ja kirjas. Ametialaselt osaleb ta vajaduse korral ka Euroopa Keskpanga või Euroopa Liidu mõnes töörühmas. Sellistele nõudmistele vastava spetsialisti keskmine kuutöötasu oli 2011. aastal 1450,02 eurot (2010. aastal 1545 eurot).

Aasta 2011 alguses oli pangal sõlmitud tööleping 260 töötajaga (tegelikult oli töö 244 töötajat, 16 töötaja tööleping oli peatatud), aasta lõpul aga 259 töötajaga (tegelikult oli töö 244 töötajat,

15 töötaja tööleping oli peatatud). Töölepingu peatamise põhjused olid lapsehoolduspuhkus, töötamine Euroopa Keskpangas või teistes rahvusvahelistes organisatsioonides.

Eesti Panga töötajate keskmine vanus 2011. aastal oli 43,5 aastat. Pangas töötas 105 meest (41%) ja 154 naist (59%).

Arendamine ja koolitus

Aastal 2011 kulutati panga töötajate arendamiseks 206 161 eurot, mis on 2,7% töötajate palgakulust. Koolitustel osales 213 töötajat ehk 87% panga töötajatest. Keskmiselt viibis iga töötaja koolitusel 3,9 päeva aastas ning tema arendamiseks kulus 830 eurot.

Põhilised koolitusvaldkonnad olid 2011. aastal juhtimine ja suhtlemine ning keeleõpe, milles korraldati koolitusi peaaegu kaks korda rohkem kui teistes valdkondades. Põhivaldkonna koolitustest 98% toimus välismaal, samal ajal kui kaasvaldkonnas õpiti välismaal kaks korda vähem kui Eestis. Sisekoolituse eelarve täitmine oli 2011. aastal erakordselt madal (32,8%), mida võib põhjendada sellega, et erinevatel põhjustel jäi ära kaks suurt põhivaldkonna koolitust ja juhtimisreservi koolitus lükkus ajapuudusel 2012. aasta algusesse.

Tasemekoolitusel osales 2011. aasta lõpuks 54 töötajat, neist üle 80% olid omandamas doktori- või magistriraadi.

Aastal 2011 stažeeris Euroopa Keskpangas lühiajaliselt üks Eesti Panga töötaja (kaks nädalat) ning Soome Keskpangas samuti üks Eesti Panga töötaja (kolm kuud). Eesti Pangas käisid stažeerimas üks töötaja Saksa Liidupangast (kaks nädalat), üks töötaja Euroopa Keskpangast (kaks nädalat) ning üks töötaja Rahandusministeeriumist (üks kuu).

Spordiklubi

Spordiklubil oli 2011. aasta lõpus 247 liiget. Populaarsemad alad olid ujumine, *fitness*, sulgpall, korvpall, võrkpall, tennis, jooga, sporttants, *bowling* ja murdmaasuusatamine. Ühiselt käidi talispordipäevadel Jänedal ja suvespordipäevadel Kihnus ning *bowling*'ut mängimas. Purjetajad seilasid Eesti vetes ja maletajad selgitasid endi hulgast parimat.

Firmaspordi võistlustel osalesid töötajad tennises, jalgpallis ja võrkpallis ning pangaliigas korvpallis. Euroopa keskpankade spordiüritustel löödi kaasa saali jalgpallis Soomes, korvpallis Prantsusmaal, sulgpallis Luksemburgis ja maleturniiril Hispaanias.

Finantsinspeksiooniga võrreldi edukalt võimeid jalg- ja korvpallis.

Kammerkoor

Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni töötajatest koorimuusikasõprade ühendus tuli esimest korda kokku 15. mail 1998. Praeguseks 25-liikmelist koori juhatab 2011. aasta algusest Sven Peterson. Koori tegevust koordineerib igaks uueks tegevusaastaks valitud juhatus.

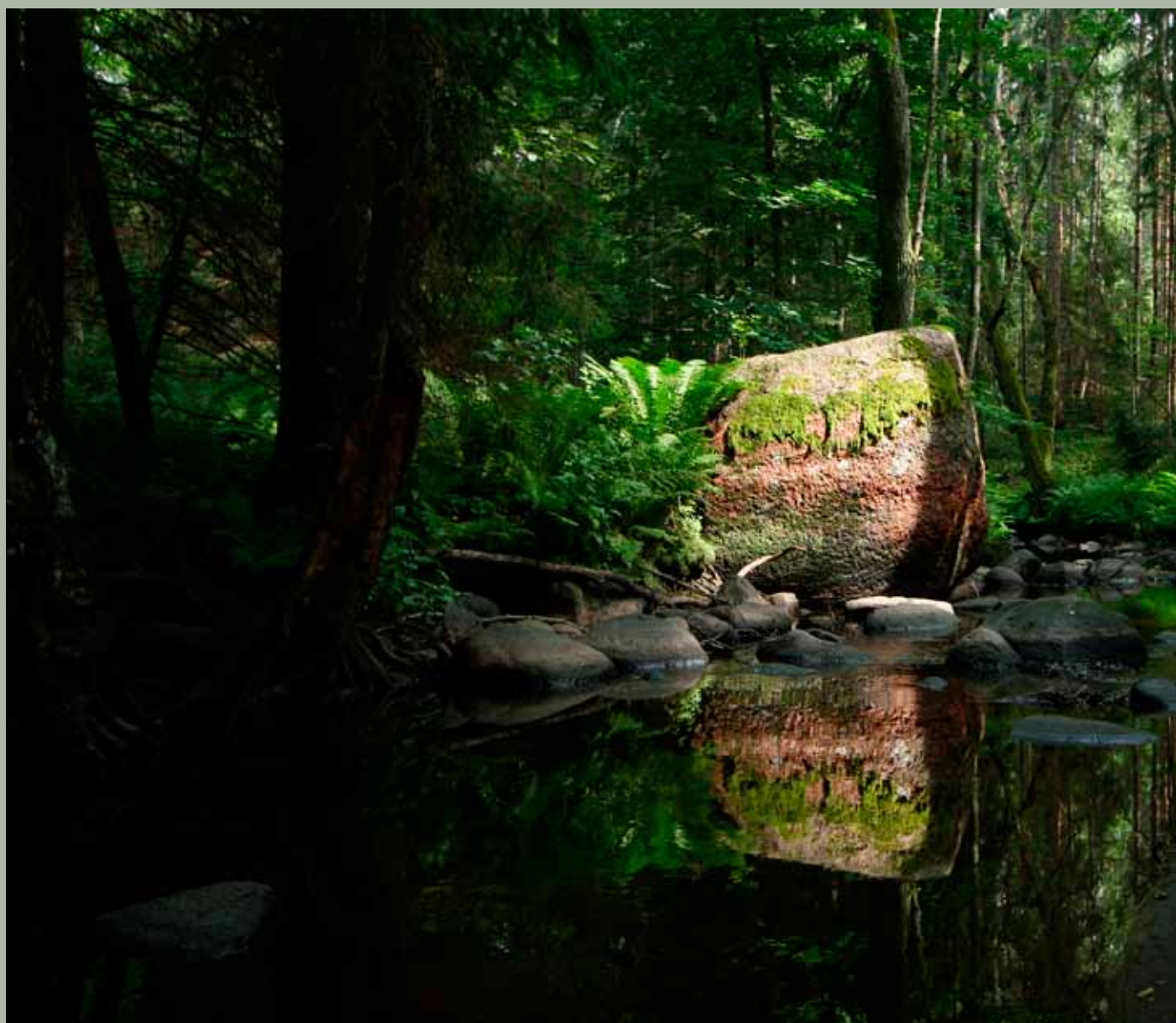
Aasta 2011 tähtsündmus oli osalemine Portugali keskpanga korraldatud Euroopa Keskpankade Süsteemi kultuurifestivalil Euroculture Lissabonis. Jätkus ka jõulukontserdi traditsioon.

Veiko Belials

2012

„Suur rändrahn mõnuleb päikeses”

Pildistatud metsa-aasta fotoprojekti „Meil on elu keset metsa” raames.

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

31. detsembril
2011 lõppenud
majandusaasta
kohta

JUHATUSE KINNITUS 31. DETSEMBRIL 2011 LÖPPENUD MAJANDUSAASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE

Juhatus deklareerib oma vastutust Eesti Panga aastaaruande koostamise eest 31. detsembril 2011 lõppenud majandusaasta kohta.

Eesti Panga aastaaruanne on koostatud vastavalt Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga (EKP) põhikirja artikli 26.4 alusel kehtestatud eeskirjadele. Osades, mida EKP suunised ei reguleeri, on lähtutud Eesti hea raamatupidamistava nõuetest. Raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Eesti Panga vara, kohustusi, kapitali ning majandustegevuse tulemust.

Raamatupidamise aastaaruande koostamine eelmises lõigus kirjeldatud nõuete kohaselt eeldab juhatuselt hinnanguid, mis mõjutavad Eesti Panga varasid ja kohustusi aruandekuupäeva seisuga ning tulusid ja kulusid aruandeperioodil. Need hinnangud põhinevad kättesaadaval infol Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga. Raamatupidamise aastaaruandes kajastatud majandustehingute lõplikud tulemused võivad erineda juhatuse antud hinnangutest.

Raamatupidamise aastaaruandele on 19. märtsil 2012 alla kirjutanud kõik sellel päeval juhatusse kuulunud liikmed.

Andres Lipstok Eesti Panga president,
juhatuse esimees

Ülo Kaasik asepresident,
juhatuse liige

Madis Müller asepresident,
juhatuse liige

BILANSS SEISUGA 31. DETSEMBER 2011 JA 2010
tuhat eurot

	Kirje	31.12.2011	31.12.2010
VARAD			
Kuld ja nõuded kullas	1	10 039	8702
Nõuded välisvääringus euroalaväliste residentide vastu		151 829	132 790
Nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu	2	74 133	72 653
Pankade saldod, väärtpaberiinvesteeringud ja muud välisvarad	3	77 696	60 137
Nõuded välisvääringus euroala residentide vastu	4	4929	5388
Nõuded eurodes euroalaväliste residentide vastu	5	1650	431 011
Rahapoliitiliste operatsioonidega seotud laenuid eurodes euroala krediidasutustele	6	0	0
Muud nõuded eurodes euroala krediidasutuste vastu	7	12 128	15 227
Euroala residentide väärtpaberid eurodes		544 214	1 179 538
Rahapoliitika eesmärgil hoitavad väärtpaberid	8	344 311	0
Muud väärtpaberid	9	199 903	1 179 538
Eurosüsteemisesed nõuded		2 333 169	116 280
Kapitaliosalus Euroopa Keskpangas	10	79 911	722
Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded	11	103 116	0
Netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis	12	1 501 976	0
Muud eurosüsteemisesed nõuded (neto)	13	648 166	115 558
Muud varad		43 557	55 940
Materiaalne põhivara	14	23 272	22 407
Muud finantsvarad	15	217	217
Bilansiväliste instrumentide ümberhindluse erisus	16	317	4 681
Viitlaekumised ja ettemakstud kulud	17	11 959	5501
Mitmesugused muud varad	18	7792	23 134
Aruandeaasta kahjum		0	1723
VARAD KOKKU		3 101 515	1 946 599
KOHUSTUSED			
Ringluses olevad pangatähed	19	2 140 879	364 192
Rahapoliitiliste operatsioonidega seotud kohustused eurodes euroala krediidasutuste ees		465 676	1 125 386
Arvelduskontod (kohustusliku reservi katmiseks)	20	252 624	1 125 386
Hoiustamise püsivõimalus	21	54 052	0
Tähtajalised hoiused	22	159 000	0
Kohustused eurodes teiste euroala residentide ees	23	8737	6509
Kohustused eurodes euroalaväliste residentide ees	24	14	214
Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikute (SDR) vastaskirje	25	73 536	72 066
Muud kohustused		38 909	26 297
Bilansiväliste instrumentide ümberhindluse erisus	16	2695	584
Viitvõlad ja ettemakstud tulud	26	2910	10 342
Mitmesugused muud kohustused	27	33 304	15 371
Eraldised	28	18	81
Ümberhindluskontod	29	9740	8798
Kapital ja reservid	30	341 333	343 056
Kapital		130 233	38 347
Reservid		211 100	304 709
Aruandeaasta kasum		22 673	0
KOHUSTUSED KOKKU		3 101 515	1 946 599

Selgitused lk 101–123 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

2011. JA 2010. AASTA TULUDE-KULUDE ARUANNE

tuhat eurot

	Kirje	2011	2010
Intressitulu		31 524	23 128
Intressikulu		-10 901	-11 295
Puhas intressitulu	31	20 623	11 833
Realiseeritud kasum finantstehingutest		4684	9268
Finantsvarade allahindlused		-509	-2222
Finantstehingute, allahindluste ja riskieraldiste puhastulem	32	4 175	7 046
Tulu tehingu- ja muudest tasudest		825	926
Kulu tehingu- ja muudest tasudest		-101	-67
Puhastulu tehingutasudest ja muudest tasudest	33	724	859
Tulu aktsiatelt ja osalustelt	34	1738	174
Rahatulu netotulem	35	8520	0
Muud tulud	36	6248	3261
Puhastulu kokku		42 028	23 173
Personalikulu	37	-7701	-7715
Halduskulu	38	-5312	-5422
Materiaalse põhivara kulum	14	-2233	-2000
Muud kulud	39	-4109	-9759
Põhitegevuskulud		-19 355	-24 896
Aruandeaasta kasum (+) / kahjum (-)		22 673	-1723

Selgitused lk 101–123 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTARUANDE LISAD

RAAMATUPIDAMISE AASTARUANDE KOOSTAMISEL KASUTATUD ARVESTUSPÕHIMÕTTED

Üldpõhimõtted

Eesti Panga aastaaruanne on koostatud vastavalt Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga (EKP) põhikirja artikli 26.4 alusel kehtestatud eeskirjadele. Osades, mida EKP suunised ei reguleeri, on lähtutud Eesti hea raamatupidamistava nõuetest.

Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuses nende toimumishetkel, välja arvatud juhtudel, mida on lähemalt selgitatud järgnevatel arvestuspõhimõtetes.

Raamatupidamise aastaaruande koostamine eeldab juhatuse hinnanguid Eesti Panga varasid ja kohustusi ning aruandeperioodi tulusid ja kulusid mõjutavate asjaolude kohta bilansikuupäeva seisuga. Need hinnangud põhinevad raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga kättesaadaval teabel Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta.

Eesti Panga juhatus on seisukohal, et Eesti Panga kui keskpanga rolli arvestades ei pakuks rahavoo-
gude aruande avaldamine finantsaruande lugejatele olulist asjakohast teavet.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui puudub viide mõnele teisele ühikule.

Eesti ühines 1. jaanuaril 2011 euroalaga ja Eesti kroon (EEK) asendus euroga (EUR). Eesti Pank konverteeris sellest kuupäevast alates oma raamatupidamisarvestuse eurodesse ning 2011. aasta finantsaruande koostati eurodes. 2011. aasta majandusaasta aruandes toodud 2010. aasta võrdlusandmed on konverteeritud ametliku üleminekukursiga 1 euro = 15,6466 krooni.

Eesti liitudes euroalaga on alates 2011. aastast muutunud Eesti Panga bilansi ja tulude-kulude aruande struktuur, mille tulemusena on bilansikirjed rühmitatud selliselt, et oleks tagatud bilansikirjete jaotus residentsuse (euroala, mitteeuroala) ja valuuta (euro, muud valuutad) järgi. Eraldi ridadel tuuakse välja rahapoliitikaga seotud nõuded ja kohustused. Tulenevalt eelnevast on käesolevas aruandes muudetud võrreldava perioodi andmete esitlusviisi. Selle tulemusena on võrreldava 2010. aasta andmeid järgmiselt korrigeeritud:

tuhat eurot

	Kirje	Esialgne 31.12.2010	Korrigeeri- mine	Korrigeeritud 31.12.2010
VARAD				
Kuld ja nõuded kullas	1	8702	0	8702
Nõuded välisvääringus euroalaväliste residentide vastu		1 955 330	-1 822 540	132 790
Nõuded IMFi vastu	2	148 470	-75 817	72 653
Pankade saldod, väärtpaberi-investeeringud ja muud välisvarad	3	1 806 860	-1 746 723	60 137
Nõuded välisvääringus euroala residentide vastu	4	0	5388	5388
Nõuded eurodes euroalaväliste residentide vastu	5	0	431 011	431 011
Muud nõuded eurodes euroala krediidasutuste vastu	7	0	15 227	15 227
Euroala residentide väärtpaberid eurodes		0	1 179 538	1 179 538
Muud väärtpaberid	9	0	1 179 538	1 179 538
Eurosüsteemisisesed nõuded		722	115 558	116 280
Kapitaliosalus EKPs	10	722	0	722
Muud eurosüsteemisisesed nõuded (neto)	13	0	115 558	115 558
Muud varad		55 940	0	55 940
Materiaalne põhivara	14	22 407	0	22 407
Muud finantsvarad	15	217	0	217
Bilansiväliste instrumentide ümberhindluse erisus	16	4681	0	4681
Viitlaekumised ja ettemakstud kulud	17	5501	0	5501
Mitmesugused muud varad	18	23 134	0	23 134
Aruandeaasta kahjum		0	1723	1723
KOKKU VARAD		2 020 694	-74 095	1 946 599
KOHUSTUSED				
Ringluses olevad pangatähed	19	373 128	-8936	364 192
Rahapoliitiliste operatsioonidega seotud kohustused eurodes euroala krediidasutuste ees		1 009 868	115 518	1 125 386
Arvelduskontod (kohustusliku reservi katmiseks)	20	1 009 868	115 518	1 125 386
Kohustused eurodes teiste euroala residentide ees	23	6509	0	6509
Kohustused eurodes euroalaväliste residentide ees	24	0	214	214
Kohustused välisvääringus euroala residentide ees		115 518	-115 518	0
Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikute (SDR) vastaskirje	25	147 929	-75 863	72 066
Muud kohustused		17 530	8767	26 297
Bilansiväliste instrumentide ümberhindluse erisus	16	584	0	584
Viitvõlad ja ettemakstud tulud	26	10 298	44	10 342
Mitmesugused muud kohustused	27	6648	8723	15 371
Eraldised	28	81	0	81
Ümberhindluskontod	29	8798	0	8798
Kapital ja reservid	30	343 056	0	343 056
Kapital		38 347	0	38 347
Reservid		304 709	0	304 709
Aruandeaasta kasum		-1723	1723	0
KOKKU KOHUSTUSED		2 020 694	-74 095	1 946 599

Varad ja kohustused

Varad ja kohustused kajastatakse bilansis, kui on tõenäoline, et pank saab varast või kohustusest tulevikus majanduslikku kasu või kahju; peaaegu kõik varade ja kohustustega seotud riskid ning õigused on üle võetud; vara või kohustuse väärtust ja neist tekkivat tulu või kulu saab usaldusväärselt mõõta.

Finantsvarad ja kohustused

Finantsvarad hõlmavad raha, lepingulist õigust saada teiselt poolelt raha või muud finantsvara, ja lepingulisi õigusi vahetada teise poolega finantsvara eelduslikult kasulikel tingimustel. Finantskohustused hõlmavad lepingulisi kohustusi tasuda teisele poolele raha või muu finantsvaraga või vahetada teise poolega finantsvara eelduslikult kahjulikel tingimustel.

Finantsvara võetakse algselt arvele soetusmaksumuses, mis on selle finantsvara eest makstud tasu õiglane väärtus. Finantskohustus võetakse algselt arvele soetusmaksumuses, mis on selle eest saadud tasu õiglane väärtus. Finantsvara ja -kohustuse edasine arvestus toimub selle tüübist tulenevalt turuväärtuses, soetusmaksumuses või korrigeeritud soetusmaksumuses. Turuväärtuse all mõistetakse summat, mille eest informeeritud, mitteseotud ning huvitatud pooled vahetavad varasid või arveldavad kohustusi. Turuväärtuses kajastatavaid finantsvarasid hinnatakse ümber igal bilansipäeval.

Korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil kajastatav finantsvara hinnatakse alla juhul, kui on tõenäoline, et selle kaetav väärtus on väiksem bilansilisest väärtusest. Olulise finantsvara väärtuse langust hinnatakse iga objekti puhul eraldi. Väärtuse langust hinnatakse kogumina niisuguse finantsvara puhul, mis ei ole individuaalselt oluline ja mille korral ei ole otseselt teada, et selle väärtus on langenud. Finantsvara allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi tulude-kulude aruandes kuluna.

Välisvääringus toimunud tehingute kajastamine

Välisvääringus nomineeritud finantsinstrumentidega tehtud tehingud (v.a väärtpaberitehingud) kajastatakse tehingupäeval bilansivälistel kontodel. Arvelduspäeval pööratakse bilansivälised kanded ümber ja tehingud kajastatakse bilansis. Välisvaluuta ost ja müük mõjutavad välisvaluuta netopositsiooni tehingupäeval ning realiseeritud müügijutlem arvutatakse samuti tehingupäeval. Välisvääringus nomineeritud finantsinstrumentidelt kogunenud intress ning üle- või alakurss arvutatakse ja kirjendatakse iga päev. Need laekumised mõjutavad iga päev ka välisvaluuta positsiooni.

Välisvääringus nomineeritud varad ja kohustused konverteeritakse eurodeks bilansipäeval kehtiva vahetuskursi alusel. Tulud ja kulud konverteeritakse tehingu kajastamise päeval kehtiva vahetuskursi põhjal. Välisvaluutavarade ja -kohustuste, sealhulgas bilansiliste ja bilansiväliste instrumentide ümberhindlus toimub vääringute kaupa.

Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) arvestusühik (SDR) määratakse valuutakorvi alusel. Eesti Pangale kuuluvate IMFi arvestusühikute ümberhindamiseks arvutati SDRi väärtus nelja peamise vääringu (USA dollar, euro, Jaapani jeen ja naelsterling) vahetuskursside kaalutud summana eurosse seisuga 30. detsember 2011.

2011. ja 2010. aasta 31. detsembril kasutati järgmisi valuutakursse:

	31.12.2011	31.12.2010*
USD	1,2939	1,3361
GBP	0,8353	0,8621
JPY	100,2	108,6652
SDR	1,1867	1,1630

* Eesti Panga kurss konverteeritud EEK/EUR 15,6466.

Kuld

Kulla väärtust hinnatakse aastalõpu turuhinna alusel, eristamata hinna ja valuuta ümberhindluse erinevusi. 31. detsembril 2011 lõppenud aastal hinnati kulla väärtust sama aasta 30. detsembril kehtinud euro ja USA dollari vahetuskursi põhjal arvatatud kullauntsi eurohinna alusel.

Väärtpaberid

Turukõlblikke väärtpabereid (v.a väärtpaberid, mis on liigitatud tähtaja lõpuni hoitavateks) ja muid samalaadseid varasid hinnatakse konkreetsete väärtpaberite kaupa bilansipäeval kehtinud keskmiste turuhindade või asjakohase tulukõvera alusel. 31. detsembril 2011 lõppenud aasta puhul kasutati sama aasta 30. detsembril kehtinud keskmisi turuhindu.

Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavaid väärtpabereid, mis on liigitatud tähtaja lõpuni hoitavateks, hinnatakse amortiseeritud soetusmaksumuses eurosüsteemi väärtuse languse raamistiku kohaselt.

Tulude kajastamine

Tulud ja kulud on kajastatud tulude-kulude aruandes arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Välisvaluuta, kulla ja väärtpaberite müügist saadud realiseeritud kasum ja kahjum kajastuvad tulude ja kulude aruandes. Need arvutatakse vastava vara keskmise hinna alusel.

Realiseerimata kasumit ei kajastata tulude-kulude aruandes, vaid bilansis real „Ümberhindluskontod“.

Realiseerimata kahjum kajastatakse aasta lõpu seisuga tulude-kulude aruandes real „Allahindlused“, kui see ületab asjaomasel ümberhindluskontol kajastatud eelnevate perioodide ümberhindluskasumit. Ühe valuuta-, väärtpaberi- ja kullaposisiooni realiseerimata kahjumit ei tasaarvestata teise valuuta-, väärtpaberi- ega kullaposisiooni realiseerimata kasumiga.

Kui teatava kirje puhul tuvastatakse aasta lõpus realiseerimata kahjum, vähendatakse selle keskmist hinda, et see vastaks aastalõpu vahetuskursile või turuhinnale.

Ostetud väärtpaberite preemiad ja diskontod kajastatakse osana intressitulust ning amortiseeritakse väärtpaberi eluea lõpuni lineaarsel meetodil.

Pöördtehingud

Repotehingud ehk väärtpaberite müügi- ja tagasiostutehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel võetud laenuna, st väärtpaberid kajastatakse bilansis varana ning tagasiostusumma kohustusena. Intress, mis tuleb maksta, kajastatakse bilansis tekkepõhiselt kohustuste real „Viitvõlad ja ettemakstud tulud“.

Pöördrepotehingud ehk väärtpaberite ostu- ja tagasimüügitehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel antud laenuna. Saadaolev intress kajastatakse bilansis tekkepõhiselt varade real „Viitlaekumised ja ettemakstud kulud“ ning intressitulu tulude-kulude aruandes. Pöördrepotehingute tagatiseks olevaid väärtpabereid ei kajastata panga bilansis.

Investeeringud aktsiatesse

Investeeringud aktsiatesse on kajastatud turuväärtuses, kui seda saab usaldusväärselt hinnata. Aktsiate turuväärtust ei saa usaldusväärselt hinnata, kui aktsiatega aktiivselt ei kaubelda ning puuduvad nende väärtuse usaldusväärse hindamise alternatiivsed meetodid. Kõnealusel juhul kajastatakse aktsiad soetusmaksumuses. Aktsiate müügitulu ja -kulu on kirjendatud tulude-kulude aruandes pärast seda, kui kõik müügitingimused on täidetud. Dividenditulu on kajastatud perioodi tuluna.

Põhivara

Põhivaraks peetakse varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 3200 eurost. Põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest põhivara kasutuselevõtmisega otseselt seotud väljaminekutest. Põhivarana on bilansis kajastatud maa, hooned, hoonete tehnosüsteemid, infotehnoloogia riistvara, tarkvara ja muu pikaajalise kasutuseaga vara. Samuti kajastatakse põhivara hulgas ettemaksud põhivara eest.

Maa ja kunsti- ning kultuurivara soetusmaksumust ei amortiseerita. Ülejäänud põhivaralt arvestatakse kulumit lineaarse meetodi alusel järgmiste määrade järgi, lähtudes varade eeldatavast kasutuseast:

	2011
Hooned ja ehitised	3%
Hoonete tehnosüsteemid	10%
Riistvara	20%
Tarkvara	15–50%
Muu põhivara	7–20%

Tarkvara kuluminormide eristamise vajadus tuleneb kõrge soetusmaksumuse ja erineva kasuliku tööeaga rakendustarkvara kasutuselevõtust.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et ettevõtte saab tulevikus varaobjektiga seotud majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muu hooldus- ja remondikulu kajastatakse kuluna toimumishetkel.

Finantsinspeksiooniga seotud nõuded ja kohustused

Eesti Panga bilansis on nõue Finantsinspeksiooni vastu seoses Eesti Panga osutatud teenustega ja käibevara hankimisega ning kohustus seoses Finantsinspeksiooni arvelduskontoga Eesti Pangas.

Bilansivälised instrumendid

Välisvaluutainstrumendid, st välisvaluuta forvardtehingud, valuutavahetustehingute forvardosad ja muud välisvaluutainstrumendid, mis hõlmavad ühe valuuta vahetamist teise vastu tulevasel kuupäeval, arvatakse kursivahest tuleneva kasumi ja kahjumi arvutamisel välisvaluuta netopositsiooni hulka.

Intressimäära instrumendid hinnatakse ümber konkreetsete instrumentide põhisel. Intressimäära futuurlepingute marginaalide igapäevased muutused kajastatakse tulude ja kulude aruandes. Väärt-paberite forvardtehingute ja intressimäära vahetuslepingute hindamine põhineb üldtunnustatud meetoditel, milles kasutatakse kättesaadavaid turuhindu ja -kurse ning diskontoteid alates arvelduspäevast kuni hindamispäevani.

Tingimuslikud kohustused

Tingimuslike kohustustena avalikustatakse aastaaruande lisades lubadused, garantiid ja muud kohustused, mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, kuid mille realiseerumise tõenäosus on panga juhtkonna hinnangul väiksem kui mitterealiseerumise tõenäosus.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Varade ja kohustuste positsioone korrigeeritakse sündmuste korral, mis ilmsid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega ja/või mõjutavad oluliselt varade ja kohustuste olukorda bilansipäeval. Olulised bilansipäevajärgsed sündmused, mis ei mõjuta varade ja kohustuste olukorda bilansipäeval, avaldatakse lisas.

Ringluses olevad pangatähed

Europangatähti lasevad ringlusse Euroopa Keskpank ja euroala riikide keskpangad, kes koos moodustavad eurosüsteemi.¹ Ringluses olevate europangatähtede koguväärtus jaotatakse eurosüsteemi riikide keskpankade vahel iga kuu viimasel tööpäeval vastavalt pangatähtede jaotamise alusele.²

Euroopa Kesk pangale jaotatud osa ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest on 8%. Ülejäänud 92% on jaotatud eurosüsteemi riikide keskpankadele vastavalt nende osale EKP kapitali märkimise aluses. Eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud pangatähtede osakaalud on avaldatud bilansi kohustuste poolal kirjal „Ringluses olevad pangatähed“.

Erinevus pangatähtede jaotamise alusel eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud europangatähtede väärtuse ja keskpankade tegelikult ringlusse lastud europangatähtede väärtuse vahel tekitab tasustatavad eurosüsteemisaldod. Need intressi kandvad nõuded või kohustused³ avaldatakse allkirjal „Eurosüsteemisaldod: netonõuded/-kohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis“ (vt teema „Eurosüsteemisaldod“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

Eurosüsteemis europangatähtede jaotamisest tulenevad eurosüsteemisaldod korrigeeritakse eurosularahale ülemineku aasta⁴ ja sellele järgneva viie aasta jooksul, et vältida suuri muutusi riikide keskpankade tuludes eelnevate aastatega võrreldes. Korrigeerimisel võetakse arvesse erinevust vaatlusalusel perioodil⁵ eurosüsteemi riikide keskpankade ringlusse lastud pangatähtede keskmise väärtuse ja nende pangatähtede keskmise väärtuse vahel, mis neile sel perioodil EKP kapitali märkimise aluse järgi oleks jaotatud. Korrigeerimisi vähendatakse aasta-aastalt kuni eurosularaha kasutuselevõtule järgnenud kuuenda aasta esimese päevani, kui tulu pangatähtedelt jaotatakse täielikult

¹ EKP 13. detsembri 2010. aasta otsus (EKP/2010/29) europangatähtede emiteerimise kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 35, 9.2.2011, lk 26.

² Pangatähtede jaotamise alus – protsentuaalne väärtus, mis tuleneb EKP osa arvesse võtmisest europangatähtede koguväljalaskes ja kapitali märkimise aluse kohaldamisest riikide keskpankade osale selles kogusummas.

³ EKP 25. novembri 2010. aasta otsus (EKP/2010/23) eurot rahaühikuna kasutavate liikmesriikide keskpankade emissioonitulu jaotuse kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 35, 9.2.2011, lk 17.

⁴ Eurosularahale ülemineku aasta on aasta, kui europangatähed saavad liikmesriigis seaduslikuks maksevahendiks.

⁵ Vaatlusperiood on 24 kuu pikkune ajavahemik, mis algab 30 kuud enne päeva, kui europangatähed saavad vaadeldavas liikmesriigis seaduslikuks maksevahendiks. Eesti Panga puhul oli see periood juuli 2008 kuni juuni 2010.

võrdeliselt eurosüsteemi riikide keskpankade EKP kapitali sissemakstud osadega. Nendelt saldodest saadav intressitulu ja -kulu tasaarveldatakse EKP kaudu ja avaldatakse kirjel „Puhas intressitulu”.

Kasumi vahejaotus

Euroopa Keskpannga nõukogu otsuse kohaselt tuleb EKP emissioonitulu, mis tekib 8% euro-pangatähtede jaotamisest EKP-le, ja EKP (puhas)tulu, mis tekib väärtpaberituruprogrammi (SMP) raames ostetud väärtpaberitelt, täies ulatuses maksta eurosüsteemi riikide keskpankadele samal majandusaastal, mil see tekib. Euroopa Keskpank jaotab selle tulu järgneva aasta jaanuaris kasumi vahejaotuse käigus.⁶ Kooskõlas EKP nõukogu otsusega võib EKP tulu summat ringluses olevatelt pangatähtedelt vähendada seoses kuludega, mida EKP on kandnud europangatähtede emiteerimise ja käitlemise tõttu. Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab enne majandusaasta lõppu, kas EKP tulu SMP väärtpaberitelt, ja vajaduse korral EKP tulu ringluses olevatelt pangatähtedelt, tuleb tervikuna või osaliselt jaotamata jätta ulatuses, mis kindlustab, et jaotatud tulu summa ei ületa kõnealuse aasta EKP puhastulu.

Euroopa Keskpannga nõukogu võib samuti otsustada, et kannab tervikuna või osaliselt EKP tulu SMP väärtpaberitelt ja vajaduse korral EKP tulu ringluses olevatelt pangatähtedelt eraldise moodustamiseks valuutakursi, intressimäära ja kullahinnariskide katmiseks. Eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud tulu avaldatakse tulude ja kulude aruandes kirjel „Tulu aktsiatelt ja osalustelt”.

Eurosüsteemisesed saldod

Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) sisesteks tehinguteks nimetatakse Euroopa Liidu kahe keskpanga omavahelisi piiriüleseid tehinguid. Euroopa Keskpankade Süsteemi siseseid tehinguid eurodes töödeldakse põhiliselt TARGET2 kaudu (üleeuroopaline automatiseeritud reaalaajaline brutoarvelduste kiirülekanal; vt aastaaruande peatükk „Arveldussüsteemid”) ja nende põhjal tekivad vastastikku saldod Euroopa Liidu keskpankade kontodel, mis on liitunud TARGET2ga. Need saldod suunatakse iga päev EKP-le, mille tulemusena jääb iga liikmesriigi keskpangale üksainus netopositsioon EKPs. Euroala riikide keskpankade eurosüsteemisesed nõuete ja kohustuste positsioonid EKP suhtes, mis tulenevad nende osalusest TARGET2s, ning muud eurosüsteemisesed positsioonid eurodes (nt kasumi vahejaotus keskpankadele) esitatakse bilansis ühtse varade või kohustuste netopositsioonina kirjetel „Muud eurosüsteemisesed nõuded (neto)” või „Muud eurosüsteemisesed kohustused (neto)”.

Eurosüsteemis europangatähtede jaotamisest tulenevad eurosüsteemisesed saldod esitatakse ühtse netovara või -kohutusena kirjetel „Netonõuded/-kohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis” (vt „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

Eurosüsteemisesed saldod, mis tulenevad eurosüsteemiga liituvate riikide EKP-le üle kantud välisvaluutareservidest, nomineeritakse eurodes ja esitatakse kirjel „Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded”.

⁶ EKP 25. novembri 2010. aasta otsus (EKP/2010/24) ringluses olevatelt europangatähtedelt ja väärtpaberituruprogrammi raames ostetud väärtpaberitelt Euroopa Keskpangale koguneva tulu vahepealse jaotamise kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 6, 11.1.2011, lk 35.

Bilansi lisa

KIRJE 1 – KULD JA NÕUDED KULLAS

Eesti Panga kullareservide väärtuse muutusest annab ülevaate alltoodud tabel.

	Kogus (untsi)	Untsi turuhind (eurot)	Turuväärtus (tuhat eurot)
Jääk 2010. aasta lõpus	8250,171	1054,77*	8702
Ümberhindlus	-	-	1337
Jääk 2011. aasta lõpus	8250,171	1216,86	10 039

* Eesti Panga kurss konverteeritud EEK/EUR 15,6466.

KIRJE 2 – NÕUDED RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI VASTU

Nõue Rahvusvahelise Valuutafondi vastu sisaldab IMFi arvestusühiku (SDR) kontot IMFis, reservpositsiooni IMFis ning muid nõudeid.

	tuhat eurot	
	31.12.2011	31.12.2010
Nõuded IMFi vastu	74 133	72 653
SDRi konto IMFis	73 607	72 137
Muud nõuded IMFi vastu	518	508
Reservpositsioon IMFis	8	8

SDRi konto Rahvusvahelises Valuutafondis

Igale IMFi liikmesriigile avatakse SDRi konto, mida kasutatakse laenu tehingute ja mitmesuguste muude IMFi ning liikmesriigi samalaadsete operatsioonide korral.

Reservpositsioon Rahvusvahelises Valuutafondis

Eesti Vabariigi ja IMFi suhetes tegutseb Eesti Pank fiskaalagendina ning IMFi eurohoiuste ja võlakohustuste depotaarina. Igale IMFi liikmesriigile on kehtestatud kvoot, mis määrab tema osaluse (liikmemaksu) suuruse ja hääleõiguse IMFis. Rahvusvahelises Valuutafondi liikmeks olek on kajastatud varades ja võrdub liikmesriigi kvoodiga. Eesti Vabariigi kvoot Rahvusvahelises Valuutafondis oli 2011. aasta lõpul 65 200 000 SDRi.

Eesti Vabariik on tasunud oma liikmemaksu valitsuse võlakohustustega, mis on deponeeritud Eesti Pangas. Nimetatud võlakohustused ei kannu intressi.

Reservpositsiooni IMFis moodustab kvoodi ja nimetatud võlakohustuste netosumma.

	tuhat eurot	
	31.12.2011	31.12.2010
Reservpositsioon IMFis	8	8
Osalus IMFis	77 373	75 827
IMFi võlakirjakonto ja konto nr 1 (passiva)	-77 365	-75 819

Muud nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu

Alates 1997. aasta märtsist kajastatakse sellel kirjel summasid, mis IMF on reserveerinud oma finantsseisundi tugevdamiseks ning mille allikas on valmisolekulaenu (*Stand-by Arrangement*, SBA) ja majandusarengu soodustamise sihtlaenu (*Systemic Transformation Facility*, STF) intressimääradele lisatud protsendimäär (ca 0,1%).

tuhat eurot

	31.12.2011	31.12.2010
Muud nõuded IMFi vastu	518	508
Eesti Pank, SBA laenuga seotud nõue	399	391
Valitsus, STFi laenuga seotud nõue	119	117

KIRJE 3 – PANKADE SALDOD, VÄÄRTPABERIINVESTEERINGUD JA MUUD VÄLISVARAD

Kirjel 3 kajastatakse pangakontode jäägid ja USA dollarites nomineeritud väärtpaberiinvesteeringud. Eesti Panga välisvaluutareservid olid 2011. aastal paigutatud peamiselt Ameerika Ühendriikide madala riskiastmega väärtpaberitesse (vt investeerimise kohta lähemalt aastaaruande alapeatükis „Reservihaldus”).

tuhat eurot

	31.12.2011	31.12.2010
	77 696	60 137
Väärtpaberid	66 018	48 887
Arvelduskontod	11 678	11 250

tuhat eurot

	31.12.2011	31.12.2010	Muutus
	77 696	60 137	17 559
USD	76 910	59 438	17 472
GBP	214	361	-147
CAD	197	152	45
SEK	159	71	88
AUD	90	31	59
JPY	63	23	40
NZD	18	17	1
DKK	17	18	-1
CHF	15	12	3
NOK	13	14	-1

KIRJE 4 – NÕUDED VÄLISVÄÄRINGUS EUROALA RESIDENTIDE VASTU

Kirjel 4 kajastatakse pangakontode jäägid välisväärings euroala residentide vastu.

tuhat eurot

	31.12.2011	31.12.2010	Muutus
	4929	5388	-459
USD	2782	3483	-701
GBP	978	242	736
AUD	640	371	269
JPY	217	143	74
SEK	179	406	-227
CAD	94	326	-232
NOK	30	401	-371
CHF	8	15	-7
NZD	1	1	0

KIRJE 5 – NÕUDED EURODES EUROALAVÄLISTE RESIDENTIDE VASTU

Kirje 5 hõlmas eurodes nomineeritud väärtpaberiinvesteeringuid euroalaväliste residentide väärtpaberitesse 2011. aasta 31. detsembri seisuga. Kirje vähenemine oli tingitud sellest, et 2010. aasta lõpul kajastusid sellel kirjel ka tähtajalised hoised ja pöördreotehingud.

KIRJE 6 – RAHAPOLIITILISTE OPERATSIOONIDEGA SEOTUD LAENUD EURODES EUROALA KREDIIDIASUTUSTELE

Eurosüsteemi omanduses on kokku 863 568 miljoni euro väärtuses rahapoliitilisi nõudeid. Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.4 peavad eurosüsteemi riikide keskpangad rahapoliitiliste operatsioonidega seotud riske, kui need realiseeruvad, täies ulatuses jagama võrdeliselt nende EKP kapitali sissemakstud osadega. Eesti Panga asjaomane osakaal on 0,25582%.

KIRJE 7 – MUUD NÕUDED EURODES EUROALA KREDIIDIASUTUSTE VASTU

Kirjel 7 kajastatakse pangakontode jäägid eurodes euroala krediidasutuste vastu.

KIRJE 8 – RAHAPOLIITIKA EESMÄRGIL HOITAVAD VÄÄRTPABERID

Kirjel 8 kajastatakse väärtpaberid, mis Eesti Pank on omandanud tagatud võlakirjade ostu kava raames⁷, ja avaliku sektori võlakirjad, mis on omandatud väärtpaberituriprogrammi (SMP) raames.⁸

Eurosüsteemi riikide keskpankade omanduses olevate SMP väärtpaberite kogusumma on 211 947 miljonit eurot, millest Eesti Panga omanduses on 342 miljonit eurot. Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.4 peavad eurosüsteemi riikide keskpangad SMP väärtpaberite omamisega seotud riske, kui need realiseeruvad, täies ulatuses jagama võrdeliselt nende EKP kapitali sissemakstud osadega.

Väärtpaberituriprogrammi ja tagatud võlakirjade ostu kava raames ostetud väärtpaberid liigitatakse tähtaja lõpuni hoitavateks ning neid hinnatakse amortiseeritud soetusmaksumuses, väärtpaberite allahindlus tehakse väärtuse languse puhul (vt teema „Väärtpaberid” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Iga-aastane vara väärtuse languse test tehakse aasta lõpu seisuga olemasoleva teabe ja hinnanguliste hüvitatavate summade põhjal.

Sellega seoses hindas EKP nõukogu 2011. aastal teatavaks tehtud erasektori kaasatuse (*Private Sector Involvement*, PSI) algatuse mõju. Kõnealune algatus pani ette Kreeka Vabariigi võla osalise restruktureerimise, et tagada võla jätkusuutlikkus pikas perspektiivis. Osa EKP väärtpaberituriprogrammi raames hangitud väärtpabereid on emiteerinud Kreeka Vabariik. Arvestades aga, et kõnealune algatus tehti erasektori võla vabatahtlikuks restruktureerimiseks, ei oodata, et see võib kaasa tuua muutusi EKP asjaomaste väärtpaberitega seotud tulevastes rahavoogudes. 31. detsembril 2011 leidis EKP nõukogu, et puudub alus kahelda algatuse edukas elluviimises, mistõttu väärtuse langusest tulenevat kahjumit aasta lõpus ei tekkinud.

⁷ EKP 2. juuli 2009. aasta otsus (EKP/2009/16) tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta (ELT L 175, 4.7.2009, lk 18) ja EKP 3. novembri 2011. aasta otsus (EKP/2011/17) teise tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta (ELT L 297, 16.11.2011, lk 70).

⁸ EKP 14. mai 2010. aasta otsus (EKP/2010/5) väärtpaberituriprogrammi loomise kohta (ELT L 124, 20.5.2010, lk 8).

Samuti ei näidanud läbiviidud test muude väärtpaberituruprogrammi ega kahe tagatud võlakirjade ostu kava raames ostetud väärtpaberite väärtuse langusest tulenevat kahjumit. Euroopa Keskpannga nõukogu hindab väärtpaberituruprogrammi ja kahe tagatud võlakirjade ostukava raames ostetud väärtpaberitega seotud finantsriske regulaarselt.

KIRJE 9 – MUUD VÄÄRTPABERID

Kirjel 9 kajastatakse eurodes nomineeritud investeeringud euroala residentide väärtpaberitesse. Nende positsioonide vähenemine 2011. aastal oli tingitud investeerimisportfelli mahu vähenemisest aasta alguses.

KIRJE 10 – KAPITALIOSALUS EUROOPA KESKPANGAS

Kirjel 10 kajastatakse Eesti Panga osalust Euroopa Keskpangas. Euroopa Keskpankade Süsteemi põhikirja artikli 28 järgi on EKPSi liikmesriikide keskpangad ainsad EKP kapitali märkijad. Märgitava kapitali arvutamise alus on kapitaliosaluse määr, mis on kehtestatud EKPSi põhikirja artikli 29.3 kohaselt ning seda korrigeeritakse iga viie aasta järel. Viimati korrigeeriti kapitaliosaluse määra 1. jaanuaril 2009, mille tulemusena tõusis Eesti Panga osalus EKP kapitalis 0,1703%lt 0,1790%le.

2010. aasta detsembris otsustas EKP suurendada oma märgitud kapitali 5 miljardi euro võrra 5,76 miljardilt eurolt 10,76 miljardile eurole alates 29. detsembrist 2010. Euroala riikide keskpangad teevad kapitali täiendavad sissemaksed kolmes võrdses osas kolme aasta jooksul.

Euroopa Keskpannga nõukogu 13. juuli 2010. aasta otsuse 2010/416/EÜ kohaselt, mis tehti kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikega 2, võttis Eesti 1. jaanuaril 2011 kasutusele ühisraha. Euroopa Keskpankade Süsteemi põhikirja artikli 48.1 ja EKP nõukogu 13. detsembril ja 30. detsembril 2010 vastu võetud õigusaktide kohaselt tegi Eesti Pank 2011. aasta 1. jaanuari seisuga EKP kapitali 12 572 592 euro suuruse sissemaksu. Selles summas on arvesse võetud EKP kapitali suurendamist alates 29. detsembrist 2010, pidades nõuetekohaselt silmas seda, kui suur osa lisakapitalist on juba sisse makstud.

Kooskõlas EKP nõukogu vastu võetud õigusaktidega EKP kapitali suurendamise kohta 29. detsembril 2010 ja suurendatud kapitali sissemaksmise kohta kolme osamakse kaupa⁹ on Eesti Pank maksnud EKP-le 28. detsembril 2011 teise osamaksena täiendavalt 2 983 333 eurot.

Selle tulemusena on Euroopa Liidu riikide keskpankade EKP kapitali sissemakstud osad järgmised:

⁹ EKP 13. detsembril 2010. aasta otsus (EKP/2010/26) Euroopa Keskpannga kapitali suurendamise kohta (ELT L 11, 15.1.2011, lk 53); EKP 13. detsembril 2010. aasta otsus (EKP/2010/27) Euroopa Keskpannga suurendatud kapitali sissemaksmise kohta eurot rahaühikuna kasutavate liikmesriikide keskpankade poolt (ELT L 11, 15.1.2011, lk 54); EKP 31. detsembril 2010. aasta otsus (EKP/2010/34) kapitali sissemaksmise, välisvaluutareservide ülekande ja sissemaksete kohta Euroopa Keskpannga reservidesse ja eraldistesse Eesti Panga poolt (ELT L 11, 15.1.2011, lk 58); 31. detsembril 2010. aasta leping Eesti Panga ja Euroopa Keskpannga vahel, mis käsitleb Euroopa Keskpannga poolt Eesti Panga krediteerimist nõudega Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpannga põhikirja artikli 30.3 alusel (ELT C 12, 15.2.2011, lk 6).

	Märgitud kapital alates 1. jaanua- rist 2009	Märgitud kapital alates 29. det- sembrist 2010	Sissemakstud kapital 31. det- sembril 2010	Sissemakstud kapital 31. det- sembril 2011
	%	€	€	€
Nationale Bank van België / Banque Natio- nale de Belgique	2,4256	261 010 385	180 157 051	220 583 718
Deutsche Bundesbank	18,9373	2 037 777 027	1 406 533 694	1 722 155 361
Eesti Pank	0,1790	19 261 568	722 309	16 278 234
Central Bank of Ireland	1,1107	119 518 566	82 495 233	101 006 900
Bank of Greece	1,9649	211 436 059	145 939 392	178 687 726
Banco de España	8,3040	893 564 576	616 764 576	755 164 576
Banque de France	14,2212	1 530 293 899	1 056 253 899	1 293 273 899
Banca d'Italia	12,4966	1 344 715 688	928 162 355	1 136 439 021
Central Bank of Cyprus	0,1369	14 731 333	10 168 000	12 449 666
Banque centrale du Luxembourg	0,1747	18 798 860	12 975 526	15 887 193
Central Bank of Malta	0,0632	6 800 732	4 694 066	5 747 399
De Nederlandsche Bank	3,9882	429 156 339	296 216 339	362 686 339
Oesterreichische Nationalbank	1,9417	208 939 588	144 216 254	176 577 921
Banco de Portugal	1,7504	188 354 460	130 007 793	159 181 126
Banka Slovenije	0,3288	35 381 025	24 421 025	29 901 025
Národná banka Slovenska	0,6934	74 614 364	51 501 030	63 057 697
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,2539	134 927 820	93 131 154	114 029 487
Vahesumma – euroala riikide kesk- pangad*		7 529 282 289	5 184 359 697	6 363 107 289
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0,8686	93 467 027	3 505 014	3 505 014
Česká národní banka	1,4472	155 728 162	5 839 806	5 839 806
Danmarks Nationalbank	1,4835	159 634 278	5 986 285	5 986 285
Latvijas Banka	0,2837	30 527 971	1 144 799	1 144 799
Lietuvos bankas	0,4256	45 797 337	1 717 400	1 717 400
Magyar Nemzeti Bank	1,3856	149 099 600	5 591 235	5 591 235
Narodowy Bank Polski	4,8954	526 776 978	19 754 137	19 754 137
Banca Națională a României	2,4645	265 196 278	9 944 860	9 944 860
Sveriges Riksbank	2,2582	242 997 053	9 112 389	9 112 389
Bank of England	14,5172	1 562 145 431	58 580 454	58 580 454
Vahesumma – euroalaväliste liikmesrii- kide keskpangad*		3 231 370 113	121 176 379	121 176 379
Kokku*	100,0000	10 760 652 403	5 305 536 076	6 484 283 669

* Tabelis esitatud vahe- ja kogusummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida kõikide arvude summaga.

Euroopa Keskpanga põhikapitali suurendamisega seotud kolmanda sissemakse teeb Eesti Pank 2012. aasta lõpus kogusummas 2 983 333 eurot.

Euroalaga liitumisel kohaldati Eesti Pangale EKPSi põhikirja artikli 48.2 sätet, mille järgi on keskpang kohustatud tasuma osa EKP reservidest, ümberhindluskontodest ning EKP riskiprovisjonist vastavalt oma kapitaliosalusele EKPs. Kokku moodustas reservide, ümberhindluskontode ning EKP riskiprovisjoni eest üle kantud summa 63 633 111 eurot.

KIRJE 11 – VÄLISVALUUTARESERVEDE ÜLEKANDMISEGA SAMAVÄÄRSED NÕUDED

Euroopa Keskpankade Süsteemi põhikirja artikli 48.1 kohaselt koostoimes artikliga 30.1 kandis Eesti Pank alates 2011. aasta 1. jaanuarist EKP-le üle välisvaluutareserve 103 115 678 euro väärtuses.

Kõnealune välisvaluutareserv koosnes 85% ulatuses Jaapani jeenidest ja 15% ulatuses kullast. Nõuded on nomineeritud eurodes nende ülekandmise ajal kindlaks määratud väärtuse alusel. Nõuetelt makstakse intressi eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt, arvestamata kulda, millelt intressi ei maksta.

KIRJE 12 – NETONÕUDED SESES EUROPANGATÄHTEDE JAOTAMISEGA EUROSÜSTEEMIS

Kirje 12 hõlmab Eesti Panga nõudeid eurosüsteemile seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis (vt teemad „Ringluses olevad pangatähed” ja „Eurosüsteemisesed saldod” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).¹⁰

KIRJE 13 – MUUD EUROSÜSTEEMISESED NÕUDED (NETO)

Kirjel 13 kajastatakse netonõuded, mis tulenevad TARGET-konto saldost, eurosüsteemi riikide keskpangadelt kokku kogutava ja ümberjaotatava rahatulu vahest tulenevast nõudest ning EKP europangatähtedelt laekuva kasumi jaotamise nõudest.

KIRJE 14 – MATERIAALNE PÕHIVARA

tuhat eurot

Soetusmaksumus	Hooned	Riistvara	Inventar	Tarkvara	Kokku
Jääk 2010. aasta lõpul	26 287	3305	5432	4483	39 507
Soetatud	1382	283	953	305	2923
Maha kantud, müüdüd	0	-406	-199	-685	-1290
Jääk 2011. aasta lõpul	27 669	3182	6186	4103	41 140
Akumuleeritud kulum					
Jääk 2010. aasta lõpul	7368	2691	3444	3698	17 201
Arvestatud	1172	208	524	329	2233
Vähendatud	0	-406	-200	-685	-1291
Jääk 2011. aasta lõpul	8540	2493	3768	3342	18 143
Jääkväärtus					
2010. aasta lõpul	18 919	614	1988	785	22 306
2011. aasta lõpul	19 129	689	2418	761	22 997
Ettemaksud põhivara eest					
Jääk 2010 aasta lõpul	73	1	27	0	101
Jääk 2011. aasta lõpul	0	0	0	275	275
Kokku põhivara					
2010. aasta lõpul	18 992	615	2 015	785	22 407
2011. aasta lõpul	19 129	689	2418	1036	23 272

¹⁰ Eurosüsteemi poolt europangatähtedega seoses valitud arvestusmetoodika kohaselt jaotatakse EKP-le ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest 8% iga kuu. Ülejäänud 92% ringluses olevate europangatähtede väärtusest jaotatakse riikide keskpangadele iga kuu, kusjuures riikide keskpangad kajastavad oma bilansis oma europangatähtede osakaalu nende EKP kapitali sissemakstud osa kohaselt. Eespool nimetatud arvestusmetoodika kohaselt riigi keskpangale jaotatud europangatähtede väärtuse ja ringlusesse lastud europangatähtede erinevus kajastatakse kirjel „Eurosüsteemisesed netonõuded/-kohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis”.

Põhivara soetati 2011. aastal 2,9 miljoni euro eest (2010. a 6,8 mln eurot). Üle poole soetussummast (kokku 1,5 mln eurot) kulutati Eesti Panga muuseumi uuendamise ehitustööde, riistvara ja interaktiivse ekspositsiooni tarkvara, mööbli ning ekspositsiooniseadmete hangetele. Peale selle hangiti varunduskeskuse laienduse ja andmesidevõrgu riistvara ning rahaturuoperatsioonide arvestuse tarkvara uus andmebaas. Inventari hangetest soetati veel turvaseadmeid ja rahatöötlemisseadmeid.

KIRJE 15 – MUUD FINANTSVARAD

Eesti Pangal on 214 aktsiat (200 hääleõigusega aktsiat) Rahvusvaheliste Arvelduste Pangas soetusmaksumusega 217 118 eurot.

KIRJE 16 – BILANSIVÄLISTE INSTRUMENTIDE ÜMBERHINDLUSE ERISUS

Kirjel 16 kajastatakse aasta lõpuks lõpetamata valuutavahetustehingute ja valuutaforvardite ümberhindlusest tulenevaid muutusi. Muutused tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse ümber bilansipäeval kehtiva vahetuskursi alusel, võrreldes väärtusega eurodes, mis saadakse tehingute konverteermisel vastava välisvääringu keskmise maksumuse alusel kõnealusel päeval.

Kirje hõlmab ka pooleliolevate intressimäära vahetustehingutega seotud ümberhindluskasumit.

KIRJE 17 – VIITLAEKUMISED JA ETTEMAKSTUD KULUD

	<i>tuhat eurot</i>	
	2011	2010
Intressitulu	10 469	3718
Väärtpaberid	7670	3466
Eurosüsteemisisesed saldod	2676	0
Tuletistehingud	91	191
Tähtajalised hoiused ja arvelduskontod	24	53
Laenud	8	8
Ettemakstud kulud	583	856
Nõuded Finantsinspektsiooni vastu	518	524
Muud nõuded	389	403
Kokku	11 959	5 501

KIRJE 18 – MITMESUGUSED MUUD VARAD

	<i>tuhat eurot</i>	
	2011	2010
Eurosularaha	0	16 160
Eesti Panga töötajate laenud	5056	4907
Valuutavahetustehingud	1361	356
Numismaatilised Eesti krooni pangatähed ja mündid	952	1125
Lisatagatise nõudega seotud laenud	209	419
Muud	214	167
Kokku	7792	23 134

Valuutavahetustehingute saldod tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse eurodesse ümber bilansipäeval kehtiva vastava valuuta keskmise kursi alusel, võrreldes seda euro väärtusega, millega tehingud esialgu kajastati.

Eesti Panga töötajatele on antud kinnisvaraga tagatud eluasemelaene maksimaalselt 30 aastaks ja tarbimislaene tähtajaga kuni kaks aastat. Tarbimislaenu intressimäär kehtestab igaks aastaks oma otsusega Eesti Panga nõukogu. Tarbimislaenu intressimäär on võrreldav Eesti krediitiasutuste samasugustel tingimustel väljastatavate laenu intressimääraga. Eluasemelaenu intressimäär on krediitiasutustele makstav hoiustamise püsivõimaluse intress, millele lisandub riskimarginaal, kuid kokku mitte üle rahandusministri kehtestatud laenuintressi alammäär. Hoiustamise püsivõimaluse intressimäär oli võrdne Euroopa Keskpanga hoiuseintressimääraga, mis 2011. aastal oli vahemikus 0,25–0,75%. Peale selle on antud õppelaene tähtajaga kuni kümme aastat ja intressimääraga 5%. Laenu allahindluse kohta on täiendav teave esitatud kirjel 32.

KIRJE 19 – RINGLUSES OLEVAD PANGATÄHED

Kirje 19 kajastab Eesti Panga osa ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest (vt „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

tuhad eurot

	2011	2010
Eesti krooni pangatähed	48 161	364 192
Europangatähed	590 743	0
Europangatähtede korrigeerimine	1 683 840	0
EKP pangatähed (8%)	-181 865	0
Kokku	2 140 879	364 192

2012. aasta algusest saab Eesti kroone eurode vastu vahetada Eesti Panga muuseumis keskkursiga (1 euro = 15,6466 krooni), teenustasuta, piiramatul koguses ja tähtajatult. 2012. aasta esimesel poolel jätkavad nimetatud tingimustel kroonide vahetamist eurodeks Swedbank ja SEB Pank kõikides sularahatoiminguid teostavates kontorites üle Eesti. Kroone saab vahetada ka osas Sampo Panga ja Krediitipanga kontorites.

KIRJE 20 – ARVELDUSKONTOD (KOHUSTUSLIKU RESERVI KATMISEKS)

Kirjel 20 on kajastatud Eesti krediitiasutuste arvelduskontod Eesti Pangas kohustusliku reservi katmiseks. Krediitiasutuste arvelduskontodel kohustusliku reservi katmiseks hoitava raha eest makstav intressimäär on eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseim kehtiv intressi piirmäär.

KIRJE 21 – HOIUSTAMISE PÜSIVÕIMALUS

Kirjel 21 kajastatakse eurosüsteemi hoiustamise püsivõimalus, mida Eesti krediitiasutused võivad kasutada üleõhoiustamiseks keskpangas ning mille eest makstakse eelnevalt kindlaks määratud intressi.

KIRJE 22 – TÄHTAJALISED HOIUSED

Kirjel 22 kajastatakse Eesti krediitiasutuste tähtajalised hoiused keskpangas. Tähtajaliste hoiuste kogumine toimub muutuva intressimääraga pakkumise korral nii, et osapooled teevad pakkumisi rahasumma ja intressimääraga kohta, millega nad soovivad tehinguid teha. EKP jaotamisotsusest sõltub, millised osapoolte pakkumised rahuldatakse.

KIRJE 23 – KOHUSTUSED EURODES TEISTE EUROALA RESIDENTIDE EES

Kirje 23 sisaldab peamiselt Eesti Pangas avatud Finantsinspektsiooni arvelduskonto saldot, millele arvestatakse intresse kord kvartalis arvelduskonto keskmise jäägi alusel. Intressimäär on eelmise kvartali Eesti Panga välisvaluutareserve tootlus.

KIRJE 24 – KOHUSTUSED EURODES EUROALAVÄLISTE RESIDENTIDE EES

Kirjel 24 kajastatakse euroalaväliste residentide hoiused eurodes. Nendele hoiustele intresse ei arvestata.

KIRJE 25 – RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI ARVESTUSÜHIKUTE (SDR) VASTASKIRJE

Kirjel 25 kajastatakse kohustus IMFi ees, mis tuleneb IMFi 2009. aasta 7. augusti otsusest suurendada kõigile liikmesriikidele suunatud SDRide emissiooni. Eesmärk oli ülemaailmse likviidsuse suurendamine, toetades liikmesriikide välisreserve. SDRide jagamise tulemusena sai Eesti 61 965 241 SDRI.

KIRJE 26 – VIITVÕLAD JA ETTEMAKSTUD TULUD

	<i>tuhat eurot</i>	
	2011	2010
Kohustus Soome Rahapaja ees euromüntide valmistamise eest	0	6259
Maksukohustused	688	868
Intressikulu	244	412
Krediitiasutuste hoiused	125	221
Tuletistehingud	90	147
SDRI emissioon	22	44
Rahapoliitilised operatsioonid	7	0
Muud kohustused	1978	2804
Kokku	2910	10 342

Muudes kohustustes kajastatakse bilansipäeval tähtaega ootavad arveldamata kohustused, millest peamise osa moodustasid töötajatele väljamaksmata töötasu ja puhkusereserv summas 1,1 miljonit eurot ning maksmata arved Eesti Pangale osutatud teenuste eest summas 0,9 miljonit eurot.

KIRJE 27 – MITMESUGUSED MUUD KOHUSTUSED

	<i>tuhat eurot</i>	
	2011	2010
Euromündid	25 076	0
Eesti krooni mündid	7632	9583
Valuutaforvardtehingud	227	3590
Eesti Panga töötajate laenud	201	137
Lisatagatise nõudega seotud laenud	23	531
Valuutavahetustehingud	0	898
Muud kohustused	145	632
Kokku	33 304	15 371

Valuutaforvardtehingute saldod tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse eurodesse ümber bilansi-päeval kehtiva vastava valuuta keskmise kursi alusel, võrreldes seda euro väärtusega, millega tehingud esialgu kajastati.

Muudes kohustustes kajastatakse Eesti Vabariigi valitsuse nõue Rahvusvahelise Valuutafondi vastu, mis näidatakse Eesti Panga bilansis kohustusena Eesti Vabariigi valitsuse ees. Nõue on seotud Eesti Vabariigi osalemisega IMFi finantsseisundi tugevdamises majandusarengu soodustamise sihtlaenult (STF) arvestatud lisaintressidega.

KIRJE 28 – ERALDISED

Kirjel 28 kajastatakse finantsturgude osakonna töötajate tulemuspreemia ja selle maksude eraldi majandusaasta investeerimistulemuste eest. Väljamakstava summa lõpliku suuruse kinnitab osakonda kureeriv asepresident pärast Eesti Panga auditeeritud aastaaruande kinnitamist Eesti Panga nõukogus.

KIRJE 29 – ÜMBERHINDLUSKONTOD

tuhat eurot

	2011	2010
Väärtpaberid	6044	2539
Välisvaluuta	3431	5511
Tuletistehingud	265	748
Kokku	9740	8798

Ümberhindluskontodel kajastatakse varade ja kohustuste realiseerimata tuludest tulenevad ümberhindlusreservid.

Aasta lõpu realiseerimata kulu kajastatakse tulude-kulude aruandes kuluna real „Allahindlused”.

KIRJE 30 – KAPITAL JA RESERVID

Kapitali ja reservide muutused 2011. aastal:

tuhat eurot

	Jääk 2011. aasta lõpul	Põhikapitali suurendamine	2010. aasta kahjumi jaotus	Jääk 2010. aasta lõpul
Põhikapital	100 000	93 609	0	6391
Reservkapital	30 233	0	-1723	31 956
Erireserv	211 100	-93 609	0	304 709
Kokku	341 333	0	-1723	343 056

Eesti Panga seaduse paragrahvi 30 kohaselt suunatakse vähemalt 25% aastakasumist nii põhi- kui ka reservkapitali suurendamiseks. Pärast nimetatud eraldiste tegemist võidakse osa kasumist Eesti Panga nõukogu otsuse alusel suunata sihtkapitalide ja -fondide moodustamiseks ning täiendamiseks. Kasumi ülejäänud osa kantakse riigieelarvesse.

Tulude ja kulude aruande lisa

KIRJE 31 - PUHAS INTRESSITULU

tuhat eurot

	2011	2010
Puhas intressitulu	20 623	11 833
Intressitulu	31 524	23 128
Eurosüsteemisesed saldod	14 701	0
Väärtpaberid	13 026	19 158
Tuletistehingud	2977	2406
Arvelduskontod	312	229
Pöördrepotehingud	290	1039
Tähtajalised hoiused	113	211
Personaliaenud	105	85
Intressikulu	-10 901	-11 295
Eurosüsteemisesed saldod	-4681	0
Tuletistehingud	-2900	-2276
Väärtpaberid	-2688	-4911
Arvelduskontod	-282	-219
Repotehingud	-158	-61
Tähtajalised hoiused	-121	0
Eurohoiuste intressid	-71	-3828

tuhat eurot

Eurosüsteemisesed intressitulud	14 701
Rahapoliitilised operatsioonid	6538
Pangatähtede jaotamine eurosüsteemis	4911
TARGETi intressitulu	2149
Välisvaluutareserve ülekandmine	1103
Eurosüsteemisesed intressikulud	-4681
Kohustusliku reservi intressikulu	-2815
Rahapoliitilised operatsioonid	-1141
TARGETi intressikulu	-687
Kapitaliosaluse ülekandmine	-38

KIRJE 32 – FINANTSTEHINGUTE, ALLAHINDLUSTE JA RISKIERALDISTE PUHASTULEM

tuhat eurot

	2011	2010
Finantstehingute, allahindluste ja riskieraldiste puhastulem	4175	7046
Realiseeritud kasum finantstehingutest	4684	9268
Kursivahe kulud/tulud	4012	2587
Väärtpaberid	1819	7668
Tuletistehingud	-1137	184
Finantsvarahalduse kulu	-10	-1190
Muud	0	19
Finantsvarade allahindlused	-509	-2222
Tuletistehingud	-311	-616
Kursi allahindlus	-198	-1115
Väärtpaberid	-1	-478
Laenuportfelli allahindluse netomuutus	1	-13

KIRJE 33 – PUHASTULU TEHINGUTASUDEST JA MUUDEST TASUDEST

tuhat eurot

	2011	2010
Puhastulu tehingutasudest ja muudest tasudest	724	859
Tulu tehingu- ja muudest tasudest	825	926
Arveldusteeninduse tulud	825	921
Trahvid, viivised ja muud	0	5
Kulu tehingu- ja muudest tasudest	-101	-67
Futuuride ja optioonide komisjonitasud	-61	-63
TARGET2 kulud	-30	-1
Muud tasud	-10	-3

KIRJE 34 – TULU AKTSIATELT JA OSALUSTELT

Kirjel 34 kajastatakse Rahvusvaheliste Arvelduste Pangalt saadud dividendid. See kirje hõlmab ka EKP europangatähtedelt saadud tulu, mida on kokku 1,7 miljonit eurot (vt „Kasumi vahejaotus” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

Euroopa Keskpanka nõukogu otsuse kohaselt valuutakursi-, intressimäära-, krediidi- ja kullahinnarisikide katteks eraldise moodustamise kohta ei jaotanud EKP oma 2011. aasta tulu SMP väärtpaberitelt ja jaotas osaliselt oma tulu ringluses olevatelt pangatähtedelt koguväärtuses 652 miljonit eurot.

KIRJE 35 – RAHATULU NETOTULEM

Eurosüsteemi riikide keskpankadelt 2011. aastal kokku kogutud rahatulu puhastulem oli kokku 15 685 891 079 eurot, mis sisaldab ka Eesti Panga osa.

Eurosüsteemi kokku kogutud rahatulu jaotatakse riikide keskpankadele vastavalt nende osale

EKP kapitali märkimise aluses. Erinevusest Eesti Panga kogutud 31 608 124 euro ulatuses rahatulu ja Eesti Pangale ümber jagatud 40 127 976 euro ulatuses rahatulu vahel tekkis netotulemina 8 519 852 euro ulatuses rahatulu.

Eurosüsteemi iga riigi keskpanga rahatulu määratakse, mõõtes tegelikku aastatulu, mis tuleneb riigi keskpanga kohustuste baasi kuuluvatest märgitud varadest. Kohustuste baas koosneb põhiliselt järgmistest kirjetest: ringluses olevad pangatähed; rahapoliitiliste operatsioonidega seotud kohustused eurodes euroala krediidasutuste ees; riikide keskpankade eurosüsteemisesed EKP võla-sertifikaatide väljastamisest tulenevad kohustused; eurosüsteemisesed netokohustused seoses TARGET2 tehingutega; eurosüsteemisesed netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis. Kohustuste baasi kuuluvatelt kohustustelt makstav intress arvatakse kokku kogutavast rahatulust maha.

Märgitud varad koosnevad põhiliselt järgmistest kirjetest: rahapoliitiliste operatsioonidega seotud laenud eurodes euroala krediidasutustele; rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid; eurosüsteemisesed EKP-le välisvaluuta-reservide ülekandmisega samaväärsed nõuded; eurosüsteemisesed netonõuded seoses TARGET2 tehingutega; eurosüsteemisesed netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis; piiratud kogus riikide keskpankade kullavarudest võrdeliselt nende osakaaluga EKP kapitali märkimise aluses.

Kulda ei peeta tuluallikaks. Kooskõlas EKP 2. juuli 2009. aasta otsusega (EKP/2009/16) tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta ja 3. novembri 2011. aasta otsusega (EKP/2011/17) teise tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta võetakse rahapoliitika eesmärgil hoitavatest väärt-paberitest saadav tulu arvesse eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima keh-tiva intressi piirmäära alusel. Kui mõne riigi keskpanga märgitud varade väärtus ületab kohustuste baasi väärtust või jääb sellele alla, lisatakse erinevuse tasakaalustamiseks sellele väärtusele euro-süsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseim kehtiv intressi piirmäär.

KIRJE 36 – MUUD TULUD

	<i>tuhat eurot</i>	
	2011	2010
Muud tulud	6248	3261
Mündimetalli müügitulu	3474	0
Meenemüntide ning numismaatiliste toodete müügitulu	2057	2566
Finantsjärelevalve hüvitatavad kulud	547	549
Varahalduse tulu	107	100
Renditulu	39	34
Tulu vara müügist	1	2
Muud tulud	23	10

Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga koostööprotokolli kohaselt tasus inspeksioon Eesti Pangale osutatud tugiteenuste eest iga kuu maksetena 100% tugiteenuste maksumusest. Eesti Pank osutab Finantsinspeksioonile infotehnoloogia-, raamatupidamis- ning kinnisvara- ja haldusteenust. Inspekt-sioon hüvitab neile soetatud põhivara amortisatsioonikulu.

Varahalduse tuludes kajastatakse Eesti Pangale makstav teenustasu Tagatisfondi vahendite inves-teerimise eest.

Rendituludes kajastatakse Eesti Panga koolituskeskuste renditulud.

Vara müügitulu sisaldab Eesti Pangale mittevajaliku põhivara ning laovaru müügitulu.

KIRJE 37 – PERSONALIKULU

tuhat eurot

	2011	2010
Personalikulu	-7701	-7715
Palgad	-5609	-5622
Sotsiaalmaks	-1881	-1884
Hüvitised ja soodustused	-134	-132
Töötuskindlustusmaks	-77	-77

Personalikulu sisaldab peamiselt palgakulu koos maksudega. Peale selle hõlmab personalikulu eraldi finantsturgude osakonna töötajatele tulemuspreemia maksmiseks majandusaasta tulemuste eest.

Hüvitiste ja soodustuste kuludes kajastatakse pensionihüvitised ning eluasemelaenu soodusintressimääralt ja koolituskeskuse ruumide rendi soodushinnalt arvestatav erisoodustusmaksu kulu.

Eesti Panga töötajate keskmine arv taandatud täistööajale oli 2011. aastal 241 töötajat (2010. aastal 232 töötajat).

KIRJE 38 – HALDUSKULU

tuhat eurot

	2011	2010
Halduskulu	-5312	-5422
Infotehnoloogia hoolduskulu	-1424	-1369
Finantsvara halduskulu	-972	-914
Kinnisvara remondi- ja halduskulu	-948	-1051
Lähetuskulu	-582	-478
Avalike suhete ja trükiste kulu	-415	-691
Koolituskulu	-206	-169
Bürookulud	-193	-193
Side- ja transpordikulu	-108	-111
Õigusteeninduse, -ekspertiisi ja kohtukulu	-22	-53
Muud halduskulud	-442	-393

Finantsvara halduskuludes kajastatakse turuinfo ostukulu, välisarvelduste teenustasu ja kulu ning välisreservide haldustasu.

Avalike suhete ja trükiste kuludes kajastatakse avalike ürituste kulu, trükiste kulu, infoagentuuride, avaliku veebi ja sidusandmebaaside kulu, avalikkussuhete uuringute ning teabekampaaniate ja reklaami kulu ning panga muuseumi kulu.

Lähetuskuludes kajastatakse töölähetusi, mis on seotud Eesti Panga esindamisega ja koostööga rahvusvaheliste organisatsioonide ning finantsasutustega. 2011. aastal toimus 727 töölähetust (2010. a 709 lähetust).

Muudest halduskuludest moodustasid peamise osa turvakulu, riigireitingu ja välisesindaja kulu ning majandusuuringute kulu.

KIRJE 39 – MUUD KULUD

tuhat eurot

	2011	2010
Muud kulud	-4109	-9759
Euromüntide valmistamine	-2855	-2595
Meenemüntide ja numismaatiliste toodete valmistamine	-532	-6542
Sularaha ringluse korraldamine	-524	-481
Muud kulud	-198	-141

KIRJE 40 – TULETISTEHINGUD

2011. aasta 31. detsembril oli pooleliolevaid futuuride ostutehinguid lepingulise väärtusega 18,7 miljonit ning müügitehinguid 169,6 miljonit eurot (2010. a vastavalt 53,0 miljonit ja 24,0 miljonit eurot). Pooleliolevaid intressimäära vahetustehinguid oli lepingulise väärtusega 148,5 miljonit eurot (2010. a 53,7 miljonit eurot). Valuutavahetus- ja forvardtehingute laekumata nõudeid ja täitmata kohustusi oli aasta lõpus vastavalt 126,3 miljonit ja 127,6 miljonit eurot (2010. a vastavalt 138,9 miljonit ja 138,1 miljonit eurot).

KIRJE 41 – TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

tuhat eurot

	Jääk 2011. aasta lõpul	Jääk 2010. aasta lõpul
Tingimuslikud kohustused	2105	3139
Lepingulised kohustused sularaha valmistamiseks	1542	2594
BISI aktsiate 75%ne sissemaksmata osa	563	545

Pangatähtede ja müntide valmistamine

2011. aasta lõpul ulatusid Eesti Panga lepingulised kohustused Joint Euro Tenderi koostöölepingu alusel 2012. aastal europangatähtede valmistamiseks 1,5 miljoni euroni.

Eesti Pank osaleb 2012. aastal esimest korda europangatähtede tootmises. 2012. aastal on Eesti Pangal kohustus tagastada eurosüsteemile ehk euroala keskpankadele 2010. aasta sügisel eurole ülemineku tarvis laenuks saadud 44 miljonit pangatähte. Peale selle tuleb igal aastal toota euroala riikidele Euroopa Keskpanga nõukogu poolt määratav sularaha kogus. Eesti Pank hangib europangatähed koostöös kaheksa teise euroala keskpangaga ühishanke kaudu. Hanke alusel toodab Eesti Pank 20euroseid pangatähti, mis lähevad eurosüsteemi ühistesse varudesse.

Rahvusvaheliste Arvelduste Pank

Alates 1930. aastast eksisteerib tinglik kohustus Rahvusvaheliste Arvelduste Panga ees, mis tähendab 75%st sissemaksmata osa Šveitsi kuldfrankides nomineeritud Rahvusvaheliste Arvelduste Panga aktsiate eest, mille summa oli bilansipäeval 562 685 eurot (vt kirje 15).

KIRJE 42 – OLULISED BILANSIPÄEVAJÄRGSED SÜNDMUSED

Riigikogu võttis 15. detsembril 2011 vastu otsuse nõustuda Eesti kvoodi suurendamisega IMFis summas 28,7 miljonit SDRi ning volitas Eesti Panka tegema selleks vajalikud toimingud. Otsus jõustus 24. detsembril 2011.

Riigikogu võttis vastu Rahvusvahelise Valuutafondi liikmeks olekuga seotud õigusaktide muutmise seaduse, millega muu hulgas sätestati, et Eesti Pank sooritab Eesti Vabariigi nimel IMFi liikmelisusest tulenevaid sissemakseid ning valitsus kutsub tagasi senini Eesti kvoodi katteks emiteeritud võlakirjad, mis asendatakse Eesti Panga samaväärse maksega hiljemalt 31. jaanuariks 2012.

23. jaanuaril 2012 kandis Eesti Pank IMFile üle 8 528 600 eurot eesmärgiga omandada 7 175 000 SDRi, mis moodustab 25% Eesti Vabariigi kvoodi suurendusest. Samuti krediteeris Eesti Pank Rahvusvahelise Valuutafondi kontot nr 1 Eesti Pangas summas 25 540 291 euro ulatuses, mis võrdub 21 525 000 SDRiga ning moodustab 75% Eesti Vabariigi kvoodi suurendusest.

Rahvusvahelise Valuutafondi liikmeks olekuga seotud õigusaktide muutmise seaduse kohaselt krediteeris Eesti Pank Rahvusvahelise Valuutafondi kontot nr 1 Eesti Pangas 24. jaanuaril 2012 summas 77 121 595 eurot, mis võrdub 64 997 000 SDRiga. Eesti Vabariigi Ülemnõukogu 22. aprilli 1992. aasta otsuse „Nõusoleku andmise kohta Eesti Vabariigi astumiseks Rahvusvahelise Valuutafondi, Rahvusvahelise Rekonstrueerimis- ja Arengupanga ning nende juurde kuuluvate organisatsioonide liikmeks” punkti 7² alusel tagastas Eesti Pank rahandusministrile Vabariigi Valitsuse võlakirjad, mis olid emiteeritud Eesti kvoodi katteks Rahvusvahelises Valuutafondis.

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Eesti Panga nõukogule:

Oleme auditeerinud Eesti Panga raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb bilansist seisuga 31. detsember 2011, antud kuupäeval lõppenud aruandeaasta kohta koostatud tulude-kulude aruandest ja oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõttest ja muudest selgitavatest lisadest.

Juhatusse vastutus raamatupidamise aastaaruande koostamise eest

Juhatus vastutab nimetatud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas Euroopa Keskpannga nõukogu poolt 11. novembril 2010 kehtestatud juhendi ECB/2010/20 (muudetud) ja Eesti Panga seadusega ning sellise sisekontrolli eest, nagu juhatus peab vajalikuks tagamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamise.

Vandeauditiitori vastutus

Meie vastutame arvamuse eest, mida avaldame nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta meie auditi põhjal. Viisime oma auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et me järgime eetikanõudeid ning planeerime ja viime auditi läbi saamaks põhjendatud kindlust asjaolule, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu.

Audit hõlmab protseduuride läbiviimist eesmärgiga saada tõendusmaterjali raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnäitajate ja avalikustatud informatsiooni kohta. Sooritatavad auditi protseduurid sõltuvad vandeauditiitori hinnangutest, sealhulgas hinnangust riskile, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada olulisi vigu, mis tulenevad pettusest või eksimusest. Nimetatud riski hindamisel, eesmärgiga planeerida asjakohaseid auditi protseduure, võtab vandeauditiitor arvesse raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja õiglase esitusviisi tagamiseks ettevõttes juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid ei anna hinnangut selle toimivuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja juhatuse poolt antud arvestushinnangute põhjendatuse ning raamatupidamise aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et meie kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Oleme seisukohal, et raamatupidamise aastaaruanne kajastab olulises osas õiglaselt Eesti Panga finantsseisundit seisuga 31. detsember 2011 ja aruandeaasta majandustulemust kooskõlas Euroopa Keskpannga nõukogu poolt 11. novembril 2010 kehtestatud juhendi ECB/2010/20 (muudetud) ja Eesti Panga seadusega.

27. märts 2012

Veiko Hintsov
Vandeauditiitor nr 328
AS Deloitte Audit Eesti
Tegevusluba nr 27

Maret Gerz
2011
„Lilleaas”

LISAD

EUROOPA KESKPANGA NÕUKOGU RAHAPOLIITILISED OTSUSED

13. jaanuar 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas säilitada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäärana 1,00%, laenamise püsivõimaluse intressimäärana 1,75% ning hoiustamise püsivõimaluse intressimäärana 0,25%.

3. veebruar 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas säilitada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäärana 1,00%, laenamise püsivõimaluse intressimäärana 1,75% ning hoiustamise püsivõimaluse intressimäärana 0,25%.

3. märts 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas säilitada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäärana 1,00%, laenamise püsivõimaluse intressimäärana 1,75% ning hoiustamise püsivõimaluse intressimäärana 0,25%.

Kuni 12. juulini 2011 tehtavate refinantseerimisoperatsioonide puhul otsustati endiselt kasutada piiramatut mahuga ja fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlust.

7. aprill 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas:

- tõsta eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära 25 baaspunkti võrra 1,25%ni alates operatsioonist, mis tehakse 13. aprillil 2011;
- tõsta laenamise püsivõimaluse intressimäära 25 baaspunkti võrra 2,00%ni alates 13. aprillist 2011;
- tõsta hoiustamise püsivõimaluse intressimäära 25 baaspunkti võrra 0,50%ni alates 13. aprillist 2011.

5. mai 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas säilitada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäärana 1,25%, laenamise püsivõimaluse intressimäärana 2,00% ning hoiustamise püsivõimaluse intressimäärana 0,50%.

9. juuni 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas säilitada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäärana 1,25%, laenamise püsivõimaluse intressimäärana 2,00% ning hoiustamise püsivõimaluse intressimäärana 0,50%.

Kuni 11. oktoobrini 2011 tehtavate refinantseerimisoperatsioonide puhul otsustati endiselt kasutada piiramatut mahuga ja fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlust.

7. juuli 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas:

- tõsta eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära 25 baaspunkti võrra 1,50%ni alates operatsioonist, mis tehakse 13. juulil 2011;
- tõsta laenamise püsivõimaluse intressimäära 25 baaspunkti võrra 2,25%ni alates 13. juulist 2011;
- tõsta hoiustamise püsivõimaluse intressimäära 25 baaspunkti võrra 0,75%ni alates 13. juulist 2011.

4. august 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas säilitada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäärana 1,50%, laenamise püsivõimaluse intressimäärana 2,25% ning hoiustamise püsivõimaluse intressimäärana 0,75%.

Mõnel finantsturul uuesti tekkinud pingete tõttu otsustas nõukogu, et eurosüsteem teeb likviidsust lisava piiramatu mahuga ja fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlusena täiendava pikaajalise refinantseerimisoperatsiooni, mille tähtaeg on ligikaudu kuus kuud. Samuti otsustas nõukogu kuni 17. jaanuarini 2012 tehtavate refinantseerimisoperatsioonide puhul jätkata piiramatu mahuga ja fikseeritud intressimääraga pakkumismenetluste kasutamist.

8. september 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas säilitada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäärana 1,50%, laenamise püsivõimaluse intressimäärana 2,25% ning hoiustamise püsivõimaluse intressimäärana 0,75%.

6. oktoober 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas säilitada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäärana 1,50%, laenamise püsivõimaluse intressimäärana 2,25% ning hoiustamise püsivõimaluse intressimäärana 0,75%.

Nõukogu määras kindlaks 2011. aasta oktoobrist kuni 2012. aasta 10. juulini tehtavate refinantseerimisoperatsioonide üksikasjad. Otsustati, et 2011. aasta oktoobris tehakse üks ligikaudu 12kuuline ja 2011. aasta detsembris üks ligikaudu 13kuuline pikaajalisem refinantseerimisoperatsioon. Samuti otsustas nõukogu jätkata kõigi refinantseerimisoperatsioonide korraldamist piiramatu mahuga ja fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlustena. Lisaks tegi nõukogu otsuse käivitada 2011. aasta novembris uus tagatud võlakirjade ostu kava.

3. november 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas:

- langetada eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäär 25 baaspunkti võrra 1,25%ni alates operatsioonist, mis tehakse 9. novembril 2011;
- langetada laenamise püsivõimaluse intressimäär 25 baaspunkti võrra 2,00%ni alates 9. novembrist 2011;
- langetada hoiustamise püsivõimaluse intressimäär 25 baaspunkti võrra 0,50%ni alates 9. novembrist 2011.

8. detsember 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas:

- alandada eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäär 25 baaspunkti võrra 1,00%ni alates operatsioonist, mis tehakse 14. detsembril 2011;
- alandada laenamise püsivõimaluse intressimäär 25 baaspunkti võrra 1,75%ni alates 14. detsembrist 2011;
- alandada hoiustamise püsivõimaluse intressimäär 25 baaspunkti võrra 0,25%ni alates 14. detsembrist 2011.

Nõukogu otsustas võtta ka mõningaid mittestandardseid meetmeid:

- teha kaks pikaajalisemat refinantseerimisoperatsiooni, mille tähtaeg on ligikaudu kolm aastat;
- suurendada tagatise kättesaadavust;
- alandada kohustusliku reservi määra 1%ni;
- peatada ajutiselt iga arvestusperioodi viimasel päeval tehtavad peenhäälestusoperatsioonid.

EUROOPA KESKPANGA NÕUKOGU MUUD OTSUSED

Rahapoliitika

Keskpankade laenukeelust ja eesõiguste andmise keelust kinnipidamine

Euroopa Keskpanga nõukogu kiitis heaks 17. märtsil 2011 aruande 2010. aasta kohta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepinguga, mille kohaselt Euroopa Keskpangale on antud ülesanne jälgida, kuidas Euroopa Liidu keskpangad peavad kinni lepingu artiklites 123 ja 124 ning asjakohastes määrustes kehtestatud keeldudest.

Turuoperatsioonid

Ajutine vahetustehingute kokkulepe Inglise Pangaga

Euroopa Keskpank teatas 17. detsembril 2010 vahetustehingute kokkuleppe allakirjutamisest Inglise Pangaga. Kokkulepe kehtib 2011. aasta septembri lõpuni.

Coface'i reitinguvahendi aktsepteerimine seoses eurosüsteemi krediidihindamisraamistikuga

Euroopa Keskpanga nõukogu kiitis heaks 18. veebruaril 2011 ettevõtte Coface Serviços Portugal, S.A. reitinguvahendi kasutamise eurosüsteemi krediidihindamisraamistiku tarbeks. Euroopa Keskpanga veebilehel on avaldatud täielik nimekiri süsteemidest, mida eurosüsteem aktsepteerib krediidihindamisraamistikus kasutamiseks.

Kuni 2011. aasta juulini arveldatavad eurosüsteemi refinantseerimisoperatsioonid

Euroopa Keskpanga nõukogu võttis vastu 3. märtsil 2011 mitu otsust seoses Euroopa Keskpanga mittestandardsete operatsiooniliste meetmetega.

G7 kooskõlastatud interventsioon välisvaluutaturgudel

Euroopa Keskpanga nõukogu kiitis heaks 18. märtsil 2011 eurosüsteemi osalemise G7 kooskõlastatud interventsioonis välisvaluutaturgudel, mis algatati Jaapani ametivõimude taotlusel, et piirata jeeni vahetuskursi lühiajalist kõikumist.

Varaga tagatud väärtpaberitega seotud laenualase teabe algatus

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustas detsembris 2010 kehtestada laenude kaupa esitatava teabe nõuded eurosüsteemi laenuoperatsioonide tagatisena aktsepteeritavate varaga tagatud väärtpaberite puhul (varaga tagatud väärtpaberitega seotud laenualase teabe algatus). Euroopa Keskpanga veebilehel kättesaadavas asjakohases kavatsusavalduses väljendas Euroopa Keskpanga nõukogu kavatsust kasutada andmeaita, mis luuakse eesmärgiga töödelda, kontrollida ja edastada laenuteavet varaga tagatud väärtpaberite kohta. Varaga tagatud väärtpaberitega seotud laenualase teabe algatuse eesmärk on aidata jõuliselt parandada Euroopa varaga tagatud väärtpaberite turu läbipaist-

vust ja lihtsustada kõnealuse varaga tagatud väärtpaberite riskiväärtuse hindamist, mida eurosüsteemi osalised kasutavad rahapoliitika operatsioonides tagatisena, ning taastada seega investorite kindlustunne varaga tagatud väärtpaberite turu vastu.

Muutus seoses liri valitsuse emiteeritud või tagatud võlainstrumentide kõlblikkusega

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas 31. märtsil 2011 peatada kuni edasise teatamiseni eurosüsteemi laenuoperatsioonides tagatisena aktsepteeritavate varade krediidireitingu miinimumläve kohaldamine liri valitsuse emiteeritud või tagatud turukõlblikele võlainstrumentidele, olenemata sellest, millal need on emiteeritud. Samal päeval võttis Euroopa Keskpannga nõukogu vastu Euroopa Keskpannga otsuse ajutiste meetmete kohta seoses liri valitsuse emiteeritud või tagatud turukõlblike võlainstrumentide kõlblikkusega (EKP/2011/4, Euroopa Keskpannga veebilehel).

Eurosüsteemi tagatisvarade raamistik (ühtne loetelu): krediidinõuete miinimumlävi

Euroopa Keskpannga nõukogu kinnitas 7. aprillil 2011 oma 2005. aasta veebruari otsuse (vt EKP nõukogu 2005. aasta veebruari otsused), mille kohaselt tuleks krediidinõuete ühtse miinimumlävena kehtestada 500 000 eurot, kuid otsustas siduda kõnealuse miinimumläve kehtestamise eurosüsteemi tagatiste haldamise ühisplatvormi (CCBM2) kavakohase rakendamisega 2013. aasta jooksul. CCBM2 on uus tagatiste haldamise süsteem, mis võimaldab eurosüsteemil hallata nii riigisiseseid kui ka piiriüleseid operatsioone.

Laenualase teabe vormid uute varaga tagatud väärtpaberiliikide jaoks

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 2010. aasta detsembris otsuse võtta eurosüsteemi tagatisvarade raamistikus järk-järgult kasutusele laenude kaupa esitatava teabe nõuded mitmete varaga tagatud väärtpaberite puhul (vt EKP nõukogu otsused 2010. aasta detsembrist). Kooskõlas selle otsusega kiitis nõukogu 29. aprillil 2011 heaks teabevormid, mida kasutatakse hüpoteegitagatisega kommertsväärtpaberite ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete tehingute puhul.

Pakkumisoperatsioonid ja kohustuslike reservide hoidmisperioodid 2012. ja 2013. aastal

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis 18. mail 2011 teadmiseks eurosüsteemi regulaarsete pakkumisoperatsioonide ja kohustuslike reservide hoidmisperioodide soovituslikud ajakavad 2012. ja 2013. aastaks.

Kuni 2011. aasta oktoobrini teostatavad eurosüsteemi refinantseerimisoperatsioonid

Euroopa Keskpannga nõukogu tegi 9. juunil 2011 otsuse kuni 2011. aasta 11. oktoobrini tehtavate eurosüsteemi refinantseerimisoperatsioonide kohta.

USA dollarites likviidsust lisavate operatsioonide jätkamine

USA Föderaalreservi süsteemiga sõlmitud kokkuleppe kohaselt ning kooskõlas Kanada keskpannga, Inglise Panga ja Šveitsi keskpannaga otsustas Euroopa Keskpannga nõukogu kuni 1. augustini 2012

pikendada vahetustehingute kokkulepet USA Föderaalreservi süsteemiga ja lähiajal jätkata USA dollarites likviidsust lisavaid operatsioone.

Muutus seoses Portugali valitsuse emiteeritud või tagatud võlainstrumentide kõlblikkusega

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas 7. juulil 2011 peatada kuni edasise teatamiseni eurosüsteemi laenuoperatsioonides tagatisena aktsepteeritavate varade krediitdireitingu miinimumläve kohaldamise Portugali valitsuse emiteeritud või tagatud turukõlblikele võlainstrumentidele, olenemata sellest, millal need on emiteeritud. Samal päeval võttis Euroopa Keskpannga nõukogu vastu otsuse ajutiste meetmete kohta seoses Portugali valitsuse emiteeritud või tagatud turukõlblike võlainstrumentide kõlblikkusega (EKP/2011/10).

Otsused refinantseerimisoperatsioonide ja pakkumismenetluste kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 4. augustil 2011 refinantseerimisoperatsioonide ja pakkumismenetluste otsused, et pöörata tähelepanu pingete taastekkele euroala mõnel finantsturul.

Vahetustehingute kokkuleppe jätkamine Inglise Pangaga

Euroopa Keskpannga nõukogu teatas 25. augustil 2011 kokkuleppel Inglise Pangaga, et Euroopa Keskpannga ja Inglise Panga vahetustehingute kokkuleppe kehtivusaega pikendatakse 28. septembrini 2012. Kokkulepe sõlmiti 17. detsembril 2010 ja pidi lõppema 2011. aasta septembri lõpus.

Täiendavad USA dollarites likviidsust lisavad operatsioonid 2011. aasta lõpus

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas kokkuleppel USA Föderaalreservi, Inglise Panga, Jaapani keskpannga ja Šveitsi keskpanngaga 14. septembril 2011 teha aasta lõpus lisaks iganädalastele USA dollarites tehtavatele seitsmepäevase tähtajaga operatsioonidele veel kolm USA dollarites likviidsust lisavat operatsiooni tähtajaga ligikaudu kolm kuud.

Muudatused EKP ülddokumentatsioonis

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis 20. septembril 2011 heaks dokumendi „Rahapoliitika rakendamine euroalal. Eurosüsteemi rahapoliitiliste instrumentide ja menetluskorra ülddokumentatsioon” uue versiooni ning võttis vastu suunise EKP/2011/14 eurosüsteemi rahapoliitiliste instrumentide ja menetluskorra kohta. Ülddokumentatsiooni uus versioon sisaldab kõiki muudatusi, mis on tehtud alates viimasest ajakohastamisest. Suunist EKP/2011/14 hakatakse kohaldama 1. jaanuarist 2012 ning see avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas ja Euroopa Keskpannga veebilehel.

2011. aasta oktoobrist 2012. aasta juulini teostatud refinantseerimisoperatsioonid

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 6. oktoobril 2011 mitu otsust, mis käsitlevad eurosüsteemi põhilisi ja pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone ning kõnealuste operatsioonide puhul rakendatavaid pakkumismenetlusi.

Tagatud võlakirjade teise ostukava käivitamine

Euroopa Keskpanka nõukogu otsustas 6. oktoobril 2011 käivitada tagatud võlakirjade teise ostukava ja avalikustas mõned selle põhijooned.

Tagatud võlakirjade teine ostukava

Euroopa Keskpanka nõukogu tegi 3. novembril 2011 otsuse tagatud võlakirjade teise ostukava tehniliste üksikasjade kohta.

Keskpankade kooskõlastatud meetmed pingete leevendamiseks üleilmsetel rahaturgudel

Euroopa Keskpank, Kanada keskpang, Inglise Pank, Jaapani keskpang, USA Föderaalreservi süsteem ja Šveitsi keskpang teatasid 30. novembril 2011 kooskõlastatud meetmete võtmisest, mille eesmärk on parandada keskpankade suutlikkust üleilmsele finantssüsteemile likviidsustoe pakkumisel. Sellega seoses otsustas Euroopa Keskpanka nõukogu koostöös teiste keskpankadega moodustada partnerkeskpankadega ajutiste vastastikuste vahetustehingute liinid, mis kehtivad kuni 1. veebruarini 2013. Vahetustehingute eesmärk on pakkuda lisaks USA dollarites likviidsust lisavatele operatsioonidele vajaduse korral rahastamist ka muudes vääringutes peale riikide omavääringute. Peale selle otsustas Euroopa Keskpanka nõukogu hakata tegema praeguseid USA dollarites likviidsust pakkuvaid operatsioone regulaarselt ja varasemast soodsamatel tingimustel ning alandada kolmekuuliste USA dollarites operatsioonide esialgset marginaali, kehtestades igapäevased lisatagatise nõuded.

Pankade laenuandmist ja rahaturgude aktiivsust toetavad meetmed

Euroopa Keskpanka nõukogu kiitis 8. detsembril 2011 heaks laiendatud krediidivõimalustega seotud lisameetmed, et toetada pankade laenuandmist ja likviidsust euroala rahaturgudel. Euroopa Keskpanka nõukogu otsustas teha kaks pikemaajalist refinantseerimisoperatsiooni tähtajaga 36 kuud ja enneaegse tagasimakse võimalusega ühe aasta möödudes. Samuti otsustati katkestada peenhälestusoperatsioonid arvestusperioodide viimasel päeval ning alandada kohustusliku reservi määra 2%lt 1%ni alates arvestusperioodist, mis algas 18. jaanuaril 2012. Lisaks otsustati suurendada tagatise kättesaadavust. Euroopa Keskpanka nõukogu võttis vastu 14. detsembril 2011 järgmised meetmete rakendamiseks vajalikud õigusaktid: EKP otsus täiendavate ajutiste meetmete kohta seoses eurosüsteemi refinantseerimisoperatsioonidega ja tagatise kõlblikkusega (EKP/2011/25) ning EKP määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1745/2003 kohustuslike reservide kohaldamise kohta (EKP/2011/26).

USA dollarites likviidsust lisavate operatsioonide jätkamine

USA Föderaalreservi Süsteemiga sõlmitud kokkuleppe kohaselt ning kooskõlas Kanada keskpanga, Inglise Panga, Jaapani keskpanga ja Šveitsi keskpangaga otsustas Euroopa Keskpanka nõukogu pikendada vahetustehingute kokkulepet USA Föderaalreservi Süsteemiga kuni 1. augustini 2011 ja jätkata likviidsust lisavaid operatsioone USA dollarites (tähtajaga seitse päeva).

Euroala rahaturud 2010

Euroopa Keskpannga nõukogu andis 20. detsembril 2010 loa avaldada euroala rahaturgude uuring „Euro Money Market Study 2010”. Kaheksas väljaanne põhineb 2009. ja 2010. aasta teist kvartalit käsitlevatel uuringutel ja selles analüüsitakse euro rahaturu käibe suundumusi ning lõimumise ja tõhususega seotud arengut.

Majandus-, rahandus- ja finantsolukord

Reaktsioon liri ametivõimude teadaannetele pangasüsteemi kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu tervitas 31. märtsil 2011 liri ametivõimude rakendatavaid meetmeid liri pangasüsteemi tugevdamiseks.

Portugali majanduse ja rahanduse kohandamise programmi hindamine

Euroopa Keskpannga nõukogu andis 5. mail 2011 positiivse hinnangu Portugali majanduse ja rahanduse kohandamise programmile, mille võttis samal päeval vastu Portugali valitsus.

Finantsstabiilsus ja -järelvalve

EKP vastus Euroopa Komisjoni konsultatsioonile seoses vastutsüklilise kapitalipuhvriga

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 13. jaanuaril 2011 Euroopa Keskpannga seisukoha vastutsüklilise kapitalipuhvriga seotud Euroopa Komisjoni avaliku konsultatsiooni kohta. Euroopa Keskpannga vastuses märgitakse, et nimetatud vahend tuleks kujundada tõhusaks poliitiliseks meetmeks ja rakendada järjepidevalt kogu Euroopa Liidus, mis tagaks rahvusvaheliselt tegutsevatele pankadele võrdsed võimalused.

Eurosüsteemi seisukoht seoses Euroopa Komisjoni avaliku konsultatsiooniga reitinguagentuuride kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 11. veebruaril 2011 eurosüsteemi vastuse komisjoni avalikule konsultatsioonile reitinguagentuuride kohta ja võimalikele tulevastele Euroopa Liidu tasandi algatustele, mille eesmärk on tugevdada agentuuride tegevust.

Eurosüsteemi seisukoht seoses Euroopa Komisjoni avaliku konsultatsiooniga, mis käsitleb finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID) läbivaatamist

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 17. veebruaril 2011 eurosüsteemi vastuse komisjoni avalikule konsultatsioonile finantsinstrumentide turgude direktiivi läbivaatamise kohta.

Pangajärelvalve komitee aruanne väärtpaberistamise hiljutiste suundumuste kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 17. veebruaril 2011 Euroopa väärtpaberistamisturgude hil-

jutist arengut käsitleva aruande avaldamise. Aruande on koostanud endine pangajärelevalve komitee ning selles peetakse hiljutise arengu käsitlemisel silmas tegureid, mis mõjutavad väärtpaberistatud toodete nõudlust ja pakkumist.

Eurosüsteemi seisukoht rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite nõukogu ettepaneku kohta seoses riskikapitalifondide raamatupidamisega

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 15. märtsil 2011 eurosüsteemi vastuse rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite nõukogu (IASB) avalikule konsultatsioonile IASB ettepanekute kohta riskikapitalifondidega seotud raamatupidamiseeskirjade parandamiseks. Riskikapitalifondide raamatupidamise uued nõuded, mille eesmärk on lihtsustada riskikapitalifondide raamatupidamist ja paremini kajastada riskikapitalifondide strateegiate majanduslikku sisu, moodustavad pärast lõplikku kinnitamist osa finantsinstrumentide uuest raamatupidamisstandardist.

EKP 2011. aasta aruanne Euroopa finantslõimumise kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis 17. märtsil 2011 teadmiseks, et Euroopa Keskpannga viies aruanne Euroopa finantslõimumise kohta avaldatakse Euroopa Keskpannga veebilehel 2011. aasta mais. Aruandes antakse ülevaade finantslõimumisest euroalal ja eurosüsteemi tegevusest finantslõimumisel. Aruanne hõlmab ka järgmisi teemasid: kriiside haldamine ja lahendamine finantslõimumise vaatepunktist; euroala kindlustusseltsid ja pensionifondid ning euroala võlakirjaturu areng finantskriisi ajal.

Financial Stability Review – June 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu andis 19. mail 2011 loa avaldada dokument „Financial Stability Review – June 2011” („Finantsstabiilsuse ülevaade – juuni 2011”). Ülevaates hinnatakse euroala finantsüsteemi suutlikkust toime tulla ebasoodsate mõjudega ning analüüsitakse finantsüsteemi haavatavust ja süsteemi stabiilsuse põhilisi ohte.

Finantsstabiilsuse ülevaade – detsember 2011

Euroopa Keskpannga nõukogu andis 17. novembril 2011 loa avaldada 2011. aasta detsembri finantsstabiilsuse ülevaade („Financial Stability Review – December 2011”), milles antakse põhjalik hinnang euroala finantsüsteemi suutlikkuse kohta toime tulla negatiivsete muutustega ning uuritakse peamisi finantsüsteemi stabiilsust ohustavaid tegureid ja süsteemi nõrku külgi.

EKP otsus konfidentsiaalsete andmete edastamise kohta statistika eesmärgil moodustatud ettevõtlusregistrite ühises raamistikus

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 27. detsembril 2010 otsuse EKP/2010/33, millega kehtestatakse andmete edastamisel kohaldatav vorm, turvalisuse ja konfidentsiaalsuse meetmed ning kord, mille alusel komisjon edastab andmeid Euroopa Keskpanngale ja riikide keskpankadele ning riikide keskpangad riikide statistikaametitele.

Statistika

EKP otsus konfidentsiaalsete andmete edastamise kohta statistika eesmärgil moodustatud ettevõtlusregistreühises raamistikus

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 27. detsembril 2010 otsuse EKP/2010/33, millega kehtestatakse andmete edastamisel kohaldatav vorm, turvalisuse ja konfidentsiaalsuse meetmed ning kord, mille alusel komisjon edastab andmeid Euroopa Kesk pangale ja riikide keskpankadele ning riikide keskpangad riikide statistikaametitele.

Valitsemissektori finantsstatistika kvaliteedi parandamine

Euroopa Keskpannga nõukogu hindas 17. märtsil 2011 valitsemissektori finantsstatistika kvaliteeti ja kiitis heaks selle edasiseks parandamise ettepanekud. Eelkõige toetas nõukogu tähtaegade lühendamist Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi (ESA) andmeedastusprogrammis esitatavate valitsemissektori kvartalikontode andmete ja ülemäärase eelarvepuudujäägi andmete edastamiseks 2014. aastaks t + 85-le ja 2017. aastaks t + 82-le, et toetada euroala integreeritud kvartalikontode täielike andmete koostamist tähtaja t + 90 jooksul.

2010. aasta aruanded statistika kvaliteedi kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 18. märtsil 2011 iga-aastase eri liiki statistika kättesaadavuse ja kvaliteedi hinnangu, mida eurosüsteem koostab Euroopa Keskpannga õigusakti kohaselt. Samuti andis nõukogu loa avaldada 2010. aasta euroala maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni statistika kvaliteedihinnang ning ka raha- ja finantsstatistika aruanne.

Kogutava statistilise teabe konfidentsiaalsus

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 28. aprillil 2011 soovitusel, mis on esitatud aruandes statistilise teabe konfidentsiaalsuse kaitsmiseks võetud meetmete kohta, millele viidatakse nõukogu 23. novembri 1998. aasta määruses (EÜ) nr 2533/98 statistilise teabe kogumise kohta Euroopa Keskpannga poolt.

Uue valdkonna lisamine eurosüsteemi statistikalevi ühisraamistikku

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 10. juunil 2011 eurosüsteemi statistikalevi ühisraamistiku uue valdkonnana euroala kvartali koondstatistika regulaarse avaldamise kindlustusseltside ja pensionifondide sektori kohta alates 2011. aasta juulist.

EKP õigusaktid rahaloomeasutuste sektori bilansi kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 25. augustil 2011 määruse EKP/2011/12, millega muudetakse määrust EKP/2008/32 rahaloomeasutuste sektori bilansi kohta, ning suunise EKP/2011/13, millega muudetakse suunist EKP/2007/9 rahandusstatistika ning finantsasutuste ja -turgude statistika kohta.

Muudatused õigusaktides, mis käsitlevad EKP statistikaaruandluse nõudeid välisstatistika valdkonnas

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 9. detsembril 2011 suunise (EKP/2011/23) ja soovitus (EKP/2011/24) EKP statistikaaruandluse nõuete kohta välisstatistika valdkonnas. Uuesti sõnastatud suunis hõlmab muudatusi, mis on tehtud asjakohastes rahvusvahelistes statistikastandardites. Soovitus on suunatud Lirimaa ja Malta statistikaametitele, kelle ülesanne on koostada nende liikmesriikide maksebilansistatistika ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni statistika.

Maksesüsteemid ja turu taristu

EKP otsus EFSFi laenude haldamise kohta

Euroopa Keskpank võttis vastu 20. detsembril 2010 otsuse (EKP/2010/31) liikmesriikidele, mille rahaühik on euro, antavate Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (EFSF) laenudega seotud maksete töötlemiseks kontode avamise kohta.

Projekti TARGET2-Securities eduaruanne

Euroopa Keskpannga nõukogu hindas 17. veebruaril 2011 projekti TARGET2-Securities (T2S) edusamme.

EKP suunis, millega muudetakse suunist EKP/2007/2 üleeuroopalise automatiseeritud reaalaajalise brutoarvelduste kiirülekandesüsteemi (TARGET2) kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 17. märtsil 2011 suunise, millega muudetakse suunist EKP/2007/2 üleeuroopalise automatiseeritud reaalaajalise brutoarvelduste kiirülekandesüsteemi (TARGET2) kohta (EKP/2011/2).

TARGET2-Securities

Euroopa Keskpannga nõukogu hindas 20. aprillil 2011 edusamme projekti TARGET2-Securities (T2S) tegevuses. Üksikasjalikum teave avaldatakse edaspidi Euroopa Keskpannga veebilehe T2S rubriigis.

TARGETi 2010. aasta aruanne

Euroopa Keskpannga nõukogu tutvus 12. mail 2011 TARGETi 2010. aasta aruandega. Aruandes märgitakse, et TARGET2-süsteemil on endiselt otsustav tähtsus euroala lõimunud rahaturu edendamisel, mis omakorda on ühtse rahapoliitika tõhusa elluviimise eeltingimus ja aitab kaasa euro finantsturgude lõimumisele.

Jaemaksete turvalisust käsitlev Euroopa foorum

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 19. mail 2011 jaemaksete turvalisust käsitleva Euroopa foorumi (SecuRe Pay) mandaadi. Vabatahtliku koostööalgatusena toimiva foorumi eesmärk on jagada teavet ja parandada eelkõige makseteenuste pakkujate järelevaatamise ning järelevalve ametiasu-

tuste vastastikust mõistmist jaemaksete turvalisuse küsimustes. Ühtsel makseturul on ametiasutuste koostööd vaja selleks, et 1) luua makseteenuste pakkujatele võrdsed võimalused; 2) võimalikult palju vältida regulatiivset arbitraaži ning 3) edendada ametiasutuste teabevahetust.

Eurosüsteemi järelevaatamisraamistiku läbivaatamine

Euroopa Keskpannga nõukogu andis 19. mail 2011 loa avaldada dokumendi „Eurosystem oversight policy framework” ajakohastatud versioon. Selles antakse ülevaade eurosüsteemis maksesüsteemide järelevaatamisel kasutatavatest meetoditest ja instrumentidest. Nõudeid on ajakohastatud muu hulgas seetõttu, et sõnaselgelt väljendada eurosüsteemi huvi kauplemisteabe hoidlate tõrgeteta toimimise ja projekti TARGET2-Securities järelevaatamise vastu.

Banca Națională a României (Rumeenia keskpang) liitumine TARGET2ga.

Euroopa Keskpannga nõukogu kinnitas 23. juunil 2011 õigusdokumendi, mis lubab Rumeenia keskpangal 4. juulist 2011 liituda TARGET2-süsteemiga.

EKP osalemine Warehouse Trusti koostööpõhise järelevaatamise kokkuleppes

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis 7. juulil 2011 heaks Euroopa Keskpannga osalemise kauplemisteabehoidla Warehouse Trust koostööpõhise järelevaatamise kokkuleppes, et jagada oma kogemusi piiriülese finantsturu taristu koostööpõhisel järelevaatamisel ning esindada eurosüsteemi.

TARGET2-Securities

Euroopa Keskpannga nõukogu hindas 20. juulil 2011 projekti TARGET2-Securities (T2S) tegevust ja otsustas teha lõpliku raamlepingupakkumise T2S projektist huvitatud väärtpaperite keskdepositooriumidele 2011. aasta oktoobri lõpuks.

EURO 1 maksesüsteemi järelevaatamise hindamine

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis 11. augustil 2011 heaks EURO 1 maksesüsteemi järelevaatamise hindamise järeldused, võttes arvesse makse- ja arveldussüsteemide komitee kehtestatud põhimõtteid. EURO 1 on Euroopa Liidus tegutsevate pankade erasektori maksesüsteem riigisiseste ja piiriüleste euromaksete tegemiseks.

Muutused projektis TARGET2-Securities (T2S)

Euroopa Keskpannga nõukogu nimetas 22. septembril 2011 T2S programmi juhatuse asendusliikmena ametisse Taani keskpanga maksesüsteemide osakonna juhataja Kristian Kjeldseni. T2S programmi juhatuse moodustati 19. märtsil 2009, et aidata Euroopa Keskpannga otsustusorganitel tagada T2S projekti edukas lõpetamine.

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas 20. oktoobril 2011, et T2S käivitub kavandatust üheksa kuud hiljem ehk 2015. aasta juunis senise 2014. aasta septembri asemel. Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas pikendada ka raamlepingu sõlmimise tähtaega.

TARGET2 suunise muudatused

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 14. oktoobril 2011 suunise EKP/2011/15, millega muudetakse suunist EKP/2007/2 üleeuroopalise automatiseeritud reaalarvelduste kiirülekan-desüsteemi (TARGET2) kohta. Suunist, milles võetakse muu hulgas arvesse TARGET2 versiooni 5.0 jaoks vajalikke uuendusi, kohaldatakse alates 21. novembrist 2011.

Kesksete osapoolte kasutamise standardid eurosüsteemi välisvaluutareservi haldamise ope-ratsioonides

Euroopa Keskpannga nõukogu andis 9. novembril 2011 loa avaldada väljaanne „Kesksete osapoolte kasutamise standardid eurosüsteemi välisvaluutareservi haldamise operatsioonides” („Standards for the use of central counterparties in Eurosystem foreign reserve management operations”). Standar-ditega soovitakse tagada, et kliiringuteenuste osutajate valik eurosüsteemi välisvaluutareservi haldamise operatsioonide puhul täidab kolme eesmärgi. Valik peab tagama 1) taristu turvalise ja tõhusa kasutamise eurosüsteemi poolt; 2) kliiringu ja arvelduste valdkonnas kooskõla eurosüsteemi laiemate eesmärkide ning põhikirjast tulenevate kohustustega ja 3) neutraalsuse kliiringusektori puhul.

Projekt TARGET2-Securities (T2S)

Euroopa Keskpannga nõukogu kinnitas 17. novembril 2011 raamlepingu, mis saadetakse peatselt väärtpaberite keskdepositooriumidele, ning finantsstiimulite komplekti varajastele allakirjutanutele. Peale selle kiitis nõukogu heaks kasutajanõuete dokumendi uue versiooni, millega ajakohastatakse projekti TARGET2-Securities projekti üldpõhimõtteid, ning võttis vastu otsuse EKP/2011/20, millega kehtestatakse väärtpaberite keskdepositooriumidele T2S teenustele juurdepääsu kõlblikuskriteeriu-mide rakendamise üksikasjalikud eeskirjad ja kord.

EURO 1 maksesüsteemi järelevaatamise hindamise aruande avaldamine

Pärast 2011. aasta augustis EURO 1 maksesüsteemi (Euroopa Liidus tegutsevate pankade erasektori maksesüsteem riigisiseste ja piiriüleste euromaksete tegemiseks) järelevaatamise hindamise aruande järelduste heakskiitmist andis Euroopa Keskpannga nõukogu 4. novembril 2011 loa hinnangu avaldada.

Euroala väärtpaberiarveldussüsteemide vaheliste otse- ja kaudühenduste hindamine

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 24. novembril 2011 hinnangu uutele otse- ja releeühendus-tele, mis on kõlblikud kasutamiseks eurosüsteemi laenuoperatsioonidega seotud tagatiste seadmisel.

Pangatähtede ja müntide emiteerimine

Aastaruanne pangatähtede taasringlusse laskmise raamistiku rakendamise kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu märkis 27. detsembril 2010, et 2010. aastal on tehtud täiendavaid edusamme pangatähtede taasringlusse laskmise raamistiku rakendamisel (1. jaanuaril 2011 asendati raamistik Euroopa Keskpannga otsusega EKP/2010/14 europangatähtede ehtsuse ja ringluskõlblik-kuse kontrolli ning taasringluse kohta). Lisaks otsustas nõukogu, et riikide keskpangad jätkavad

iga-aastaste eduaruannete koostamist, mis võimaldab jälgida muudatusi riikide õigusaktides ja pangatähtede taasringlust liikmesriikides.

EKP otsus, millega muudetakse otsust EKP/2009/25 müntide emissiooni 2010. aasta mahu heakskiitmise kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 22. detsembril 2010 otsuse (EKP/2010/32), millega muudetakse otsust EKP/2009/25 müntide emissiooni 2010. aasta mahu heakskiitmise kohta.

Europangatähtede hanke õiguslik raamistik

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 18. märtsil 2011 suunise EKP/2011/3, millega muudetakse europangatähtede hanke suunist EKP/2004/18. Suunise muudatus näeb ette eurosüsteemi ühtse pakkumismenetluse kohaldamise alguse hiljemalt 1. jaanuaril 2014.

EKP otsus europangatähtede tootmise keskkonna- ja tervisekaitse ning ohutuse atesteerimise menetluse kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 21. juunil 2011 otsuse EKP/2011/8 europangatähtede tootmise keskkonna- ja tervisekaitse ning ohutuse atesteerimise menetluse kohta.

EKP suunis, millega muudetakse suunist EKP/2008/8 andmete kogumise kohta, mis käsitlevad eurot ja „Sularaha teabesüsteem 2” toimimist

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 30. juunil 2011 suunise EKP/2011/9, millega muudetakse suunist EKP/2008/8 andmete kogumise kohta, mis käsitlevad eurot ja „Sularaha teabesüsteem 2” toimimist. Suunis näeb ette reeglid ja kohustused eurosüsteemis, mis käsitlevad sularahaga seotud andmete kogumist ning levitamist. Muudatused käsitlevad „Sularaha teabesüsteem 2-le” esitatavate, sularaha taristu ja sularaha taasringlusega seotud andmete ulatust ning kehtestavad peale suunises EKP/2008/8 kehtestatud igakuistele ja kaks korda aastas täidetavatele aruandlusülesannetele ka igapäevased aruandlusülesanded.

Laiendatud varude pilootprogrammi laiendamine

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 21. oktoobril 2011 otsuse laiendada 2008. aasta märtsis moodustatud laiendatud varude prooviprogrammi piirkondlikku ulatust Aasiast Põhja-Ameerikasse ja Lähis-Idasse avatud pakkumismenetluse kaudu ning pikendada praegust kolmeaastast laiendatud varude prooviprogrammi kuni lepingute sõlmimiseni uue programmi edukate pakkujatega. Laiendatud varude prooviprogrammid võimaldavad europangatähti rahvusvaheliselt jaotada väljapoole euroala ning pakuvad väärtuslikku asjakohast teavet.

EKP otsus müntide emissiooni 2012. aasta mahu kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis 1. detsembril 2011 vastu otsuse EKP/2011/21 müntide emissiooni 2012. aasta mahu heakskiitmise kohta.

Koostöö rahvusvahelisel ja Euroopa tasandil

Tehnilise abi programm Serbia keskpanga abistamiseks

Euroopa Keskpanga nõukogu andis 17. detsembril 2010 loa käivitada eurosüsteemi tehnilise abi programm Serbia keskpanga abistamiseks. Kaheaastasesse programmi on kaasatud Euroopa Keskpank ja EKPSi liikmesriikide 21 keskpanga. Programmi eesmärk on tugevdada Serbia keskpanga institutsioonilist valmisolekut, lähendades seda EKPSi nõuetele.

Eurosüsteemi seisukoht seoses Euroopa Komisjoni avaliku aruteluga ühtse turu akti üle

Euroopa Keskpanga nõukogu kiitis heaks 10. veebruaril 2011 eurosüsteemi vastuse Euroopa Komisjoni avalikus arutelus teatise üle „Ühtse turu akt”, mis sisaldab ühtse turu taaskäivitamise ettepanekuid, et viia need täielikult ellu 2012. aastaks.

Kümnes iga-aastane aruanne euro rahvusvahelise rolli kohta

Euroopa Keskpanga nõukogu kiitis heaks 7. juulil 2011 kümnenda iga-aastase aruande avaldamise euro rahvusvahelise rolli kohta („The international role of the euro”). 2010. aasta arenguid hõlmav aruanne vaatleb euro rolli maailma turgudel ja euroalavälistes riikides ning püüab aidata paremini mõista euro rahvusvahelistumise praegust olukorda, tuues välja peamised arengud ja põhisuundumused.

Eurosüsteemi ja Egiptuse keskpanga koostööprogrammi pikendamine

Euroopa Keskpanga nõukogu kiitis 13. oktoobril 2011 heaks otsuse pikendada eurosüsteemi ja Egiptuse keskpanga koostööprogrammi, mis nüüd lõpeb 31. märtsil 2012. Programmi eesmärk on toetada Egiptuse keskpanga Basel II raamistiku järkjärgulisel rakendamisel.

Avalikud suhted

EKP nõukogu otsused tõlgitakse Euroopa Liidu kõigisse ametlikes keeltesse

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustas 6. jaanuaril 2011, et alates 2011. aasta jaanuarist avaldatakse kord kuus väljaantav teade „EKP nõukogu otsused (välja arvatud otsused intressimäärade kohta)” Euroopa Keskpanga ja Euroopa Keskpankade Süsteemi keskpankade veebilehtedel Euroopa Liidu kõigis ametlikes keeltes.

EKP aastaaruanne 2010

Euroopa Keskpanga nõukogu võttis vastu 17. märtsil 2011 Euroopa Keskpanga 2010. aasta aruande, mis esitatakse Euroopa Parlamendile ja avaldatakse Euroopa Keskpanga veebilehel Euroopa Liidu 21 ametlikus keeles 19. aprillil 2011.

Avaldus euroala võtmeküsimuste kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu tegi 7. augustil 2011 avalduse küsimustes, mida ta peab euroala seisukohalt keskseteks.

Avaldus Šveitsi keskpanga otsuse kohta, mis käsitleb Šveitsi frangi vahetuskurssi euro suhtes

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis 6. septembril 2011 teadmiseks Šveitsi keskpanga ühepoolse otsuse, mis käsitleb Šveitsi frangi vahetuskurssi eurosse.

Europangatähtede ja -müntide kasutuselevõtu kümnes aastapäev

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 21. oktoobril 2011 pressituvustuse, mis on osa 2002. aasta jaanuaris kasutusele võetud europangatähtede ja -müntide kümnendat aastapäeva tähistavatest ettevõtmistest.

Üldjuhtimine

Organisatsiooniline muutus

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis teadmiseks 29. detsembril 2010 senini finantsstabiilsuse peadirektoraadi alluvuses tegutsenud Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRB) ettevalmistava sekretariaadi muutmise ESRB sekretariaadiks, st omaette tegevusharuks, mis annab aru Euroopa Keskpannga presidendile. Muutus jõustus 1. jaanuaril 2011.

Finantsstabiilsuse komitee asutamine ja mandaat

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 13. jaanuaril 2011 finantsstabiilsuse komitee mandaadi. Eurosüsteemi/EKPSi komitee eesmärk on abistada nõukogu Euroopa Keskpannga ülesannete täitmisel seoses finantsstabiilsusega (vahetades välja pangajärevalve komitee, mille nõukogu saatis pärast ESRB ametlikku asutamist laiali). Uus korraldus välistab finantsstabiilsuse komitee ja ESRB tehnilise nõuandekomitee vastutusvaldkondade kattuvuse. Finantsstabiilsuse komitee mandaadi kestus on sama, mis kõigil teistel eurosüsteemi/EKPSi komiteedel. Mandaat aegub 2013. aasta augusti lõpus.

EKP otsus seoses Eesti Panga astumisega eurosüsteemi liikmeks

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 31. detsembril 2010 otsuse kapitali sissemaksmise, välisvaluutareservide ülekande ja sissemaksete kohta Euroopa Keskpannga reservidesse ja eraldistesse Eesti Pangast (EKP/2010/34).

Leping, mis käsitleb Eesti Panga nõuet EKPSi põhikirja artikli 30.3 alusel

Euroopa Keskpank ja Eesti Pank sõlmisid 31. detsembril 2010 lepingu, mis käsitleb Euroopa Keskpanngast Eesti Panga krediteerimist nõudega EKPSi põhikirja artikli 30.3 alusel.

Finantsstabiilsuse komitee esimees

Euroopa Keskpannga nõukogu nimetas 3. veebruaril 2011 finantsstabiilsuse komitee esimehena ametisse Euroopa Keskpannga finantsstabiilsuse peadirektoraadi peadirektori Mauro Grande.

EKP 2010. aasta finantsaruanne

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 3. märtsil 2011 Euroopa Keskpannga 2010. aasta auditeeritud finantsaruande. Finantsaruanne koos sellekohase pressiteatega avaldati samal kuupäeval. 2010. aasta tegevusaruanne avaldatakse Euroopa Keskpannga 2010. aasta aruandes 19. aprillil 2011.

Euroopa Keskpannga nõukogu arvamus seoses nõukogu soovitusega Euroopa Keskpannga juhatuse liikme ametisse nimetamise kohta

Euroopa Ülemkogu eesistuja palvel võttis Euroopa Keskpannga nõukogu 3. märtsil 2011 vastu arvamuse CON/2011/16.

EKP nõukogu ja üldnõukogu istungite ajakava 2012. ja 2013. aastal

Euroopa Keskpannga nõukogu kiitis heaks 31. märtsil 2011 oma istungite ajakava 2012. ja 2013. kalendriaastal. Samuti kiitis Euroopa Keskpannga üldnõukogu heaks oma istungite ajakava kõnealuseks perioodiks.

Üldsuse juurdepääs EKP dokumentidele

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 9. mail 2011 tehnilise muudatuse otsuses EKP/2004/3 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Keskpannga dokumentidele (EKP/2011/6).

Euroopa Keskpannga nõukogu arvamus seoses nõukogu soovitusega Euroopa Keskpannga presidendi ametisse nimetamise kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis 9. juunil 2011 Euroopa Ülemkogu eesistuja taotluse alusel vastu arvamuse CON/2011/48.

EKP soovitus Oesterreichische Nationalbanki (Austria keskpank) välisaudiitorite kohta

Euroopa Keskpannga nõukogu võttis vastu 9. juunil 2011 soovitusel EKP/2011/7 Euroopa Liidu nõukogule Austria keskpannga välisaudiitorite kohta.

Euroopa Keskpannga nõukogu hindas 7. juulil 2011 Axel Weberi tulevast positsiooni UBS panga direktorite nõukogu liikmena alates 1. maist 2012 ja leidis selle olevat kooskõlas Euroopa Keskpannga nõukogu tegevusjuhistega.

EKP soovitus Portugali keskpanga välisaudiitorite kohta

Euroopa Keskpanga nõukogu võttis vastu 25. augustil 2011 soovituse EKP/2011/11 Euroopa Liidu Nõukogule Portugali keskpanga välisaudiitorite kohta majandusaastateks 2011–2016.

EKP eelarvekomitee esimees

Euroopa Keskpanga nõukogu nimetas 8. augustil 2011 Euroopa Keskpanga eelarvekomitee esimeheks Hispaania keskpanga majanduse, statistika ja uuringute peadirektoraadi juhataja José Luis Malo de Molina. Otsus jõustus kohe. José Luis Malo de Molina ametiaeg eelarvekomitee esimehena lõpeb 31. augustil 2013. Samal kuupäeval lõpevad volitused ka kõigil teistel eurosüsteemi/EKPSi komiteede esimeestel, kelle Euroopa Keskpanga nõukogu nimetas kolmeks aastaks ametisse 22. juulil 2010.

Euroopa Keskpanga nõukogu arvamus seoses nõukogu soovitusega Euroopa Keskpanga juhatuse liikme ametisse nimetamise kohta

Euroopa Keskpanga nõukogu võttis 6. oktoobril 2011 Euroopa Ülemkogu eesistuja taotluse alusel vastu arvamuse CON/2011/77.

EKP nõukogu arvamus seoses nõukogu soovitusega Euroopa Keskpanga juhatuse liikme ametisse nimetamise kohta

Euroopa Keskpanga nõukogu võttis 7. detsembril 2011 Euroopa Ülemkogu eesistuja taotlusel vastu arvamuse CON/2011/100.

Rahvusvaheliste suhete komitee esimees

Euroopa Keskpanga nõukogu tegi 8. detsembril 2011 otsuse nimetada rahvusvaheliste suhete komitee esimehena ametisse Austria keskpanga asepresident Wolfgang Duchatczek. Otsus jõustus kohe. Wolfgang Duchatczeki ametiaeg rahvusvaheliste suhete komitee esimehena lõpeb 31. augustil 2013. Samal kuupäeval lõpevad ka eurosüsteemi/EKPSi komiteede kõigi teiste esimeeste volitused, kelle Euroopa Keskpanga nõukogu nimetas (uuesti) ametisse kolmeks aastaks 22. juulil 2010.

EKP soovitus Euroopa Liidu Nõukogule Hollandi keskpanga välisaudiitorite kohta

Euroopa Keskpanga nõukogu võttis vastu 9. juunil 2011 soovituse EKP/2011/22 Euroopa Liidu Nõukogule Hollandi keskpanga välisaudiitorite kohta.

Eurosüsteemi hangete koordineerimisasutuse (EPCO) 2012. aasta eelarve- ja hankekava

Euroopa Keskpanga nõukogu kiitis heaks 19. detsembril 2011 eurosüsteemi hangete koordineerimisasutuse 2012. aasta eelarve- ja hankekava.

Horvaatia keskpanga esindajate vaatlejastaatus EKP üldnõukogus ja EKPSi komiteedes

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustas 21. detsembril 2011 anda Horvaatia keskpanga ekspertidele õiguse osaleda vaatlejana Euroopa Keskpankade Süsteemi koosseisus kogunevate komiteede istungitel. Euroopa Keskpanga üldnõukogu tegi 22. detsembril 2011 otsuse anda Horvaatia keskpanga presidendile õigus osaleda vaatlejana üldnõukogu istungitel. Need otsused on kooskõlas käsitlusega, mida järgiti 2003. aastal kümne läbirääkijariigi keskpanga ning 2005. aastal Bulgaaria ja Rumeenia keskpankade puhul, ning jõustusid pärast Horvaatia ühinemislepingu allkirjastamist 9. detsembril 2011.

EKP suunis, millega muudetakse raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistikku EKPSis

Euroopa Keskpanga nõukogu võttis vastu 21. detsembril 2011 Euroopa Keskpanga suunise EKP/2011/27, millega muudetakse suunist EKP/2010/20 raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis.

Euroopa Keskpanga uue hoonekompleksi projekt

Leping konstruktsioonitööde tegemise kohta

Euroopa Keskpank avaldas 8. veebruaril 2011 pressiteate ehitusettevõttega Baresel GmbH sõlmitud lepingu kohta, mille alusel ettevõtte lõpetab uue kaksiktorni konstruktsioonitööd kuni hoone esimese korruseni.

EESTI PANGA PRESIDENDI MÄÄRUSED 2011. AASTAL

Nr 1, 6. jaanuar 2011

Eesti Panga presidendi 1. oktoobri 2007. aasta määruse nr 11 „Tagatisefondi poolt tagatavate hoiuste aruande ja Tagatisefondi kvartaliosamakse aruande kehtestamine“ muutmine

Muudetud on määruse lisasid „Tagatisefondi poolt tagatavate hoiuste aruanne“ ja „Tagatisefondi kvartaliosamaksete aruanne“. Muutuste põhjus on euro kasutuselevõtmine, mille järel tuli andmeid hakata esitama kroonide asemel eurodes, ning muudatus tagatisefondi seaduses, mis lubab Tagatisefondil edaspidi hüvitada ka juriidilisest isikust suurklientidele kuuluvaid hoiuseid.

Nr 2, 17. märts 2011

Riikliku statistika programmi Eesti Panga statistikatööde loetelu

Määrus kehtestab Eesti Panga statistikatööde loetelu aastateks 2012–2016. Selle kehtestamise alus on riikliku statistika seaduse § 16 lõike 1 punkt 2, mille kohaselt on Eesti Panga presidendi kinnitatud statistikatööde loetelu riikliku statistika programmi osa.

Nr 3, 18. aprill 2011

„TARGET2-Eesti reeglite kinnitamine“ muutmine

Määrus võtab üle Euroopa Keskpanga suunises EKP/2007/2 üleeuroopalise automatiseeritud reaalaajalise brutoarvelduste kiirülekanalüsteemi (TARGET2) kohta 17. märtsil 2011.aastal tehtud muudatused. Uus sõnastus määrab täpsemalt tingimused, mille alusel Eesti Pank võib anda makseteks vajalikke lühiajalisi laene TARGET2-Eesti maksesüsteemi osalejatele.

Nr 4, 1. september 2011

Eesti Panga presidendi 6. detsembri 1996. aasta määruse nr 32 „Ühekrooniste müntide üle tollipiiri toimetamine“ kehtetuks tunnistamine

Kehtetuks tunnistatava määruse vastuvõtmise ajal oli selle eesmärk takistada ühekrooniste müntide vedu Eestist välja, sest 1992., 1993. ja 1995. aastal välja lastud Eesti ühekrooniseid münte oli võimalik kasutada Saksamaal paiknevates makseaparaatides Saksa ühemargase münti asemel. Et Saksamaa ja Eesti on üle läinud eurosularaha kasutamisele, on probleem kaotanud aktuaalsuse.

Nr 5, 4. november 2011

Eesti Panga presidendi 02. novembri 2009. aasta määruse nr 8 „Krediitiasutuse riskijuhtimise, omavahendite ja kapitali adekvaatsuse kohta avalikustatav teave“ muutmine

Määruse muutmise alus on Euroopa Parlamendi ja ELi Nõukogu direktiivides 2006/48/EÜ krediitiasutuste asutamise ja tegevuse kohta ja 2006/49/EÜ investeerimisühingute ja krediitiasutuste kapitali adekvaatsuse kohta tehtud muudatused. Määrus täpsustab krediitiasutuste teabe avaldamise põhimõtete, väärtpaberistamise kohta avaldatava teabe ja väärtpaberistatud positsioonidelt kapitalinõuete arvutamise kohta avalikustatavate arvandmete suhtes kehtivaid nõudeid.

Nr 6, 4. november 2011

Eesti Panga presidendi 27. märtsi 2007. aasta määruse nr 4 „Krediidasutuse ja krediidasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide aruanded” muutmise

Määruse muutmise alus on Euroopa Parlamendi ja ELi Nõukogu direktiivides 2006/48/EÜ krediidasutuste asutamise ja tegevuse kohta ja 2006/49/EÜ investeerimisühingute ja krediidasutuste kapitali adekvaatsuse kohta tehtud muudatused. Määrusega võetakse üle osa eelnimetatud direktiivide muudetud sätteid, kehtestades tingimused ülekanderiski kapitalinõuete arvutamise aluse laiendamiseks.

Nr 7, 4. november 2011

Eesti Panga presidendi 29. detsembri 2006. aasta määruse nr 13 „Krediidasutuse ja krediidasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide rakendamise ja arvutamise kord” muutmise

Määruse muutmise alus on Euroopa Parlamendi ja ELi Nõukogu direktiivides 2006/48/EÜ krediidasutuste asutamise ja tegevuse kohta ja 2006/49/EÜ investeerimisühingute ja krediidasutuste kapitali adekvaatsuse kohta tehtud muudatused. Määrusega võetakse üle krediidasutuste kapitalinõuete arvutamise reeglites tehtud täiendused.

Nr 8, 21. november 2011

Eesti Panga presidendi 9. mai 2008. aasta määruse nr 4 „TARGET2-Eesti reeglite kinnitamine” muutmise

Määrus võtab üle Euroopa Keskpanga suunises EKP/2007/2 üleeuroopalise automatiseeritud reaalaajalise brutoarvelduste kiirülekandesüsteemi (TARGET2) kohta 14. oktoobril 2011. aastal tehtud muudatused. Täpsustatud on reegleid, mille alusel võib piirata päevasisese laenu kättesaadavust TARGET2 osalejatele, samuti nõudeid seoses Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 75 ja 125 sätestatud haldusmeetmete ja piirangute rakendamisega.

Nr 9, 9. detsember 2011

Nõuded XML-dokumentidena vormindatud aruannete esitamisele

Määrusega kehtestatakse nõuded Eesti Pangale ja Finantsinspeksioonile esitamisele kuuluvatele XML-dokumentidena vormindatud aruannetele. Vorminõuete kehtestamine eraldi määrusega võimaldab asendada aruandluse sisulisi aluseid reguleerivates määrustes vastavad sätted viidetega, soodustades määruste mahu vähenemist ja aruandluse regulatsiooni muutumist ülevaatlikumaks.

Nr 10, 21. detsember 2011

Eesti Panga presidendi 20. juuni 2002. aasta määruse nr 10 „Tagatistfondile hoiuste ja hoiustajate kohta andmete esitamise kord” muutmise

Määrusega lühendatakse 24 päevalt 7 päevale tähtaega, mille jooksul krediidasutuse pankroti- või moratoriumihaldur või likvideerija on kohustatud esitama Tagatistfondile andmed krediidasutuse hoiustajate kohta. Määruse muutmise tingis eelnimetatud tähtaja vastav lühendamine tagatistfondi seaduse § 38 muutmisel.

EESTI PANGA PUBLIKATSIOONID 2011

Eesti Panga **veebilehe** aadress on www.eestipank.ee. Veebilehel on teave Eesti Panga ja selle tegevuse kohta, samuti Eesti rahasüsteemi, majanduse ja finantskeskkonna kohta. Veebilehel on avaldatud pangandusega seotud õigusaktid, teave Eesti rahatähtede ja müntide kohta (k.a soovitusel kolleksionääridele), Eesti Panga publikatsioonid ja pressiteated, teave Euroopa Liidu ning ühisraha euro kohta ja palju muud. Lisaks on võimalik kasutada mahukat statistikaandmebaasi. Veebilehel asub ka virtuaalraamatukogu, mille kaudu pääseb teistesse majandusala raamatukogudesse.

Eesti Panga majanduskommentaari

Majanduskommentaaris väljendab keskpang operatiivselt ja kokkuvõtlikult oma seisukohti tähtsamates majandus- ja pangapoliitilistes küsimustes. Kommentaari saab lugeda veebilehelt, kuid selle kohta avaldatakse ka pressiteade ja sageli kaasneb kommentaari avaldamisega pressikonverents. Aastal 2011 avaldati neli majanduskommentaari.

Aastaruanne

Aastaruandes avaldatakse ülevaade keskpanga tegevusest ja saavutustest aruandeaastal ning finantsaruanne. Samuti esitatakse majandus- ja finantskeskkonna ülevaade, eurosüsteemi otsused, Eesti Panga presidendi määruste ja nõukogu otsuste loend, aasta jooksul ilmunud publikatsioonide loend jms.

Rahapoliitika ja Majandus: hetkeseis ja ettevaade

Eesti Panga perioodiline trükis, mis ilmub kaks korda aastas ning sisaldab põhjaliku majandusülevaate ja **majandusproгноosi**.

2011. aastal avaldati

- Rahapoliitika ja Majandus (1/2011)
- Rahapoliitika ja Majandus (2/2011)

Finantsstabiilsuse Ülevaade

Eesti Panga perioodiline trükis, ilmub kaks korda aastas. Selles vaadeldakse Eesti ettevõtete ja majapidamiste finantskäitumist ning riske, finantsturgusid, maksesüsteeme jms.

2011. aastal avaldati

- Finantsstabiilsuse Ülevaade (1/2011)
- Finantsstabiilsuse Ülevaade (2/2011)

Maksebilanss

Maksebilanss annab ülevaate Eesti välismajandustegevusest, sealhulgas riigi rahvusvahelisest investimispositsioonist ja välisvõlast. Sisaldab palju statistilist materjali.

2011. aastal avaldati

- Eesti 2010. aasta maksebilanss
- Eesti 2011. aasta I kvartali maksebilanss
- Eesti 2011. aasta II kvartali maksebilanss
- Eesti 2011. aasta III kvartali maksebilanss
- Eesti maksebilansi aastaraamat 2010

Majanduse Rahastamise Ülevaade

Alates 2010. aastast avaldab Eesti Pank Majanduse Rahastamise Ülevaadet. Tegu on reaalsektori rahastamisvajaduse ja laenamise ülevaatega, mis hõlmab panga- ja liisingustatistikat, finantskontode analüüsi ning laenuõudlust ja -pakkumist.

2011. aastal avaldati

- Majanduse Rahastamise Ülevaade (juuni 2011)
- Majanduse Rahastamise Ülevaade (detsember 2011)

Toimetised / Working Papers

Eesti Panga Toimetistes avaldatakse Eesti Pangas korraldatud uuringute aruandeid. Toimetiste siht-rühmana nähakse ennekõike majandusteadlasi ja majandusajajaid. Paljudel juhtudel avaldatakse toimetised ainult inglise keeles.

2011. aastal avaldati

- Working Papers 1/2011: J. Meriküll. Labour Market Mobility during a Recession: The Case of Estonia
- Working Papers 2/2011: J. Masso, J. Meriküll, P. Vahter. Gross Profit Taxation versus Distributed Profit Taxation and Firm Performance: Effects of Estonia's Corporate Income Tax Reform
- Working Papers 3/2011: K. Kondor, K. Staehr. The Impact of the Global Financial Crisis on Output Performance across the European Union
- Working Papers 4/2011: A. Dabušinskas, T. Rõõm. How Wages Respond to Shocks: Asymmetry in the Speed of Adjustment
- Working Papers 5/2011: J. Meriküll, K. Männasoo. R&D, Demand Fluctuations and Credit Constraints: Comparative Evidence from Europe
- Working Papers 6/2011: A. Dabušinskas, T. Rõõm. Survey Evidence on Wage and Price Setting in Estonia
- Working Paper 7/2011: J. Meriküll, K. Männasoo. R&D in Boom and Bust: Evidence from the World Bank Financial Crisis Survey
- Working Paper 8/2011: J. C. Cuestas, K. Staehr. Fiscal Shocks and Budget Balance Persistence in the EU Countries from Central and Eastern Europe
- Working Paper 9/2011: J. Meriküll, K. Männasoo. How Do Demand Fluctuations and Credit Constraints Affect R&D? Evidence from Central, Southern and Eastern Europe
- Working Paper 10/2011: L. Kulu, M. Randveer, L. Uusküla. The Impact of Private Debt on Economic Growth

Muud publikatsioonid

- Kunstiraamat „Sõbast seinavaibani“. Eesti Pank, 2011
- Kunstikalender „Sõbast seinavaibani“. Eesti Pank, 2011
- Raamat „Euro tulek Eestisse“. Eesti Pank, 2011
- Raamat „Eesti Vabariigi raha“. Lisa 3. Eesti Pank, 2011

© Eesti Pank, 2012

Address

Estonia pst 13
15095 Tallinn

Telefon

668 0719

Faks

668 0836

E-post

info@eestipank.ee

Veebileht

www.eestipank.ee

Eesti Panga trükiste tellimisinfo

telefon: 668 0998

faks: 668 0954

e-post: trykis@eestipank.ee

ISSN 1406-1406

Toimetaja: Kaja Kell

Keeletoimetajad: Kadri Põdra, Helve Hennoste

Kujundus ja küljendus: Urmas Raidma

Trükitud trükikojas Folger Art